

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Autor  
**Dr. Ali Muhammed es-Sallabi**

Prijevod s arapskog:  
**Hfz. Edin Redžepović**  
**prof. Fuad Preljević**

Izdavač  
**El-Kelimeh**

Za izdavača  
**Malik Nurović**  
**Muzafera Nurović**

Urednik  
**Senad Redžepović**

Recenzent  
**Prof. Samir Plojović**

DTP  
**Fahrudin Smailović**

Lektura  
**Mirza Fortić**

Korice  
**Senad Redžepović**

Štampa  
**Grafičar, Užice**

Tiraž  
**300**

---

CIP - Каталогизacija u publikaciji  
Народна библиотека Србије, Београд

28-167.2

**AL Salabi, Ali Muhamed, 1963-**

Vjervanje u Meleke / Ali Muhammed Muhammed es-Sallabi ; [prijevod s arapskog Edin Redžepović, Fuad Preljević]. - Novi Pazar : El-Kelimeh, 2022 (Užice : Grafičar). - 208 str. ; 24 cm

Izvornik na arap. jeziku i pismu. - Tiraž 300. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7980-351-1

COBISS.SR-ID 68816649

---

Dr. Ali Muhammed Muhammed es-Sallabi

---

# VJEROVANJE U MELEKE

---

Novi Pazar, 2022.

## إذن بترجمة وطباعة ونشر كتب الدكتور علي محمد الصلابي

2021/9/1

أنا الموقع أدناه علي محمد الصلابي أوافق على منح دار "الكلمة" للنشر ، التابعة للمشيخة الإسلامية في صربيا الإذن بطباعة وترجمة مؤلفاتي من اللغة العربية إلى اللغات البوسنية والصربية وغيرها من اللغات، وفي مقدمة الكتب:

- موسوعة أركان الإيمان (الإيمان بالله - الإيمان بالملائكة - الإيمان بالرسول والرسالات - الإيمان بالكتب السماوية والقرآن - الإيمان بالقدر - الإيمان باليوم الآخر

- كتاب إبراهيم عليه السلام

- كتاب دولة السلاجقة

- أيُّ مؤلف من مؤلفاتي المنشورة أو اللاحقة إن شاء الله تعالى

وسنوفر لهم ما يحتاجه من الكتب المطلوبة بصيغتي الـ word أو الـ pdf.

وأسأل المولى عز وجل من فضله وكرمه وجوده وعطائه أن يكون هذا العمل خالصاً لوجهه الكريم وأن يتقبل منا ومنهم ومن جميع المسلمين صالح الأعمال وأن تكون هذه الكتب وأعمال ترجمتها ونشرها سبباً لإحياء روح الأمة وحضارتها ونشر دعوة الإسلام الدين القويم دين رب العالمين. وأسأله تعالى ان يحشرنا مع النبيين والصدقيين والشهداء والصالحين والصادقين وحسن أولئك رفيقاً.

د. علي محمد محمد الصلابي



U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

DOZVOLA ZA PRIJEVOD, ŠTAMPANJE  
I IZDAVANJE KNJIGA DOKTORA  
ALIJA MUHAMEDA ES-SALLABIJA

1.9.2021.

Ja, dolje potpisani, Ali Muhammed es-Sallabi, saglasan sam da se **El-Kelimeh, izdavačkoj kući Mešihata Islamske zajednice u Srbiji**, dodijeli dozvola za štampanje i prijevod mojih djela s arapskog na bosanski, srpski i druge jezike, a naročito sljedećih knjiga:

- Enciklopedija stubovi imana (Vjerovanje u Allaha, Vjerovanje u meleke, Vjerovanje u poslanike i poslanstva, Vjerovanje u nebeske knjige i Kur'an, Vjerovanje u Allahovo određenje, Vjerovanje u Sudnji dan.

- Knjiga Ibrahim, alejhis-selam.

- Knjiga Država Seldžuka,

- Bilo koje od mojih objavljenih djela, ili onih koja će biti objavljena, ako Bog da.

Osigurat ćemo im potrebne knjige u formatu Word ili Pdf.

Molim Uzvišenog Gospodara za Njegovu milost, plemenitost i darežljivost, da ovo djelo bude posvećeno Njegovom plemenitom licu, da primi od nas, od njih i od svih muslimana dobra djela, te da ove knjige, djela, prijevodi i objave budu uzrokom za oživljavanje duha i civilizacije Ummeta, za širenje poziva islama, ispravne vjere, vjere Gospodara svjetova. Molim Uzvišenog da nas proživi u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!

Dr. Ali Muhammed es-Sallabi

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Kaže Uzvišeni Allah: *One kojima će melec duše uzeti – a oni čisti, i kojima će govoriti: “Mir vama. Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili.”*(En-Nahl, 32)

Dr. Ali Muhammed Es-Sallabi

## UVOD

Neka je hvala i slava Allahu, od Njega pomoć i uputu i oprost tražimo. I Njemu se utječemo od zla naših duša i od ružnih djela naših. Koga Allah uputi na pravi put niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga Allah u zabludi ostavi niko ga uputiti ne može. Svjedočim da nema drugog istinskog Boga osim Allaha, Jedinog Koji sudruga nema i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Allahov Poslanik. Svjedočim da nema drugog istinskog Boga osim Allaha Jedinog, Koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Allahov Poslanik.

يَسْأَلُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

*O vi koji vjerujete, bojte se Allaha istinskom bogobojažnošću i umirite samo kao muslimani. (Ali Imran 102)*

يَسْأَلُهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

*O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze nikako ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi. (En-Nisa, 1)*

يَسْأَلُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا. يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا.

*O vi koji vjerujete, bojte se Allaha i govorite samo istinu. On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehе vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao – postići će ono što bude želio. (El-Ahzab, 70–71)*

Gospodaru moj, Tebi neka je hvala sve dok ne budeš zadovoljan. Neka Ti je hvala onda kada si zadovoljan i neka Ti je hvala nakon zadovoljstva.

Pored velikog značaja vjerovanja u meleke naići ćeš na puno muslimana koji tome ne pridaju veliku pažnju, već se zadovoljavaju opštim riječima koje izgovaraju. Nasuprot tome vidimo kako ljudi pridaju veliki značaj knjigama koje govore o šejtanima, džinima, sihru, urocima, zavisti itd.

Uopšte, ne možemo ni uporediti broj knjiga koje govore o melekima sa onim knjigama koje govore o stvarima koje smo spomenuli (sihr, džini i slično).

Knjige koje govore isključivo o melekima su, na osnovu onoga što ja znam i na osnovu onoga što sam uspio da vidim, jako rijetke kod savremenih pisaca. Također i ulema, daije (misionari), fekihi (islamski pravници), studenti šerijatskih znanosti i islamski mislioci i filozofi jako rijetko opširno i detaljno govore na ovu temu preko medija, iako meleki sa čovjekom imaju jaku vezu prije nego što se on rodi, kao i u toku njegovog života, ali i nakon smrti, tokom njegovog zagrobnog života, te poslije, tokom proživljenja i ahiretskog života, a u toku svih tih etapa oni (meleki) imaju poslove koje obavljaju, a koji se tiču čovjeka.

Bliski meleki su oni koji se mole za vjernike. Allah Uzvišeni kaže u Svojoj Knjizi:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ. رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ  
وُدُرِّيَّتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ  
وَذَلِكَ هُوَ الْقَوْرُ الْعَظِيمُ.

*Meleki koji drže Prijesto i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Nj i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvaćaš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u vatri!"*



*Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove, koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo – one koji su bili dobri; Ti si, uisitnu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!” (Gafir, 7–9)*

O ovoj dovi, zbog koje se ježi koža na tijelu, koju bliski meleki upućuju za vjernike od sinova Ademovih, treba razmišljati i duboko o njoj promišljati. Obaveza je muslimanima da obnove svoju duhovnu vezu sa melekima, jer su mnogi od nas iskušani slabošću, nezainteresovanošću i zaboravom kad je u pitanju veza sa melekima. To sve spada u Iblisovo došaptavanje i njegove podle načine kojima čini da čovjek slijedi šejtane i sihirbaze, a da ostavi i zaboravi one koje je Allah učinio razlogom njegove zaštite od zlih i nevidljivih stvorenja. Allah Uzvišeni kaže:

لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ.

*Uz svakog od vas su meleki, ispred njega i iza njega – po Allahovu naređenju nad njim bdiju. Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni. A kad Allah hoće jedan narod kazniti, niko to ne može spriječiti; osim Njega nema mu zaštitnika. (Er-Ra’d, 11)*

Također, kaže Uzvišeni:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ.

*On je iznad robova Svojih Svepotčinitelj i šalje vam čuvaru; a kad nekom od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu dušu uzmu; oni nikad propust ne prave. (El-En’am, 61)*

*On je iznad robova Svojih Svepotčinitelj... tj. On je pokorio sve i podredio sve Njegovom veličanstvu i Njegovoj veličini i ponosu.<sup>1</sup>*

*I šalje vam čuvaru... tj. meleke koji čuvaju čovjeka.*

*I kaže Uzvišeni:*

<sup>1</sup> *Sahihu Tefsiri Ibn Kesir, Lil Adevi, Sahihu tefsir, 2/27. str.*

إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ.

*Nema čovjeka nad kojim neko ne bdiye.* (Et-Tarik, 4) Dakle, uz svakog čovjeka je čuvar koji ga štiti od onoga što mu može naškoditi.<sup>2</sup>

Ova knjiga se bavi detaljnim upoznavanjem meleka jer to učvršćuje i produbljuje vjerovanje u njih i obnavlja ljubav i bliskost sa Allahovim čestitim robovima koji nikad prema Allahu ne griješe i koji obavljaju ono što im On naredi i sa kojima smo povezani u ostvarenju iskrenog obožavanja našeg Uzvišenog Stvoritelja.

Podijelio sam ovu knjigu u poglavlja koja ću navesti.

Prvo poglavlje je poglavlje koje govori o definiciji meleka i njihovoj stvarnosti, od čega su stvoreni i o statusu vjerovanja u njih, te da li je Iblis bio od meleka.

Drugo poglavlje jeste poglavlje u kojem sam govorio o njihovim tjelesnim i moralnim osobinama, od kojih su najbitnije: ogromna veličina njihovih tijela i njihove snage, njihova velika brzina i svojstva njihovih krila, njihov nedostatak potrebe za hranom i pićem i to da nemaju pol, nisu muškog niti ženskog roda. Također, u drugom poglavlju kazuje se o govoru meleka, njihovoj ljepoti i neobičnoj snazi, i tome da njima nikad nije dosadno i da se ne umaraju od obožavanja Allaha i izvršavanja obaveza prema Njemu. Spomenuo sam i njihovu sposobnost oponašanja i uzimanja drugih oblika i njihov lijepi moral, koji krasi pravednost, poniznost, skromnost, stidljivost, tačnost, kao i činjenca da oni vole one koje Allah voli, a mrze one koje Allah mrzi.

U trećem poglavlju sam ukazao na njihov broj i njihova imena. Objasnio sam opšta imena kojima se nazivaju, kao što su: Svjedoci, Uzvišeno društvo, Vojska, Glasnici i Izaslanici. I posebna imena poput: Džibril, Duh, Povjerljivi Duh (Ruhul-emin), Sveti Duh, Mikail, Israfil, Malik – Čuvar Džehenema, Melek Smrti, Mun-ker i Nekir, Harut i Marut. Razjasnio sam imena koja se pripisuju

<sup>2</sup> Isti izvor, 4/625. str.

melekima, a koja nisu vjerodostojno prenesena i nije ispravno njima nazivati meleke, kao što je ime Azrail.

Zastao sam i nisam ulazio u to da li meleki umiru i da li ih je moguće vidjeti ili ne.

Četvrto poglavlje je poglavlje koje sam izdvojio za temu obožavanja Allaha od strane meleka, pa sam govorio o njihovom vjerovanju u Allaha Uzvišenog i njihovom svjedočenju Allahove jednoće, o njihovom veličanju Allaha Jedinog, njihovim molbama Allahu za vjernike i njihovoj odanosti vjernicima i njihovom odricanju od velikih grješnika i njihovoj mržnji prema nevjernicima, njihovom strahu od Boga. Govorio sam o njihovom prisustvu na mjestima gdje se Allah spominje i veliča, njihovom prisustvu džumanskoj hutbi, te njihovom prisustvu namazima.

Allah Uzvišeni kaže:

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ. سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

*Edenski vrtovi u koje će ući oni i roditelji njihovi i žene njihove i porod njihov – oni koji su bili čestiti – meleki će im ulaziti na vrata svaka: "Mir neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je naljepše prebivalište."* (Er-R'ad, 23–24)

U petom poglavlju sam detaljno objasnio poslove meleka, poput onih koji se odnose na čovjeka, kao što je udisanje duše u fetus, posmatranje čovjeka i zapisivanje i brojanje njegovih djela.

Allah Uzvišeni kaže:

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ. كِرَامًا كَاتِبِينَ. يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ.

*A nad vama bdiju čuvari, plemeniti pisari, koji znaju ono što radite.* (El-Infitar, 10–12)

I kaže Uzvišeni:

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ.

*Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju i kako se među sobom dogovoraaju? Čujemo Mi, a izaslanici Naši, koji su uz njih, zapisuju. (Ez-Zuhruf, 80)*

U poslove meleka spada i zapisivanje svake riječi i svakog skrivenog i javnog djela koje čovjek uradi, detaljno zapisivanje ne površno.

Allah Uzvišeni kaže:

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ. وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌّ.

*I sve što su uradili u listovima je, i sve, i malo i veliko, u retke je stavljeno. (El-Kamer, 52–53)*

Od njihovih poslova je i čuvanje čovjeka, konstantna pratnja i pozivanje insana na činjenje dobrih djela, kao i održavanje veze između Allaha i Njegovih robova. Njihova je obaveza učvršćivanje vjernika i borba zajedno sa njima, uzimanje duša u trenutku smrti i postavljanje pitanja u kaburu, a zatim priređivanje užitka ili kazne u kaburu pošto se duša vrati u tijelo. Od poslova im je također i puhanje u Rog, čuvanje stanovnika Dženneta i čuvanje Džehenema.

A što se tiče meleka koji obavljaju poslove vezane za svijet, to su: nosioci Allahovog Prijestolja (Arša), oni koji su zaduženi za oblake i kišu, melek koji je zadužen za brda, meleki koji su zaduženi za uništavanje neposlušnih naroda, te dostavljanje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, selame koje donose ljudi iz njegovog ummeta.

Šesto poglavlje je poglavlje u kojem sam govorio o šejtanovim spletkama kada je u pitanju vjerovanje u meleke, kao što je poricanje njihovog postojanja, obožavanje meleka i smatranje istih svetim.

U sedmom poglavlju sam govorio o tome ko je bolji, meleki ili ljudi i koja prava meleki uživaju kod ljudi.

Osmo poglavlje jeste poglavlje u kojem sam spomenuo tragove koje vjerovanje u meleke ostavlja na čovjeka. Jedan od najbitnijih tragova jeste jačanje osjećaja kod muslimana o snazi i veličini Allaha Uzvišenog, jer meleki su, kao što smo shvatili iz njihovih opisa, ogromne građe, snage, brzine i apsolutno su poslušni Allahu Uzvišenom,

bez prigovora i pogovora, pa kakva li je tek snaga i moć Gospodara meleka. On je Allah, Jedan, Jedini, Koji je stvorio nebesa i zemlju. Pa kad razmislimo o svojstvima meleka koja nalazimo u Kur'anu i Sunnetu, ne možemo a da se ne divimo Stvaraocu ovih veličanstvenih stvorenja, Koji je bez sumnje veličanstven i silan, Koji jedini zaslužuje da bude obožavan, Koji zaslužuje da Ga se stvorenja boje, da Ga spominju i nikad ne zaborave, da Mu budu poslušna i da ne čine grijeha prema Njemu Uzvišenom.<sup>3</sup>

Allah Uzvišeni kaže:

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَعَزِيزٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ يُصْطَفَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ.

*Oni ne veličaju i ne poznaju Allaha kako treba, a Allah je, uistinu, moćan i silan. Allah odabire izaslanike među melekima i ljudima – Allah je, zaista, Onaj Koji sve čuje i Onaj Koji sve vidi. On zna šta su uradili i šta će uraditi. A Allahu se sve vraća. (El-Hadždž, 74 – 76)*

I kaže:

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ.

*Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava Zemlja će na Sudnjem Danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati. Čist je On i Uzvišen iznad onih koje Njemu smatraju ravnim. (Ez-Zummer, 67)*

Plodovi vjerovanja u meleke su sigurnost, smirenost i lijep život na dunjaluku i ahiretu, a to se može postići samo uz potpuni iman – vjerovanje, čiji je dio vjerovanje u meleke. Allah Uzvišeni kaže:

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ

*Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravome putu. (El-En'am, 82)*

Postoji i druga vrsta sigurnosti i smirenosti, a to je ona koja se osjeća na dunjaluku, koja se postiže vjerovanjem u meleke koji onda

<sup>3</sup> Dr. Muhammed b. Abdul-Vehhab, *Fil-melaiкетil-mukarebin*, 229. str.

čovjeka čuvaju Allahovom odredbom od Allahove kazne i čuvaju čovjeka od njegovih neprijatelja, pa se njegova duša i njegovo srce smire. On onda shvati i zna da ono što ga je zadesilo nije ga moglo mimoići, a ono što ga je mimoišlo nije ga moglo pogoditi. Zna da ako spomene Allaha nekim propisanim zikrom, kao što je Ajetul-Kursija, kao što su sure Ihlas, Felek i Nas i tome slično, Allah pošalje svoje meleke da ga čuvaju od neprijatelja, pa mu ne mogu nauditi džini, životinje ili sihr. Kada to shvati, on se na Allaha osloni i udalji se od onoga što mu ne koristi, kao što je odlazak vračaru, sihirbazu i slično, jer oni ne pomažu i kod čovjeka povećavaju samo strah i nesigurnost, kako kaže Allah Uzvišeni:

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْحَيِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا.

*I bilo je ljudi koji su zaštitu od džina tražili, pa su im još više strah povećali.* (El-Džin, 6)

Pa gdje god ti bio i gdje god se uputio, kopnom ili morem, zemljom ili nebesima, noću ili danju, s tobom su meleki koji te nikada ne napuštaju. Allahov rob mora nastojati da postigne stepen čistog i iskrenog obožavanja Allaha i služenja Njemu Uzvišenom, kako bi stekao sigurnost i smirenost i božansku zaštitu kojoj nijedna druga nije jednaka.

Allah kaže u Kur'anu:

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

*Allah je najbolji zaštitnik – čuvar. I On je najmilostiviji.* (Jusuf, 64)

Pisanje ove knjige završio sam u Dohi oko dva sata poslije podne u četvrtak 20. 5. 2010. godine, što odgovara 6. 6. 1431. godine po Hidžri. Allahu pripada zahvala na početku i na kraju svega! Molim Allaha, slavljen i uzvišen neka je, da primi ovo djelo i da prostranim učini prsa Svojih robova kako bi iz njega izvukli korist te da ga, Svojom dobrotom i plemenitošću, blagoslovi. Allah, dželle šanuhu, kaže:

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

*Milost koju Allah podari ljudima niko ne može uskratiti, a ono što On uskrati niko ne može, poslije Njega, dati. On je Silni i Mudri. (Fatir, 2)*

Nakon što sam okončao pisanje ove knjige, ostalo je skrušeno i pokajnički da stanem pred Uzvišenog Stvoritelja, Allaha darežljivog, i da priznam Njegovu dobrotu i plemenitost, odričući se istovremeno svoje moći, tražeći u Allaha dobrog utočište u svim svojim pokretima i mirovanjima, u pogledu života i smrti. Allah Koji me je stvorio posjednik je dobrote, On je Taj Koji pomoć i podršku pruža. Da me je Gospodar sebi svojim umnim sposobnostima prepustio, ne bih bio kadar ništa korisno napisati niti bih u pisanje emocije mogao unijeti.

Allahu, ukaži mi na djela pomoću kojih ću Tvoje zadovoljstvo steći i učini moje grudi prostranim kako bih ista ta djela mogao činiti! Gospodaru, sačuvaj me od svega onog čime Ti nisi zadovoljan, otkloni to od moga srca i uma! Dozivam te pomoću Tvojih lijepih imena i savršenih svojstava da ovo djelo bude urađeno zarad Tvog lica, da bude korisno ljudima, da me nagradiš za svako slovo koje sam napisao i staviš ga na tas vage s mojim dobrim djelima te da nagradiš sve moje prijatelje koji su na bilo koji način pomogli da se ovaj trud okonča. Da Tvoje dobrote nije, ova knjiga ne bi postojala niti bi doprla do svijeta. Molim svakog muslimana do koga dopre ova knjiga da uputi hairli dovu za njenog autora, koji je ovisan Allahovog oprosta, milosti i naklonosti.

قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ  
وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ.

*Gospodaru moj, nadahni me da budem zahvalan na blagodati Tvojim, koju si ukazao meni i roditeljima mojim, i da činim dobra djela na zadovoljstvo Tvoje, i uvedi me, milošću Svojom, među dobre robove Svoje!*  
(En-Neml, 19)

Ovu knjigu ćemo završiti Allahovim riječima:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ  
فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ.

*Oni koji poslije njih dolaze – govore: “Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, milosrdan i milostiv.” (El-Hašr, 10)*

Slavljen i hvaljen budi, Allahu moj, svjedočim da nema boga osim Tebe, od Tebe oprosta tražim i Tebi se kajem!

Ali b. Muhammed b. Muhammed es-Sallabi



# OBAVEZA VJEROVANJA U MELEKE, NJIHOVA FIZIČKA I DUHOVNA SVOJSTVA I OD ČEGA SU STVORENI

## PRVO POGLAVLJE: DEFINICIJA MELEKA, NJIHOVA SUŠTINA, TE OBJAŠNJENJE OD ČEGA SU STVORENI

### Prvo: Jezička i šerijatska definicija meleka

#### 1. Jezičko značenje

Meleki (الملائكة) jezički predstavljaju množinu riječi melek (ملك), čiji je korijen me'lek (مألك), ili, kako neki učenjaci smatraju, mel'ek (ملأك) podudarno paradigmi mef'al (مفعل). Hareket hemzeta je zatim prešao harf lam koji je prije njega, pa je zatim hemze uklonjeno i konačan rezultat glasovnih promjena biva riječ melek (ملك) shodno paradigmi (فعل).

Drugi učenjaci smatraju da je korijen riječ le'ek (لأك) koja u prijevodu znači “poslati”, pa je od tog korijena riječ mel'ek (ملأك) koja odgovara paradigmi mef'al (مفعل), zatim je hareket prešao na lam, te dolazi do uklanjanja hemzeta i rezultat glasovnih promjena biva riječ melek (ملك) čija paradigma glasi mefel (مفل). Postoje i drugi stavovi lingvisti po pitanju jezičke osnove ove riječi.<sup>4</sup>

Slovo “ha” u riječi mela'ikeh (الملائكة) je sufiks koji obilježava žensku množinu. Neki smatraju da obelježava naglašavanje značenja riječi.<sup>5</sup>

<sup>4</sup> *El-Misbahul-Munir*, 1/18. str.; *El-kamusul-Muhit*, 3/327. str.

<sup>5</sup> *Lisanul-arab*, 10/496. str.

Neki lingvisti smatraju da je došlo do zamjene slova lam i hemze u riječi, i da je osnova riječi me'lek, čiji je korijen ulukeh (ألوكة) što znači "poslanica".

Kaže pjesnik:

*Nisi od ljudi već melek ti si  
koji se spušta kroz nebeski zrak.<sup>6</sup>*

Sve spomenute riječi se vraćaju na značenje "slati", "poslati", "poslanica".

Kaže Lebid:

*I koliko je mladića mati njihova poslala  
poslanicom, pa ispunismo zahtjev njen.*

Kaže se elekeni (ألكنى), što znači "poslao me je".<sup>7</sup>

Shodno prethodno spomenutom, riječ je izvedena iz korijena "elukeh", što znači "poslanica". Meleki su, onda, Allahovi izaslanici koje šalje Svojim stvorenjima sa onim što želi. Tako ih je Uzvišeni nazvao u brojnim ajetima, poput:

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ.

*I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: "Ovo je mučan dan!" (Hud, 77)*

I poput:

قَالَ فَمَا حَتْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ.

*... upita: "A šta vi hoćete, o izaslanici?" (El-Hidžr, 57)*

Na ovom stavu je većina lingvista i komentatora Kur'ana.<sup>8</sup>

Neki lingvisti smatraju da se osnova vraća na značenje "snažnog stiska". Drugi pak smatraju da je melek zapravo olakšano izgovaranje riječi malik (مالك). Neki smatraju da su dobili ime po riječi malik (vladar) jer su preuzeli izvršavanje onoga što im Allah naređuje da

<sup>6</sup> Dr. El-Murabit Eš-Šenkiti, *El-Vasitatu bejnallahi ve halkihi*, 105. str.

<sup>7</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 14. str.

<sup>8</sup> Isti izvor, 14. str.

izvrše po pitanju uređenja nebesa, kao što se onaj koji uređuje život ljudi na Zemlji zove vladar.

Stav da je korijen riječi melek od riječi ulukeh je najbliži i najispravniji sa jezičke i semantičke strane. Što se tiče druga dva značenja, ona potpadaju pod svojstva meleka, alejhimus-selam.<sup>9</sup>

## 2. Šerijatsko značenje

Meleki, šerijatski, predstavljaju viša bića koja opstoje sama po sebi, koja mogu mijenjati forme po božanskoj dozvoli, koja posjeduju natprirodnu snagu, kojih ima nebrojivo mnogo. Ne jedu, ne piju, ne stupaju u brak, približavaju se Allahu pokoravanjem, ne opiru se onome što im Allah naredi i rade ono što im On zapovjedi. Nemaju nikakve odlike rububijjeta niti uluhijjeta.<sup>10</sup>

## Drugo: Činjenice o melekima na osnovu dokaza iz Kur'ana i Sunneta

Tekstovi Kur'ana i Sunneta, kao i idžma'a (konsenzus muslimana) ukazuju da su meleki stvorenja od Allahovih stvorenja. Allah ih je stvorio da mu ibadet čine, kao što je stvorio džine i ljude. Oni su živa, razumna bića koja govore. Svijet meleka je zaseban svijet od svijeta džina i ljudi, bez obzira što su svi oni Allahova stvorenja. Svijet meleka je ipak plemenit, čist, od Allaha na dunjaluku odabran da Mu bude blizak, te da izvršava Njegove kosmičke i šerijatske naredbe. Allah je meleke učinio poslanicima i izaslanicima ljudima. On im je dao da ljudima dostavljaju objavu, čime su posebno počašćeni od Njega Uzvišenog.

Kaže Allah:

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُۥٓ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ. لَا يَسْبِقُونَهُۥ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِۦ يَعْمَلُونَ. يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ وَهُمْ مِنْ حَشِيَّتِهِۦ مُشْفِقُونَ. وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلٰهٌ مِّنْ دُونِهِۦ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّٰلِمِينَ.

<sup>9</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 15. str.

<sup>10</sup> *El-vasitetu bejnallahi ve halkihi*, 105. str.

Oni govore: "Svemilosni je uzeo dijete!" Uzvišen neka je On! A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok to On ne odobri i postupaju onako kako On naredi. On zna šta su radili i šta će raditi, i oni će se samo za onoga kim On bude zadovoljan zauzimati, a oni i sami, iz straha prema Njemu, strepe. A onoga od njih koji bi rekao: "Ja sam, doista, pored Njega, bog!", kaznili bismo Džehennemom, jer Mi tako kažnjavamo zulumčare. (El-Enbija, 26–29)

Allah nam je ovim ajetima objelodanio istinu o melekima, a to je da su oni plemenita stvorenja koja je Allah stvorio da bi ga obožavali, uzdigao ih na posebno mjesto i time ih počastio, ali pored svega toga ne izlaze iz okvira obožavanja Allaha Uzvišenog, niti su to u mogućnosti.<sup>11</sup>

### Treće: Mjesto vjerovanja u meleke

Vjerovanje u meleke je drugi od šest temelja imana bez kojeg nije ispravan niti se prima iman (vjerovanje) čovjeka. Kur'an je ispunjen spominjanjem meleka, njihovih vrsta i mjesta koje zauzimaju kod Allaha. U ovoj časnoj knjizi nalazi se naredba vjerovanja u postojanje meleka, upozorenje onima koji u njih ne vjeruju, objašnjenje njihovog odnosa sa Allahom i sa ljudima, te interpretacija njihove vrijednosti i njihovih zadaća. Nekada se Allahovo ime vezuje za njihovo, a vjerovanje u njih za vjerovanje u Allaha, a navodi se i to da se dobročinstvo ne može postići bez vjerovanja u meleke.<sup>12</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ.

*Nije dobročinstvo u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu, nego je pravo dobročinstvo onih koji vjeruju u Allaha, u ahiret, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike.* (El-Bekare, 177)

Svemilosni Gospodar u Svojoj Časnoj Knjizi govori:

<sup>11</sup> Dr. Muhammed b. Abdul-Vehhab, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 15. str.

<sup>12</sup> Isti izvor, 16. str.

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكَاتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ  
لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

*Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, a i vjernici, svaki od njih, vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove: "Mi među poslanicima Njegovim ne pravimo razliku!" I govore: "Čujemo i pokoravamo se! Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, a kod Tebe je konačno odredište!" (El-Bekare, 285)*

Kaže Allah Uzvišeni:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ.

*Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, a i meleki i učeni, postupajući pravedno. (Ali-Imran, 18)*

Kaže Allah Uzvišeni:

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَكَاتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا.

*A onaj koji ne bude vjerovao u Allaha, i u meleke Njegove, i u knjige Njegove, i u poslanike Njegove, i u Posljednji dan – daleko je zalutao. (En-Nisa, 136)*

I veli On Milostivi:

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَكَاتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ.

*Ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikalu – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju! (El-Bekare, 98)*

Gospodar govori:

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ.

*Mesih se neće ustezati da bude Allahov rob, pa ni meleki, Njemu bliski. (En-Nisa, 172)*

Besjedi On Uzvišeni:

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ مُنِيِّئًا.

*Arš Gospodara tvoga će taj dan iznad njih osmerica držati. (El-Haka', 17)*

Allah Uzvišeni kazuje:

وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُوْنَ عَلَيْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ. سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ.

*Meleki će im ulaziti na vrata svaka. Selam neka je vama, zato što ste trpjeli.* (Er-Ra'd, 23–24) Postoji mnogo drugih kur'anskih ajeta koji su slične sadržine.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u Allahov kader – odredbu dobra i zla.”<sup>13</sup> Mnogo je još hadisa na ovu temu koje ćemo spomenuti u ovoj knjizi, ako Allah da.

Doista je vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i Njegov kader – odredbu dobra i zla obavezno. Nije ispravan iman roba bez ovog vjerovanja.<sup>14</sup> i kad god se poveća znanje i spoznaja neke od spomenutih stvari, poveća se i iman kod čovjeka.<sup>15</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًاۗ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَرَادَتْهُمُ  
إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ.

*A kad bude objavljena neka sura, ima ih koji govore: “Kome je od vas ova sura povećala vjerovanje?” Što se tiče vjernika, njima je povećala vjerovanje i oni se raduju.* (Et-Tevba, 124)

I veli On Uzvišeni:

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةًۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَفِيحَ  
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَٰنًا.

*Mi smo čuvarima Vatre samo meleke postavili i odredili njihov broj kao iskušenje onima koji ne vjeruju – da se oni kojima je Knjiga data uvjere, i da se onima koji vjeruju vjerovanje poveća.* (El-Muddessir, 31)

<sup>13</sup> Muslim, br. 8.

<sup>14</sup> Muslim, br. 8; Fil-melaiketil-mukarebin, 19. str;

<sup>15</sup> Fil-melaiketil-mukarebin, 19. str.

Taj obavezni stepen vjerovanja se dostiže znanjem, pa je učenje o ovim stvarima općenito pojedinačna obaveza svakog muslimana i muslimanke.<sup>16</sup>

Opće znanje o melekima obuhvata nekoliko stvari, a to su:

1) Potvrđivanje njihovog postojanja, kao i potvrda da su oni Allahova stvorenja koja je Allah dao da bi Ga obožavala, te ubjeđenje u njihovu prisutnost, jer to što ih mi ne možemo vidjeti ne ukazuje na njihovo nepostojanje. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je neke od njih u pravom obliku, a vidjeli su ih prije njega i drugi poslanici, kao i dobri prethodnici (ashabi). Meleki sliče čovjeku i njima su se prikazivali u ljudskom liku. Oni su Allahovi izaslanici Njegovim stvorenjima koji dostavljaju objavu i ostalo što Allah želi.

2) Davanje mjesta melekima koje im je dao Uzvišeni Allah, uz potvrdu da su oni Allahovi robovi kojima je naređeno robovanje. Čovjek treba da bude svjestan da meleki nemaju mogućnosti uraditi ništa sem ono što im Allah dozvoli. Allah ih je time počastio i uzdigao na posebno mjesto kod Njega i učinio da su jedni vredniji od drugih, ali i pored toga oni nemaju nikakve ovlasti nad sobom, niti nad drugima bez Allahovog odobrenja i zato im nije dozvoljeno činiti bilo koju vrstu ibadeta, kako ne bi bili opisivani svojstvima božanstva.

3) Vjerovanje u sve ono što je došlo o njima u Kur'anu i sunnetu.

4) Vjerovanje u njihova imena kojim ih je Allah nazvao, poput Džibrila, Mikaila i ostalih koje je Allah imenom oslovio, a u one koje nije imenovao obaveza je vjerovati općenito.<sup>17</sup>

Ovo, dakle, potpada pod općenito znanje, vjerovanje i čvrsto ubjeđenje o melekima koje je obavezno svakom muslimanu i muslimanki pojedinačno.<sup>18</sup>

Zanimljiva napomena:

<sup>16</sup> Isti izvor, 19. str.

<sup>17</sup> *Fil-melaikeitil-mukarebin*, 20. str

<sup>18</sup> Isti izvor, 21. str.

Ako pogledamo u tekstove Kur'ana i Sunneta koji govore o obaveznosti vjerovanja u meleke, vidjet ćemo da u svakom od njih vjerovanje u meleke prethodi vjerovanju u Božije knjige i poslanike, alejhimus-selam. Međutim, to ne znači da je bilo koji od meleka (među kojima je i Džibril, alejhis-selam) bolji od Muhammeda, alejhis-selam, koji je poslanik, već to znači da se ne može povjerovati u Božije knjige dok se ne povjeruje u meleke, jer su oni donosioci tih knjiga, pa je očigledno zašto je vjerovanje u meleke ispred vjerovanja u ono sa čime su oni došli od Allaha Uzvišenog. Također, isti je slučaj i sa poslanicima. Neće niko povjerovati u poslanike, a da ne zna da ih je Allah poslao i upućivao im objave preko meleka, tako da vjerovanje u poslanike nužno iziskuje vjerovanje u meleke, koji su posrednici između poslanika i Allaha. Upravo iz spomenutih razloga vjerovanje u meleke prethodi vjerovanju u poslanike i Božije knjige.<sup>19</sup>

#### Četvrto: Njihovo stvaranje

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Meleki su stvoreni od svjetla, džini od plamene vatre, a Adem je stvoren od onoga što vam je opisao."<sup>20</sup>

O tome kada su stvoreni Allah nas nije obavijestio, ali pouzdano znamo da je njihovo stvaranje prethodilo stvaranju prvoga čovjeka Adema, alejhis-selam. Allah u Kur'anu spominje da je obavijestio meleke da će stvoriti čovjeka i učiniti ga halifom na Zemlji:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً.

*A kada Gospodar tvoj reče melekima: "Ja ću na Zemlji nasljednika – halifu postaviti!" (El-Bekare, 30)*

Pod halifom se u ajetu misli na Adema i njegovo potomstvo. Nakon stvaranja Adema, Allah je naredio melekima da mu učine sedždu:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ.

<sup>19</sup> Sejjid Se'id, *El-Akidetu Es-safije*, 73. str.

<sup>20</sup> *Muslim*, br. 2294.



*I kad mu dam lik i u njega udahnem dušu, vi mu na sedždu padnite!*  
(El-Hidžr, 29)<sup>21</sup>

### **Peto: Da li je Iblis bio od meleka?**

Islamski učenjaci su se razišli po pitanju Iblisa. Oni nisu saglasni da li je on od meleka ili od džina iz razloga jer se na nekoliko mjesta u Kur'anu Iblis ubraja među meleke i to onda kada su svi meleki prihvatili naredbu da učine sedždu Ademu osim njega.

Uzvišeni Allah je rekao:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِئَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ.

*Kad rekosmo melekima: "Sedždu učinite Ademu!", oni sedždu učiniše svi izuzev Iblisa." On ne htjede i uzoholi se, a nevjernik bio je.*  
(El-Bekare, 34)

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَكِئَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ.

*Mi smo vas stvorili i onda vam oblik dali, a poslije melekima rekli: "Sedždu Ademu učinite!" Pa svi sedždu učiniše, osim Iblisa, on nije bio među onima koji na sedždu padoše! (El-A'raf, 11)*

فَسَجَدَ الْمَلَكِئَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ. إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ.

*Meleki su, svi do posljednjeg, zajedno sedždu učinili osim Iblisa; on se uzoholio i postao nevjernik. (Sad, 73–74)*

Ovi i drugi ajeti ukazuju da je Iblis izuzet od meleka, međutim ajet iz sure Kehf jasno govori da je bio od džina:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِئَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ.

*I kada smo rekli melekima: "Sedždu Ademu učinite!", svi sedždu učiniše osim Iblisa, on je bio jedan od džina, pa je prema zapovijesti Gospodara svoga buntovan bio. (Kehf, 50)*

Na osnovu spomenutih ajeta islamski učenjaci se po ovom pitanju razilaze u dvije grupe:

<sup>21</sup> Zahir El-Elme'i, *Dirasatun fi-t-tefsiril-mevdu'i*, 222. str.

Prva grupa su oni koji smatraju da je Iblis od meleka, te koji kažu da je izuzimanje u ajetima “istisna muttesil”, tj. spojeno izuzimanje ili izuzimanje iz iste vrste.

Druga grupa jesu oni koji smatraju da Iblis nije od meleka već od džina i oni kažu da je izuzimanje u ajetima “istisna munkata”, tj. spojeno izuzimanje ili izuzimanje iz druge vrste.<sup>22</sup>

Ja sam izabrao mišljenje onih koji kažu da Iblis nije od meleka, već od džina, zbog jačine dokaza za ovaj stav:

1) Riječi Uzvišenog Allaha:

إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۗ

*Osim Iblisa, on je bio jedan od džina, pa je prema zapovijesti Gospodara svoga buntovan bio.* (Kehf, 50)

Allah je u ovom ajetu jasno kazao da je Iblis od džina, a džini nisu meleki, zato ga nije dozvoljeno svrstavati tamo gdje ga Allah nije svrstao.<sup>23</sup>

Allah je, na neki način, opravdao postupak Iblisa time što je on od džina, te ga na taj način jasno odvojio od meleka.<sup>24</sup>

Kaže El-Elusi: *كَانَ مِنَ الْجِنِّ “Koji je bio od džina* (El-Kehf, 50) – nova je rečenica koja je došla kao obrazloženje zašto je Prokletnik izuzet od onih koji su učinili sedždu. Kao da je rečeno: ‘Šta mu je? Zašto nije učinio sedždu?’, pa bi rečeno: ‘On je od džina.’ Osnova ovog govora ukazuje da Iblis nije od meleka.”<sup>25</sup>

Eš-Šenkiti govori: “Riječi Uzvišenog u ovom plemenitom ajetu: *كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۗ*... koji bi od džina i zato se ogriješi o zapovijest Gospodara svoga (El-Kehf, 50) ukazuju na to da je razlog Iblisovog grijeha i oglušivanja o zapovijest Gospodara njegova to što je od džina. Utvrđeno je u nauci usulu’l-fikha, u poglavljima kategoričnih izraza i išareta, da slovo (fa) označava razlog, kao kada kažu: ‘Ukrao

<sup>22</sup> Abdur-Rahman El-Berak, *Alemul-džini fi dev’il-kitabeti ve es-suneti*, 476. str.

<sup>23</sup> Isti izvor, 479. str.

<sup>24</sup> Halid Abdullah Ed-Dumaidži, *Ajatul-akide*, 1/524. str.

<sup>25</sup> *Ruhul me’ani*, 15/421–422. str.

je, te mu se treba odsjeći ruka', tj. zbog toga što je ukrao. Ili kada kažu: 'Zaboravio je neku radnju u namazu, pa treba učiniti sedždu', tj. zbog toga što je zaboravio.

Na ovaj način su i došle riječi Uzvišenog: *وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا*: *Kradljivcu i kradljivci odsijecite ruke.* (El-Ma'ide, 38) Dakle, zbog toga što je bio od džina, Iblis se oglušio o naredbu Uzvišenog. Ovaj je opis razlika između njega i meleka, jer su se oni povinivali Allahovoj naredbi, a on se ogriješio.<sup>26</sup>

2) Da je Iblis od meleka, ne bi se oglušio o naredbu Gospodara da učini sedždu Ademu, jer je Uzvišeni Allah kazao o melekima da su nepogrešiva stvorenja:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*Koji se onome što im Allah zapovijedi ne opiru, i koji ono što im se naredi izvršavaju.* (Et-Tahrim, 6)

3) Allah nas je obavijestio da Iblis ima rodoslovlje i potomstvo. Kaže On Uzvišeni:

أَفْتَنَّا خِدُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أُولِيَاءَ مِنْ دُونِي.

*Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelja prihvatiti.* (Kehf, 50) Dakle, vidimo da se Iblis i njegovo potomstvo razmnožavaju kao što to rade ljudi. Kaže Hasen:<sup>27</sup> "Džini jedu i piju, dok meleki niti jedu, niti piju, niti se razmnožavaju, što je dokaz da je Iblis od džina, a ne od meleka."<sup>28</sup>

4) Također, Allah nas je obavijestio da je stvorio džine od vatre, što nas nije obavijestio za meleke, ali je došao hadis o njihovom stvaranju: "Meleki su stvoreni od svjetla, a džini od plamene vatre, a Adem je stvoren od onoga što vam je opisao."<sup>29</sup>

<sup>26</sup> Advaul-bejan, 4/119. str.

<sup>27</sup> Tefsiru Et-Taberi, 1/526. str.

<sup>28</sup> Abdurrahman El-Berak, Alemul-džini fi dev'il-kitabeti ve es-suneti, 481. str.

<sup>29</sup> Muslim, 3/2293. str.

U Kur'anu se jasno jezikom Iblisa kaže, kada se navodi razlog zbog čega je odbio učiniti sedždu Ademu, da je to učinio jer je stvoren od vatre, a Adem od zemlje, te da je on bolji od Adema zbog toga.

Kaže Allah Uzvišeni:

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ.

“Šta te je navelo pa da ničice ne padneš kad sam ti naredio?”, upita On. “Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače”, odgovori. (El-A'raf, 12)

Iblis, dakle, nije učinio sedždu zbog pogrešnog mišljenja da je vatra plemenitija i bolja od zemlje,<sup>30</sup> i da je ono što je stvoreno od nje bolje od onoga što je stvoreno od zemlje.<sup>31</sup>

5) Allah kaže:

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ. وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ. مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُم أَوْ يَنْتَصِرُونَ. فَكُفِّبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ. وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ.

A Džehennem će se zalutalima ukazati, i reći će im se: “Gdje su oni koje ste obožavali, a niste Allaha: mogu li vam oni pomoći, a mogu li i sebi pomoći.” Pa će i oni i oni koji su ih u zabludu doveli u njega biti bačeni, i vojske Iblisove – svi zajedno. (Eš-Šu'ara, 91–95)

Ovi ajeti jasno ukazuju da Iblis ima svoje vojske, te da će sve te vojske na čelu sa Iblisom u Džehennem biti bačene, za razliku od meleka koji nemaju svoje vojske, već su oni sami Allahova vojska.<sup>32</sup>

6) Kaže Allah Uzvišeni:

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكَةِ أَهْوُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ.

A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: “Jesu li ovi vas obožavali? (Sebe, 40)

Ovaj jasni ajet pravi razliku između meleka i džina, i upućuje na to da je svijet meleka potpuno različit od svijeta džina, pa ako se radi o potpuno različitim svjetovima, a znamo da je Iblis, na osnovu

<sup>30</sup> Elusi, *Tefsir ruhul-me'ani*, 1/120. str.

<sup>31</sup> Abdurrahman El-Berak, *Alemul-džini fi dev'il-kitabeti ve es-suneti*, 480. str.

<sup>32</sup> Halid Abdullah Ed-Dumaidži, *Ajatul-akide*, 1/526. str.

kur'anskog teksta, od džina, lahko zaključujemo da ne može biti od meleka.<sup>33</sup>

7) Iblis nikada nije bio Allahov poslanik kojeg je Uzvišeni Allah poslao svojim robovima, za razliku od meleka koji su uvijek bili Allahovi poslanici i robovi.<sup>34</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ.

*Allah odabire izaslanike među melekima i ljudima – Allah je, zaista, Onaj Koji sve čuje i Onaj Koji sve vidi. (El-Hadždž, 75)*

<sup>33</sup> Halid Abdullah Ed-Dumaidži, *Ajatul-akide*, 1/525. str.

<sup>34</sup> Ahmed Ševki, *El-insanu ve alemul-melaike*, 117. str.

## DRUGO POGLAVLJE: DUHOVNA I FIZIČKA SVOJSTVA MELEKA

### Prvo: Fizička svojstva

Kur'anski i hadiski tekstovi upućuju na to da meleki imaju fizička svojstva. U narednim poglavljima ćemo ih navesti.

#### 1. Njihova veličina i moć

Rekao je Allah Uzvišeni:

يَسَاءُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوًا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ  
غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللّٰهَ مَا اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre kojoj su ljudi i kamenje gorivo, o kojoj se meleki strogi i snažni brinu, koji se onome što im Allah zapovjedi ne opiru, i koji ono što im se naredi izvršavaju.* (Et-Tahrim, 6)

Došlo je u tefsiru (komentar) strogih srca, snažnih tijela, toliko snažnih da im ne može naškoditi vatra koja topi željezo i kamenje.<sup>35</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى. ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى.

*Uči ga jedan ogromne snage, snažni, koji se uspravio u liku svome.* (En-Nedžm, 5–6)

Džibril, alejhis-selam, je u ovom ajetu opisan kao snažni, tj. kao onaj koji posjeduje ogromnu snagu i moć. Neki kažu – lijepog pogleda. Nema kontradiktornosti između ova dva ajeta jer je Džibril, alejhis-selam, lijepog pogleda i onaj koji ima ogromnu snagu.<sup>36</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ. ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ. مُطَاعٍ ثَمَّ اٰمِيْنٍ.

<sup>35</sup> Tefsir Ibn Kesir, 4/309. str.

<sup>36</sup> Sahihu Tefsiri Ibn Kesir, 4/309.

*On – Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, kod Gospodara Arša cijenjenog. Kome se drugi tamo pokoravaju, povjerljivog! (Et-Tekvir, 19–21)*

Što znači da ovaj Kur'an dostavlja plemeniti izaslanik, melek časni, lijepog ponašanja i izgleda – Džibril, alejhis-selam. Riječi Uzvišenog – moćnog imaju isto značenje kao Njegove riječi uči ga jedan ogromne snage, snažni. Riječi Uzvišenog – kod Gospodara Arša, cijenjenog znače da on kod Allaha zauzima visoko mjesto. Riječi Uzvišenog – kome se drugi tamo pokoravaju, povjerljivog znače da on ima velike zasluge i da se njegove riječi slušaju i da su mu poslušni u skupu visokom. Riječi Uzvišenog – povjerljivog znače da je Džibril, alejhis-selam, opisan svojstvom povjerljivog tj. onoga koji je od emaneta. Ovo je velika stvar, da Allah hvali Svoga roba i poslanika Džibrila, koji je od meleka, kao što hvali Svoga roba i poslanika Muhammeda, koji je od ljudi.<sup>37</sup>

Kada je u pitanju sunnet, imamo hadis Aiše, radijallahu anha, koja je kazala: “Allahov Poslaniče, jesi li imao teži dan od dana Bitke na Uhudu?” Poslanik, alejhis-selam, je odgovorio: “Da, Aiša, doživio sam od tvog naroda to što sam doživio, ali najteže što sam doživio je dan Akabe.”<sup>38</sup> Toga dana sam sebe izložio Abduja'lilu b. Abdulkulali koji je grubo odgovorio na moj poziv da vjeruje u Allaha, pa sam krenuo tužan, brižan i potišten zbog toga. Kada sam podigao glavu, vidio sam oblak koji mi pravi hlad, a na njemu Džibril, koji mi se obrati riječima: ‘Muhammede, Allah je zaista čuo riječi koje ti je uputio tvoj narod i poslao ti meleka brda da uradi sa njima što god ti želiš.’ Potom mi se obratio melek brda, poselamio me i rekao: ‘Muhammede, Allah je zaista čuo riječi koje ti je uputio tvoj narod. Ja sam melek brda. Tvoj Gospodar poslao me tebi da mi narediš šta želiš. Ako želiš, sravnit ću nad njima dva brda iznad Mekke?’<sup>39</sup> Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Nadam se

<sup>37</sup> *Sahihu Tefsiri Ibn Kesir*, 4/3–6. str.

<sup>38</sup> Salabi, *Es-siretu en-nebevije*, 1/375. str.

<sup>39</sup>

da će Allah iz njihovih kičmi izvesti one koji će samo Njega obožavati i koji Mu neće ni u čemu širk činiti.”<sup>40</sup>

Melek brda je predložio Allahovom Poslaniku, alejhis-selam, da sravni dva brda iznad Mekke na njih, što je ista metoda kažnjavanja koja je primijenjena nad Nuhovim narodom, Lutovim narodom, kao i nad Adom i Semudom. Kaže Allah Uzvišeni:

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنَّا أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنَّا خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنَّا أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ.

*I sve smo prema grijesima njihovim kaznili: na neke vjetar pun pijeska poslali, a neke strašnim glasom uništili, neke u zemlju utjerali, a neke potopili. Allah im nije zulum učinio, sami su sebi zulum nanijeli. (El-Ankebut, 40)*

Međutim, Poslanik je odbio tu metodu kažnjavanja, gledajući u budućnost svjetlom imana i odlučio se vratiti u Mekku kako bi nastavio svoju borbu. Zapravo, Poslanik, alejhis-selam, je želio i nadao se da će iz kičmi tih ljudi doći generacije koje će obožavati samo Allaha, koje će se boriti na Allahovom putu. Njegov pogled na budućnost je bio ispravan i on nikako nije značio odustajanje od sadašnjosti.<sup>41</sup>

Ono što također ukazuje na ogromnu veličinu tijela meleka i njihovu snagu jeste i hadis koji prenosi Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Dozvoljeno mi je da vam opišem jednog meleka od nosioca Arša. Između njegovog mehkog dijela uha i ramena je razdaljina 700 godina.”<sup>42</sup>

## 2. Krila meleka

Kaže Allah Uzvišeni:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مِّثْنِي وَثَلَاثَ وَرُبْعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

<sup>40</sup> Buhari, br. 3231, Muslim, br. 1795.

<sup>41</sup> Salabi, *Es-siretu en-nebevije*, 1/376. str.

<sup>42</sup> Albani, *Silsiletul-ehadisi es-sahiha*, 1/151.



*Sva hvala neka je Allahu, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; a u stvaranju dodaje što hoće, On, uistinu, nad svime ima moć. (Fatir, 1)*

Dakle, imamo meleke sa po dva, tri, četiri i više krila.<sup>43</sup>

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah doista ima meleke koji hodaju putevima, a čija je dužnost da prate halke zikra, pa kada naiđu na skupinu koja spominje Allaha, poviču: 'Dođite ovamo' i natkriju ih svojim krilima sve do ovozemaljskog neba."<sup>44</sup>

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Doista, meleki pokrivaju svojim krilima onoga ko traži znanje, zadovoljni tim postupkom."<sup>45</sup>

### 3. Brzina meleka

Najveća brzina koju čovjek poznaje je brzina svjetlosti. Ova brzina iznosi 186 hiljada milja u jednoj sekundi. Kada je u pitanju brzina meleka ona je veća od toga, to je brzina koja se ne može mjeriti ljudskim mjerilima. Onaj koji bi želio nešto da pita Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio bi kod njega, pa skoro da ne bi završio pitanje, a Džibril bi već dolazio sa odgovorom od Gospodara. Danas, kada bi postojala letjelica koja ide brzinom svjetlosti, bile bi joj potrebne milijarde svjetlosnih godina da dopre do zvijezde koja se nalazi na horizontu ovog prostranog Kosmosa.<sup>46</sup>

### 4. Meleki ne jedu i ne piju

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ.  
فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ  
قَوْمٍ لَّوِطٍ.

<sup>43</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 3/546.

<sup>44</sup> *Buhari*, br. 6045.

<sup>45</sup> Ibn Hibban, *Ihsan bi tertibi sahihi ibn hibban*, br. 1319. Lanac ovog hadisa je ispravan/sahih.

<sup>46</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketel-ebrar*, 22. str.

*I Ibrahimu su izaslanici Naši došli da mu donesu radosnu vijest. "Selam!", rekoše. "Selam!", odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on shvati da su neobični i osjeti strah od njih. "Ne boj se!", rekoše oni, mi smo i Lutovu narodu poslani. (Hud, 69–70)*

Oni, dakle, nemaju nikakve potrebe za hranom i pićem koje koriste ljudi, ne priželjkuju je, niti je konzumiraju, zato su postupili na taj način.

Kaže Allah Uzvišeni:

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ. إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ. فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجَلٍ سَمِينٍ. فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ. فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً قَالُوا لَا تَنْخَفُ وَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ.

*Da li je doprla do tebe vijest o počašćenim gostima Ibrahimovim. Kad mu oni uđoše i rekoše: "Selam vama!", i on reče: "Selam vama, ljudi neznani." I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, primače im ga: "Zar nećete jesti?", upita i osjeti od njih u sebi strah. "Ne boj se", rekoše i obradovaše ga dječakom koji će učen biti. (Ez-Zarijat, 24–28)*

Činjenica da meleki ne jedu i na tome su saglasni islamski učenjaci. Imam Kurtubi, rahimehullah, je kazao: "Naši učenjaci su kazali da meleki ne konzumiraju hranu..."<sup>47</sup>

*5. Meleki su bespolni*

Allah je odlikovao meleke time što je stvorio svakog ponaosob, nisu opisani kao muško, niti kao žensko, već ostaju onakvi kakve ih je Allah stvorio, na što upućuju Kur'an i Sunnet.<sup>48</sup>

Rekao je Allah Uzvišeni:

فَأَسْتَفْتِيهِمَ الرِّبَّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبُنُونَ. أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنْتِنَا وَهُمْ شَاهِدُونَ. أَلَا إِنَّهُمْ مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ. وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ. أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ. مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ.

<sup>47</sup> Tefsiru El-Kurtubi, 9/68. str.

<sup>48</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 72. str.

*A upitaj ih: “Zar su za Gospodara tvoga – kćeri, a za njih sinovi, zar smo u njihovu prisustvu meleke kao žene stvorili?” Eto, oni, zbog toga što lažu, doista govore: “Allah je rodio!” – oni su, baš, lažljivci. Zar je On kćeri sinovima pretpostavio?! Šta vam je, kako rasuđujete?! (Es-Saffat, 149–154)*

Uzvišeni Allah spominje tri govora mušrika o melekima kojima su dosegli vrhunac nevjerstva i laži:

- Govorili su da su meleki Allahove kćeri, te da Allah ima uzvišeno dijete koje su veličali.
- Tvrđili su da je to dijete žensko.
- Potom su pored Allaha meleke obožavali i veličali.

Bilo koji od ovih govora pojedinačno su dovoljni da čovjek ode vječno u Džehennem.<sup>49</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ. أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفًاكُمْ بِالْبَنِينَ. وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ. أَوْ مَن يُنْشَأُ فِي الْحُلِيِّةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ. وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثًا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ. وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَّا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ.

*A oni Njemu jedan dio Njegovih robova pripisuju. Čovjek je, zaista, očevidni nezahvalnik. Zar da između onih koje On stvara uzima Sebi kćeri, a vama odabire sinove?! A kad neko od njih bude obaviješten o onome što Svemilosnom sličnim pripisuje, lice mu se ojađenom pomrači. Zar da ono koje u nakitu biva podizano i koje pri sporenju nejasno zbori pripisuju Allahu?! Oni meleke koji su robovi Svemilosnog ženskinjem smatraju. Da nisu prisustvovali stvaranju njihovu?! Njihova tvrdnja bit će zapisana i oni će odgovarati! I oni vele: “Da je htio Svemilosni, njih ne bismo obožavali!” Oni o tome ništa ne znaju, oni samo lažu. (Ez-Zuhurf, 15–20)*

<sup>49</sup> Tefsir Ibn Kesir, 4/25. str.

Cilj ajeta je pojašnjenje njihovog iznošenja laži i pojašnjenje prizivanja i pripisivanja djece Uzvišenom Allahu, zatim pojašnjenje njihove zadrtnosti u stavu da su meleki Allahove kćeri bez ikakvog dokaza. Riječ “dža’l” koja je navedena u ajetu znači “govor i presuda”.<sup>50</sup>

Oni su napravili više vrsta grešaka:

- Pripisali su Allahu dijete, Uzvišen je Allah i čist od toga što mu pripisuju.
- Zagovarali su stav da je dao prednost kćerima nad sinovima i učinio da meleki budu ženskog roda.
- Obožavali su meleke, a to obožavanje je, uprkos svemu, bez jasnih dokaza i bez dozvole Uzvišenog Allaha, već je to samo po njihovom mišljenju, strastima i slijepom slijedenju njihovih predaka, velikodostojnika i očeva.
- Dokazivali su kaderom, a u ovom dokazivanju su postupili po velikom neznanju. Uzvišeni Allah im na žestok način negira tvrdnje, jer je naredio da se samo On obožava, bez ikakvog partnera i zabranio da se obožava neko mimo Njega, još od kada je poslao poslanike i objavio knjige.<sup>51</sup>

#### 6. Govor meleka

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ.

*A kada Gospodar tvoj reče melekima: “Ja ću na Zemlji nasljednika – halifu postaviti!”, oni upitaše: “Zar ćeš na Zemlji postaviti onoga koji će na njoj nered širiti i krv prolijevati?! A mi Tebe veličamo hvalom i kako Tebi dolikuje štujemo.” On reče: “Ja, doista, znam ono što vi ne znate.” (El-Bekare, 30)*

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je stvorio Adema u Njegovom liku (sūratihī). Bio je

<sup>50</sup> *Tefsir El-Kurtubi*, 16/72. str.

<sup>51</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 4/125. str.

visok šezdeset aršina (lakata). Kada ga je stvorio, rekao mu je: 'Idi i nazovi selam onoj skupini meleka koji sjede i poslušaj kako će oni tebe pozdraviti, jer je to tvoj pozdrav i pozdrav tvojih potomaka.' Adem je otišao i nazvao selam melekima: 'Es-selamu alejkum! / Mir na vas!' Meleki odgovoriše: 'Es-selamu alejke ve rahmetullahi! Neka je na tebe mir i milost Allahova!' Dodali su 'i milost Allahova.'<sup>52</sup>

Meleki, također, govore međusobno, kako je to došlo u Kur'anu:

حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

*I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?" "Istinu!", odgovorit će. "On je Uzvišeni i Veliki." (Sebe, 23)*

Vidimo iz ajeta da meleki govore, misle i promišljaju, jer pitaju: "Šta je to rekao vaš Gospodar?" I odgovaraju: "Istinu je rekao." Vidimo da se i njihova srca mogu ispuniti strepnjom i strahom.<sup>53</sup>

Meleki govore sa ljudima na njihovom jeziku i nemaju potrebe za prevodiocem. Razgovarali su sa poslanicima iz Benu Israila, kao što su razgovarali i sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem. Poznato je i da će meleki komunicirati sa ljudima u kaburu, kada im budu postavljali pitanja. Također, i na Sudnjem danu će kazivati lijepe vijesti, ali će biti i opominjači. Razgovarat će i sa stanovnicima Dženneta i nazivati im selam. Govorit će i sa stanovnicima Džehennema i donositi im vijesti o kaznama. O svemu navedenom imamo brojne poznate dokaze. Dakle, od fizičkih svojstava meleka je govor, a to je svojstvo savršenosti bez sumnje.

Obaveza je vjerovati i imati čvrsto ubjeđenje da meleki posjeduju ovo svojstvo, i da je na nama obaveza da ih opišemo ovim svojstvom.<sup>54</sup>

### 7. Ljepota meleka

Uzvišeni Allah je stvorio meleke u lijepom i plemenitom liku. O Džibrilu nam govori:

<sup>52</sup> Buhari, br. 3148; Muslim, br. 2841.

<sup>53</sup> Ibn Usejmin, *El-Kavlul-mufid*, 1/395. str.

<sup>54</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 75. str.

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى. ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى.

*Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome.*  
(En-Nedžm, 5–6)

Ibn Abbas kaže: “Znači lijepog izgleda.”

Katade kaže: “Visok i lijep.” Drugi kažu: “Onaj koji posjeduje snagu.” Međutim, između ova dva stava nema kontradiktornosti, jer je on snažan i lijepe pojave.

Kod ljudi je uobičajeno opisivanje meleka svojstvom ljepote, kao što je uobičajeno opisivanje šejtana svojstvom ružnoće. Zbog toga vidite ljude kako upoređuju lijepog čovjeka sa melekom. Pogledaj šta su rekle žene o Jusufu iskrenom kada su ga vidjele:

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِنًا وَعَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا  
وَقَالَتِ آخْرُجْ عَلَيْنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَسْبُ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا  
إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ.

*A kad ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj i po rukama svojim se porezaše. “Bože, Bože!” – uskliknuše. “Ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti!” (Jusuf, 31)<sup>55</sup>*

#### 8. Nadnaradne moći meleka

Allah im je usadio posebne, začuđujuće sposobnosti. Među njima ima onih koji nose Arš Gospodara Milostivog. Kaže Allah Uzvišeni:

وَأَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ. وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ  
تَمَلِيكًا.

*I nebo će se razdvojiti – tada će labavo biti. I meleki će na krajevima njegovim stajati, a Arš Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati.* (El-Hakka, 16–17)

Među njima ima i onih koji će puhnuti u Rog, zbog čega će umrijeti oni na nebesima i oni na Zemlji, osim onih koje Allah bude odabrao da ostanu. Kaže Allah Uzvišeni:

<sup>55</sup> Zahir El-Elme'i, *Dirasatun fi et-tefsiril-mevdu'i*, 224. str.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ  
فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ.

*I u Rog će biti puhnuto, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u Rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati. (Ez-Zumer, 68)<sup>56</sup>*

#### 9. Odsustvo dosade i umora

Meleki čine ibadet Allahu, pokorni su Mu i izvršavaju Njegove naredbe bez dosade i umora. Ne dešava se sa njima ono što se dešava ljudima kada su umor i dosada u pitanju. Uzvišeni Allah, opisujući meleke, kaže:

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ.

*Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju. (El-Enbija, 20)*

Riječ *la jefterun*, može se protumačiti tako da se kaže da meleki ne slabe i ne malaksaju.<sup>57</sup>

#### 10. Sposobnost pretvaranja u drugi lik

Allah je omogućio melekima da se pojavljuju u drugom liku van onog u kojem su stvoreni. Brojni šerijatski tekstovi upućuju na to da su se meleki pojavljivali poslanicima i drugim ljudima u liku čovjeka.

Kaže Allah Uzvišeni:

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ. إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ.

*Da li je doprla do tebe vijest o počašćenim gostima Ibrahimovim. Kad mu oni uđoše i rekoše: “Selam vama!”, i on reče: “Selam vama, ljudi neznani.” (Ez-Zarijat, 24–25)*

Isti ovi gosti su dolazili i Lutu, alejhis-selam, kada se uplašio, a prsa mu postala tijesna, jer je znao kakav razvrat i grijeh čini njegov narod.

Kaže Allah Uzvišeni:

<sup>56</sup> Zahir El-Elme'i, *Dirasatun fi et-tefsiril-mevdu'i*, 223. str.

<sup>57</sup> Isti izvor, 227. str.

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلْنَا لُوطًا بَعَاءَ بِهِمْ وَصَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ. وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَتَقَوْمٌ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَظْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ.

*I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i to mu teško pade, pa reče: “Ovo je mučan dan!” I narod njegov pohrli njemu – a prije su nevaljaštine činili. “O narode moj”, reče on, “eto vam za brak mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim ne sramotite me! Zar među vama nema razumna čovjeka?” (Hud, 77–78)*

Meleki su mu se pojavili u liku lijepih mladića kao test i ispit, sve dok nije iznijet dokaz protiv Lutovog naroda, nakon čega ih je Allah kaznio onako kako kažnjava Silni i Apsolutno Moćni.<sup>58</sup>

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا. فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا. قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا.

*I spomeni u Knjizi Merjemu: kada se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla, i od njih zaklon uzela, Mi smo k njoj Našeg meleka (Ruh) poslali i on joj se pokazao u ljudskom potpunom obliku. “Utječem se Svemilosnom od tebe, ako se Njega bojiš!”, uzviknu ona. (Merjem, 16–19)*

Ovaj izaslanik je bio Džibril, alejhis-selam, kako smo to već spominjali da je Ruh od imena Džibrila.

Ključni dio ajeta jeste pojava Džibrila u liku čovjeka. Kaže Ibn Kesir: “Riječi Uzvišenog: On joj se pokazao u ljudskom potpunom obliku... znače da se pojavio u potpunom insanskom, ljudskom liku.”<sup>59</sup>

Već smo spomenuli da je Džibril silazio kako bi udahnuo dušu Isaa, alejhis-selam, u Merjem. Prije nego je udahnuo dušu u njena njedra. Kaže Allah Uzvišeni:

<sup>58</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 76 str.

<sup>59</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 3/115. str.



إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ. وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ. قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ.

*I kada meleki rekoše: “Merjema, Allah te obveseljava onim koji je Riječ Njegova, čije je ime Mesih, Isa, sin Merjemin, ugledan i na dunjaluku i na ahiretu i jedan od Allahu bliskih! On će govoriti ljudima i u kolijevci, i kao odrastao, i on je jedan od dobrih!” Ona reče: “Gospodaru moj, kako ću ja imati dijete kada me muškarac nije dodirnuo?!” “Eto, tako”, reče, “Allah stvara šta On hoće. Kada nešto odredi, On samo kaže: ‘Budi!’ i to biva.” (Ali-Imran, 45–47)*

Ova radosna vijest je usmenim putem došla Merjemi preko meleka, međutim, u šerijatskim tekstovima se ne spominje kako je to bilo i u kojem liku su bili meleki tada, niti se spominje koji je melek obradovao Merjemu, već tekstovi samo ukazuju da je melek koji joj je udahnuo dušu u njedra bio Džibril, alejhis-selam, i da je bio u potpunom liku čovjeka.<sup>60</sup>

Također, u sunnetu imamo mnogo događaja gdje su se meleki pojavljivali u liku čovjeka. Najpoznatiji je opisan u hadisu o Džibrilu, alejhis-selam: “Jednog dana sjedili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te se iznenada pojavi jedan čovjek izuzetno bijele odjeće, jako crne kose, bez ikakvih znakova putovanja na sebi, a niko od nas ga nije poznao...” Na kraju hadisa je došlo: “O, Omere, znaš li ko je bio onaj čovjek?” Ja mu odgovorih: “Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.” On tada reče: “To je bio Džibril, došao je da vas poduči vašoj vjeri.”<sup>61</sup>

Dakle, Džibril se pojavio u liku mladića crne kose, čiste bijele odjeće, tako da su se ashabi začudili kad su ga vidjeli u takvom stanju, što ukazuje na to da on nije došao sa nekog putovanja, a bilo je čudno da ga niko od stanovnika Medine nije poznao. Naravno, to

<sup>60</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 77. str.

<sup>61</sup> *Buhari*, br. 50; *Muslim*, br. 8.

iščuđavanje je prestalo kad ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da je to Džibril, alejhis-selam.

U predajama je došlo da se Džibril, alejhis-selam, pojavio u liku ashaba Dihjete el-Kelbija, a takva je predaja Ibn Omera: “Došao je Džibril Poslaniku, alejhis-selam, u liku Dihjete el-Kelbija,<sup>62</sup> ashaba poznatog po lijepom izgledu. Džibrilovo pojavljivanje u njegovom liku ukazuje na ljepotu izgleda Džibrila, alejhis-selam.<sup>63</sup> Također, meleki se nisu pojavljivali u liku čovjeka samo poslanicima, već i drugim ljudima. Prenosi se od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neki čovjek je krenuo da posjeti brata muslimana u drugom selu, i Allah naredi meleku da ga sačeka na putu. ‘Kuda ideš?’, upita ga melek. ‘Idem da posjetim brata u ovom selu’, reče čovjek. ‘Da ne ideš kako bi ti uzvratio na dobročinstvo koje si mu učinio?’ ‘Ne. Hoću da ga posjetim, zato što ga volim, u ime Allaha.’ ‘Ja sam izaslanik Allaha’, reče mu melek, ‘da ti kažem da te je Allah zavolio, kao što si ti njega zavolio, u ime Allaha!’”<sup>64</sup>

Nekada se meleki pojavljuju i u ružnim likovima kao iskušenje čovjeku, kao što je došlo u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, koji kaže da je čuo Allahovog Poslanika, alejhis-selam, da je rekao: “Allah Uzvišeni je htio da iskuša trojicu ljudi od Izraelćana, od kojih je jedan bio gubavac, drugi bez kose, a treći slijep, pa im je poslao jednog meleka (anđela). Melek je došao gubavcu i upitao ga: ‘Šta bi ti najviše želio?’ ‘Najviše bih želio imati lijepu boju i lijepu kožu, i da se oslobodim ovog zbog čega se svijet zgražava’ odgovori on. Melek pređe rukom preko njegova tijela, te od njega sva guba spade i dobi lijepu boju kože. Zatim ga melek upita: ‘A koji ti je imetak najdraži?’ ‘Deve’, reče on. Allah mu tada dade jednu lijepu devu koja je u stomaku nosila mladunče, a melek mu reče: ‘Allah ti dao berićeta u njoj.’ Zatim je melek došao onome bez kose i upitao ga: ‘Šta bi ti najviše volio?’

<sup>62</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 78. str; Ahmed, *Musned*, 2/107.

<sup>63</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 79. str.

<sup>64</sup> *Muslim*, br. 2567.

‘Lijepu kosu, i da se oslobodim ovog od čega se svijet zgražava,’ odgovori on. Melek ga pomilova po glavi, te ga bolest prođe i dobi lijepu kosu. Melek ga upita: ‘A koji bi imetak najviše volio?’ ‘Krave,’ odgovori on. Allah mu tada dade jednu lijepu steonu kravu, a melek mu reče: ‘Allah ti dao berićeta u njoj.’ Zatim melek dođe slijepcu i reče mu: ‘Šta bi ti najviše želio imati?’ ‘Da mi Allah vrati moj vid, kako bih ljude mogao gledati,’ odgovori on. Melek ga pomilova po očima i Allah mu vrati vid, zatim ga upita: ‘A koji bi imetak najviše volio?’ ‘Ovce,’ odgovori on. Allah mu dade jednu ovcu. Kod sve trojice se imetak plodio i množio, pa je bivši gubavac imao punu dolinu deva, a bivši ćelavac punu dolinu krava, a bivši slijepac punu dolinu ovaca. Zatim melek dođe gubavcu u njegovom bivšem liku i obliku te mu reče: ‘Ja sam čovjek bijednik, ostao sam odsječen na svom putovanju, i niko mi nije u stanju danas pomoći osim Allaha, pa onda ti. Zato te molim Onim Koji ti je dao tako lijepu boju i lijepu kožu, i toliki imetak, da mi dadneš jednu devu kako bih mogao nastaviti put.’ On mu na to reče: ‘Obaveze i izdaci su mnogobrojni.’ Melek mu reče: ‘Kao da te ja od nekud znam! Da ti nisi bio onaj gubavac čijim se izgledom i bijedom svijet zgražavao, pa ti je Allah podario (zdravlje i bogastvo)?’ On mu tada odgovori: ‘Naprotiv, ja sam ovo naslijedio od svojih predaka.’ Melek mu tada reče: ‘Ako si slagao, neka te Allah povrati u ono stanje u kojem si bio.’ Zatim je melek došao ćelavcu u njegovom prijašnjem liku i obliku, i rekao kao što je rekao gubavcu, a ovaj mu je uzvratio kao i prvi. Melek mu reče: ‘Ako si slagao, neka te Allah vrati u ono stanje u kom si bio.’ Zatim je došao slijepcu u njegovom prijašnjem liku i obliku, i rekao mu: ‘Ja sam siromašan čovjek, ostao sam odsječen na svom putovanju i niko mi nije u stanju danas pomoći osim Allaha, pa zatim ti. Zato te molim Onim Koji ti je podario tvoj vid da mi daš jednu ovcu, kako bi se njom pomogao na svome putu.’ On mu odgovori: ‘I ja sam bio slijep, pa mi je Allah Uzvišeni povratio vid, uzmi koliko hoćeš, a ostavi koliko hoćeš. Tako mi Allaha, ništa ti neću danas zabraniti da uzmeš, radi Moćnog i Velikog Allaha.’ Melek mu tada reče: ‘Zadrži sav svoj imetak, vi ste

bili samo iskušani. Allah je zadovoljan tobom, a rasrdio se na tvoja dva druga.”<sup>65</sup>

U ovome hadisu imamo dokaz da se meleki mogu pojavljivati i u lijepom i ružnom liku čovjeka i da mogu razgovarati sa ljudima na njihovom jeziku, kao i da mogu razgovarati sa nekim ko nije poslanik, te da nije svako sa kim su razgovarali meleki poslanik.<sup>66</sup>

## Drugo: Moralna svojstva

### 1. Meleki su časni i čestiti

Uzvišeni Allah, je opisao meleke kao časne i čestite robove:

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ.

*U rukama izaslanika časnih, čestitih.* (Abbese, 15–16)

On Uzvišeni, dakle, kaže da je njihov moral plemenit, lijep i dostojanstven, a njihova djela dobra, čista i potpuna. Zbog ovoga, onaj ko nauči Kur'an treba biti u svojim djelima i riječima na ispravnom putu.<sup>67</sup>

Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Onaj ko vješto uči Kur'an u društvu je meleka, časnih i čestitih izaslanika, a onome ko ga uči sa naporom pripadaju dvije nagrade.”<sup>68</sup>

Riječ “častan” obuhvata dobrotu, počasti i vrline. Allah ih je stvorio takvima, počastvovao ih da Mu budu bliski i zadužio ih velikim emanetom koji ne može izvršavati osim ko ima takva svojstva. Rekao je Allah Uzvišeni:

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ.

*A meleki su samo robovi poštovani.* (El-Enbija, 26) To jest, Allah ih je učinio poštovanim.<sup>69</sup>

<sup>65</sup> Buhari, br. 3277; Muslim, br. 2964.

<sup>66</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 81. str.

<sup>67</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-mela'iketil-ebrar*, 19. str.

<sup>68</sup> Buhari, br. 4937.

<sup>69</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 95. str.

## 2. Meleki su dobročinitelji

Meleki se vrlo često opisuju i kao oni koji čine dobročinstvo. El-birr, sa kesrom na slovu ba, označava hajr i dobrotu. El-bārru je iskreni, bogobojazni čovjek, i ovaj termin je suprotan terminu el-fadžir (grješnik). Množina ove riječi glasi berarah.<sup>70</sup> El-Birr je proširenje dobra, a njegova množina glasi ebrar i berarah.

Kaže Uzvišeni:

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ.

Čestiti će, sigurno, u Džennet. (El-Infitar, 13)

Također, Uzvišeni Allah, opisujući meleke u suri Abese, u šesnaestom ajetu, kaže za njih da su časni i čestiti. Meleki su precizirani ovim izrazom (berarah) u Kur'anu, jer je izraz berarah, čija je jednina berr, na jačem stepenu značenja u odnosu na izraz ebrar, koji je množina riječi bārr. Riječ berr je jača u značenju u odnosu na riječ bārr, kao što je adl jača u značenju u poređenju sa riječju ādil.<sup>71</sup>

Dobročinstvo se odnosi na dva značenja:

- ophođenje prema stvorenjima i dobročinstvo prema njima;
- izvršenje svih vidova pokornosti Allahu, vanjskih i unutrašnjih.<sup>72</sup>

Osnova je da se ova značenja mogu naći kod meleka, alejhimus-selam. Oni su dobročinitelji u njihovim ibadetima, pokorni su Allahu, ne opiru se o Njegovoj naredbi i izvršavaju ono što im se naredi. Oni su dobročinitelji prema Allahovim stvorenjima, vole vjernike i njihovo dobročinstvo prema sinovima Ademovim je veličanstveno, da ih Allah nagradi zbog toga najboljom i najljepšom nagradom.<sup>73</sup>

Kao primjer njihovog dobročinstva prema vjernicima<sup>74</sup> može se navesti i to što oni dove i traže oprosta za ljude. Rekao je Allah Uzvišeni:

<sup>70</sup> *El-Misbahul-munir*, 43. str.

<sup>71</sup> *El-Mufredat*, 41. str.

<sup>72</sup> Ibn Redžeb, *Džamiul-ulum vel-hikem*, 238. str.

<sup>73</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 96. str.

<sup>74</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 98. str.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا.

*On je Taj Koji vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo – On je prema vjernicima milostiv. (El-Ahzab, 43)*

Ovo je jedno od najvećih dobročinstava od strane meleka prema nama. Dova i traženje oprost za nas ostavit će veliki trag u našem upućivanju i učvršćenju na Pravome putu, inšallah.

Kaže Allah Uzvišeni:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ. رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ ءَابَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

*Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: “Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove koje si im obećao, i one koji su bili dobri od predaka njihovih, i žena njihovih, i potomstva njihovog. Ti si, uistinu, silan i mudar. I sačuvaj ih zala, jer, koga Ti toga dana poštediš zala – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti! (Gafir, 7–9)*

– Zauzimanje meleka za vjernike na Sudnjem danu

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ.

*I oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati. (El-Enbija, 28)*

3. Meleki su skromni i ponizni

Rekao je Allah Uzvišeni:

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا.

*Mesih se neće ustezati da bude Allahov rob, pa ni meleki, Njemu bliški. A one koji se budu ustezali da Njemu ibadet čine, i one koji se budu oholili, Allah će pred Sobom sakupiti. (En-Nisa, 172)*

Kazao je Allah:

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ.

*Oni koji su kod Gospodara tvoga doista ne zaziru da Mu ibadet čine; samo Njega hvale i samo Njemu na sedždu padaju. (El-A'raf, 206)*

Allah Uzvišeni kaže:

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ.

*Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu budu pokorni, i ne zamaraju se. (El-Enbija, 19) Mnogo je šerijatskih tekstova koji nam govore u spomenutom kontekstu.<sup>75</sup>*

#### 4. Stid meleka

Stid je jedna časna i pohvalna osobina čovjeka i veličanstveni edeb koji sprečava čovjeka da čini loša djela i da se ružno ponaša, a stid, također, podstiče na lijepo i plemenito ponašanje.<sup>76</sup>

Stid je i dio imana, kako je to došlo u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Iman se sastoji od šezdeset i nekoliko dijelova, a stid je dio imana."<sup>77</sup>

Ono što ukazuje na prisustvo ovog plemenitog svojstva kod meleka jeste hadis Aiše, radijallahu anha, u kojem ona kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ležao u postelji u mojoj kući, a bile su mu otkrivene natkoljenice ili potkoljenice. Ebu Bekr je zatražio dozvolu za ulazak i on mu je dozvolio, ostajući u takvom položaju i tako razgovarajući sa njim. Zatim je dozvolu za ulazak zatražio Omer, pa mu je on dozvolio i opet ostao u istom stanju. Razgovarali su kada je dozvolu za ulazak zatražio Osman, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo i sakupio svoju odjeću. Nakon što je Osman izašao, rekla sam: 'Ušao je Ebu Bekr, a ti se uopće nisi

<sup>75</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 98. str.

<sup>76</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 99. str.

<sup>77</sup> *Buhari*, br. 9; *Muslim*, br. 35.

pomjerio, ušao je Omer, a ti, također, nisi reagovao, zatim je ušao Osman, a ti si sjeo i pokupio odjeću, pa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Zar da se ne stidim čovjeka kojeg se stide meleki?!’<sup>78</sup>

#### 5. Urednost meleka

Meleki su uredni i u svome ibadetu izuzetno organizovani. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je podsticao da se ugledamo na njih u tome, pa je rekao: “Zar se nećete poredati u safove, kao što se meleki poredaju kod svog Gospodara?” Ashabi rekoše: “A kako se meleki poredaju kod svoga Gospodara?” On odgovori: “Upotpune prve safove i zbiju se u njima.”<sup>79</sup>

Allah nas je odlikovao nad ostalim narodima time što formiramo i redamo safove kao što to rade meleki.<sup>80</sup>

Na Sudnjem danu će meleki dolaziti u uređenim redovima. Rekao je Allah Uzvišeni:

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا.

*I kad dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda.* (El-Fedžr, 22)

Također, stajat će u redovima pred Uzvišenim Allahom:

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا

*Na Dan kada Ruh i meleki budu u redove – poredani, kada će samo onaj kome Milostivi dozvoli govoriti, a istinu će reći.* (En-Nebe’, 38) Ruh je Džibril.<sup>81</sup>

#### 6. Ljubav i mržnja meleka

Meleki vole onoga koga Allah voli i mrže onoga koga Allah mrzi. Na to nam ukazuju riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Zaista, kada Allah zavoli nekog Svoga roba, pozove Džibrila i kaže mu: ‘Ja volim tog i tog, pa ga voli i ti!’, i Džibril ga zavoli. Onda Džibril dozove stanovnike nebesa i kaže im: ‘Zaista je Uzvišeni Allah zavolio tog i tog, pa ga zavolite i vi!’, te ga zavole stanovnici nebesa, a onda

<sup>78</sup> *Muslim*, br. 2041.

<sup>79</sup> *Muslim*, br. 430. Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 24. str

<sup>80</sup> *Sahihu Muslim*, Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 24. str

<sup>81</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 19. str



mu se spusti kabul (prihvaćenost) na Zemlju. I, zaista, kada Allah zamrzi nekoga, pozove Džibrila i kaže mu: ‘Ja mrzim tog i tog, pa ga i ti mrzi!’, te ga Džibril zamrzi, a onda on dozove stanovnike nebesa i kaže im: ‘Doista je Uzvišeni Allah zamrzio tog i tog, pa ga zamrzite i vi!’, i oni ga zamrže, a zatim mu se spusti mržnja na Zemlji.”<sup>82</sup>

#### 7. Melekima smeta ono što smeta i čovjeku

Melekima smetaju ružni mirisi. Potvrdu za to imamo u hadisu Džabira u kojem se kaže: “Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, luk i prasu, ali nas je potreba za njima nadvladala, pa smo ih jeli. Onda je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: ‘Ko bude jeo crni ili bijeli luk ili prasu, neka se ne približava našim džamijama, jer zaista melekima smeta sve ono što smeta sinovima Ademovim (ljudima).”<sup>83</sup>

#### 8. Nemogućnost poznavanja gajba<sup>84</sup>

Meleki ne poznaju ništa više od onoga čemu ih je Allah podučio. Rekao je Allah Uzvišeni:

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ.

“Uzvišen si!”, rekoše oni, “mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Zasiurno si Ti Sveznajući i Mudri. (El-Bekare, 32)”<sup>85</sup>

#### 9. Meleki – Allahovi robovi, stalno su u ibadetu Allahu

Meleki nisu nepokorni u onome što im se naređuje, kao što ne rade ništa drugo osim ono što im je naređeno i uz dozvolu Allaha Uzvišenog. Rekao je Allah:

<sup>82</sup> Buhari, br. 3040, Muslim, br. 2637.

<sup>83</sup> Muslim, br. 564.

<sup>84</sup> Gajb je sve ono što je skriveno od čovjeka. Gajb ne podrazumijeva ono što je vidljivo, što oči vide i o čemu svjedoče. Sve to ne smatra se gajbom koji treba da bude daleko od očiju. Vjerovanje u gajb obuhvata: vjerovanje u Allaha, dželle šanuhu, vjerovanje u svijet meleka, džina i šejtana, vjerovanje u Sudnji dan, zagrobni život, Sirat, Mizan, Džennet i Džehennem. Svijet gajba poznaje samo Allah, dželle šanuhu, a mi znamo samo ono što nam je kazano u Kur’anu i hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Op. prev.)

<sup>85</sup> Ahmed Muhammed El-Džela, *El-Akidetul-islamije*, 172. str.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ.  
يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ.

*Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu budu pokorni, i ne zamaraju se, hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju.* (El-Enbija, 19–20)

Meleki nisu kao ljudi, nemaju slobodu volje i izbora i nisu stvoreni da bi bili iskušavani, već je mudrost njihovog stvaranja da stalno obožavaju Allaha, veličaju Ga i čine Mu sedždu, ali i pored svega toga njima su ibadet i pokornost naređeni. Rekao je Allah Uzvišeni:

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِمَّنْ قَوْفِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*Boje se Gospodara svoga Koji je iznad njih i čine ono što im se naredi.* (En-Nahl, 50)

Dakle i oni su obveznici, ali njihova obaveza je različita od obaveze ljudi i džina. Ljudi i džini imaju slobodu izbora i njihova obaveza njima predstavlja iskušenje. Mogu biti pokorni i nepokorni, bore se sa strastima, a zatim bivaju kažnjeni ili nagrađeni za ono što čine. Za razliku od ljudi i džina, meleki nemaju izbora, stvoreni su da budu pokorni i nemaju mogućnosti grijehenja. Dakle, za meleke je pokornost poput konzumiranja hrane, pića i disanja za čovjeka.

Allah Uzvišeni kaže:

قُلْنَا أَهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

*Mi rekosmo: "Silazite iz njega svi! Od Mene će vam Uputa dolaziti, a oni koji Uputu Moju budu slijedili, ničega se neće bojati, niti će za bilo čim tugovati."* (El-Bekare, 38)

## TREĆE POGLAVLJE: BROJ MELEKA, NJIHOVA IMENA, UMIRANJE I VIĐENJE MELEKA

### Prvo: Broj meleka

Meleki plemeniti su Allahova stvorenja koja su mnogobrojna i čiji broj niko ne može znati. Njihova svojstva ne može obuhvatiti niko osim Onoga Koji ih je stvorio. Allah Uzvišeni je kazao:

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ

*A vojske Gospodara tvoga samo On zna. (El-Muddessir, 31)*

O njihovoj mnogobrojnosti imamo dokaze koji zasljepljuju um i prelaze granice razuma. Jedan od dokaz jeste vjerodostojni hadis o Mi'radžu: "Ovo je Bejtul ma'mur. U njemu svakoga dana klanja sedamdeset hiljada meleka koji se poslije tu više nikad ne vraćaju."<sup>86</sup>

Također, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Toga dana će biti donijet Džehennem, koji će imati sedamdeset hiljada povodaca, a na svakom povocu bit će sedamdeset hiljada meleka koji će ga nositi."<sup>87</sup>

Prema tome, meleka koji će na Sudnjem danu donijeti Džehennem bit će četrdeset i devet miliona.<sup>88</sup> Na osnovu navedenog, islamski učenjaci su saglasni u tome da broj meleka ne zna niko osim Allaha Uzvišenog.<sup>89</sup>

Jednom prilikom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo zvuk nebesa, koji se čuo zbog težine i mnogobrojnosti meleka na njima, pa je kazao: "Ja vidim ono što vi ne vidite i čujem ono što vi ne čujete! Oglasila su se nebesa, a ona imaju pravo da se ogłase. Nema na njima mjesta koliko je četiri prsta, a da nema meleka koji je svoje čelo na

<sup>86</sup> Buhari, br. 3207; Muslim, br. 162.

<sup>87</sup> Muslim, br. 2842.

<sup>88</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 16. str

<sup>89</sup> *Medžmmul-fetava*, 17:332. str.

sedždu Allahu spustio. Tako mi Allaha, da znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo biste plakali!”<sup>90</sup>

Kada znamo da su sedam nebesa toliko ispunjena melekima da na njima nema mjesta koliko je četiri prsta a da nema meleka koji ne čini sedždu Allahu, pa da li ljudski um može i zamisliti njihov broj nakon ovih podataka.<sup>91</sup>

Pa neka je Uzvišen Onaj Koji ih je stvorio takve i u tom broju! Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا. لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا. وَكُلُّهُمْ  
عَاتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا.

*Ta, svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, doći Svemilosnom kao robovi. On ih je sve znanjem obuhvatio i svakoga napose izbrojio, i svi će Mu na Kijametskom danu doći pojedinačno. (Merjem, 93–95)*

### **Drugo: Imena meleka**

U Kur'anu i Sunnetu nalazimo mnogo imena meleka, među kojima imamo općenita i pojedinačna imena. Javljaju se i ona imena koja se pripisuju melekima, a kojim ih nije dozvoljeno nazivati.

#### *a) Opisna imena*

##### *– Svjedoci*

Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ.

*Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i one koji vjeruju u životu dunjalučkom, a i na Dan kad se dignu svjedoci. (El-Gafir/El-Mu'min, 51)*

Kaže Ibn Kesir: “U ajetu se pod riječju svjedoci misli na meleke svjedoke.”<sup>92</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

<sup>90</sup> Albani, *Silsiletul hadisi es-sahiha*, br. 1060.

<sup>91</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaikeitil-mukarebin*, 29. str.

<sup>92</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 4/84.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ.

*A ima li većih zulumćara od onih koji o Allahu laž iznose?! Oni će pred Gospodara svoga biti dovedeni, a svjedoci će reći: "Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome!" I, Allahovo prokletstvo stiglo je zulumćare. (Hud, 18)*

Kurtubi kaže da se u ajetu pod pojmom svjedoci podrazumijevaju meleki svjedoci.<sup>93</sup>

– Uzvišeno društvo

Rekao je Allah Uzvišeni:

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ.

*Da ne prisluškuju meleke – skup najviši, a sa svih strana bivaju gađani. (Es-Saffat, 8)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ.

*Ja nisam ništa znao o Skupu Visokome kada su se prepirali. (Sad, 69)*

Visoki skup u ajetima može se odnositi samo na meleke.<sup>94</sup>

– Vojske

Rekao je Allah Uzvišeni:

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ.

*Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike smiraj Svoj spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao, i one koji nisu vjerovali na muke stavio; to je bila kazna za nevjernike. (Et-Tevba, 26)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

<sup>93</sup> Tefsir El-Kurtubi, 9/18.

<sup>94</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 32. str.

*Ako ga vi ne pomognete, pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini, i kad je on rekao drugu svome: "Ne brini, Allah je s nama!" Pa je Allah spustio smiraj Svoj na njega i pomagao ga vojskom koju vi niste vidjeli. (Et-Tevba, 40)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا.

*O vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli – a Allah dobro vidi šta vi radite. (El-Ahzab, 9)*

Mnogo je ajeta u ovom značenju. Mufesiri kažu da su vojske koje su dolazile kao pomoć vjernicima i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, meleki.<sup>95</sup>

Brojni hadisi upućuju na to da se pod izrazom: "... i vojske koje vi niste vidjeli..." misli na meleke, kao što je potvrđeno u hadisu Huzejfa: "I tako sam otišao i ušao kod njih dok su vjetar i vojska Božija radili protiv njih."<sup>96</sup>

Od Aiše, radijallahu anha, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon povratka sa Hendeka, odložio svoje oružje i kupao se, pa mu je došao Džibril, tresući prašinu sa svoje glave, i rekao: "Odložio si oružje, a, tako mi Allaha, mi nismo odložili oružje."<sup>97</sup>

– *Izaslanici*

Rekao je Allah Uzvišeni:

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ. كِرَامٍ بَرَرَةٍ.

*U rukama izaslanika časnih, čestitih. (Abbese, 15–16)*

<sup>95</sup> Tefsir Ibn Kesir, 2/346. str.

<sup>96</sup> Ahmed, Musned, br. 23334. Lanaca ovog hadisa je ispravan.

<sup>97</sup> Muslim, br. 1769.

Ibn Džerir Et-Taberi kaže: “Ispravno je da se pod izaslanicima u ajetu misli na meleke.” Dakle, oni su Allahovi izaslanici ljudima. Također, kaže se da je izaslanik onaj koji se zalaže za mir i dobro među ljudima.<sup>98</sup>

– *Izaslanici*

Kazao je Uzvišeni:

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ.

*Allah odabire izaslanike među melekima i ljudima – Allah je, zaista, Onaj Koji sve čuje i Onaj Koji sve vidi. (El-Hadždž, 75)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

*Sva hvala neka je Allahu, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; a u stvaranju dodaje što hoće, On, uistinu, nad svime ima moć. (Fatir, 1)*

Kazao je Allah Milostivi:

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ. قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ.

*“A što vi hoćete, o izaslanici?”, upita Ibrahim.” “Poslani smo narodu grješnom”, rekoše, “da sručimo na njih grumenje od gline.” (Ez-Zarijat, 31–33)*

Allah je meleke nazvao poslanicima i izaslanicima u mnogo ajeta.<sup>99</sup>

b) *Pojedinačna imena*

– *Džibril*

U šerijatskim tekstovima možemo naći podatke o tome da ima više vrsta meleka, te da svaki od njih ima svoje zaduženje i svoj posao. Zaduženje prve vrste meleka koji su spomenuti u grupi jeste veličanje

<sup>98</sup> Et-Taberi, 30/54; Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaikeitil-mukarebin*, 31. str.

<sup>99</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaikeitil-mukarebin*, 30. str.

Allaha i danonoćna pokornost Njemu Uzvišenom bez dosade i umora. Među najpoznatijim melekima je Džibril, koji je zadužen za dostavljanje objave, kao i za neke druge poslove. U Kur'anu se Džibril spominje na nekoliko mjesta.

Kazao je Allah Uzvišeni:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ.

Reci: "Ko je neprijatelj Džibrilu, neka zna da on Allahovom dozvolom tebi na srce stavlja Kur'an potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima. ." (El-Bekara, 97)

Kaže Gospodar:

إِن تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِن تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَلِّحِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلٰئِكَةَ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ.

A ako se protiv njega udružite, pa, Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; najposlije, i svi meleki će mu podrška biti. (Et-Tahrir, 4)

U hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovo ime se spominje na više mjesta, i on je donosilac objave Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od prvoga dana u pećini Hira pa sve do kraja života Poslanika. Bio je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i na Isra' i Mi'radžu, pojavljivao bi se u liku čovjeka i govorio sa Poslanikom, alejhis-salam, i ashabima koji su ga mogli vidjeti i čuti, ali ne bi znali da je Džibril, sve dok ih Poslanik, alejhis-salam, ne bi obavijestio o tome.<sup>100</sup>

Allah ga u Kur'anu naziva i drugim imenima. Od njegovih časnih imena jeste i ime Er-Ruh (Duh). Kaže Allah Uzvišeni:

تَعْرُجُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ.

Njemu se penju meleki i Duh u danu koji pedeset hiljada godina traje. (El-Me'aridž, 4)

Kaže Allah Uzvišeni:

<sup>100</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 35. str.



يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰئِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اٰذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا.

*Na Dan kada Duh i meleki budu u redove poredani, oni neće govoriti. Govorit će samo onaj kome Svemilosni dozvoli, a istinu će reći.* (En-Nebe, 38)

Kaže Allah Uzvišeni:

تَنْزَلُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ اَمْرٍ.

*Meleki i Duh, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake.* (El-Kadr, 4)

Ibn Abbas i Kurtubi kažu da je Duh u spomenutim ajetima Džibril, alejhis-selam.<sup>101</sup>

Kao dokaz da se pod Duhom misli na Džibrila jeste i to što ga Allah pripisuje sebi, pa kaže Uzvišeni:

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا.

*Mi smo k njoj duha (meleka) Našeg poslali i on joj se pokazao u ljudskom potpunom obliku.* (Merjem, 17)

– Povjerljivi (*Er-Ruh*)

Rekao je Allah Uzvišeni:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ. عَلٰى قَلْبِكَ لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُنذِرِيْنَ. بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِيْنٍ.

*Donosi ga Povjerljivi Duh, na srce tvoje, da opominješ, na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku.* (Eš-Šu'ara, 193–195)

Ibn Kesir i drugi od selefa kažu da je Povjerljivi Duh Džibril, alejhis-selam, i u tome nema razilaženja.<sup>102</sup>

– Blagoslovljeni (*Er-Ruhul-Kudus*)

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَاَتَيْنَا عِيْسٰى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ.

*I Isau, sinu Merjeminom, jasne smo dokaze dali i Duhom Blagoslovljenim ga pomogli.* (El-Bekara, 87)

<sup>101</sup> Tefir El-Kurtubi, 18/281. str.

<sup>102</sup> Tefsir Ibn Kesir, 3/347. str.

Rekao je Allah Uzvišeni:

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ.

*Reci: "Od Gospodara tvoga spušta ga Džibril, Duh Blagoslovljeni s Istinom, da još više učvrsti vjernike, i da bude uputa i radosna vijest muslimanima."* (En-Nahl, 102)

Ovo ime je poznato i u sunnetu Poslanika, alejhis-selam, koji ga je spomenuo čineći dovu za Hasana kada je odgovorio muštricima umjesto njega.

Prenosi se od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana b. Aufa da je čuo Hassana ibn Es-Sabita el-Ensarija kako kaže Ebu-Hurejri: "Zaklinjem te Allahom, jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: 'Odgovori muštricima umjesto mene. Allahu, pomози ga svetim Duhom!' 'Da, Allaha mi', reče Ebu Hurejre."<sup>103</sup>

Od Ebu Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je kazao: "Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Zaista je Sveti duh (Džibril) puhnuo u moje srce. Nijedna duša neće umrijeti dok ne upotpuni svoj određeni rok i dok ne obuhvati do zadnjeg cijelu svoju nafaku – pa bojte se Allaha i lijepo se ophodite prema Allahu u traženju (potreba). Neka nipošto nikoga od vas ne ponese to što doživljava da mu opskrba sporo dolazi pa da počne da je traži čineći grijeh prema Allahu, jer doista se ne može dobiti ono što je kod Allaha osim pokornošću Njemu."<sup>104</sup> El-Kudus znači čisti.<sup>105</sup>

Kaže Ragib: "Riječi Uzvišenog:

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ.

*Reci: 'Od Gospodara tvoga spušta ga Duh Blagoslovljeni'* (En-Nahl, 102)<sup>106</sup> znače: 'Džibril, koji donosi od Gospodara svetu, čistu riječ, tj. ono čime će očistiti naša prsa, Kur'an Časni.'<sup>107</sup>

<sup>103</sup> *Muslim*, br. 152.

<sup>104</sup> *Sahihul-Džami'*, br. 2081.

<sup>105</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 37. str.

<sup>106</sup> Isti izvor, 37. str.

<sup>107</sup> *El-Mufredat*, 396. str.

Kaže Et-Tahavi: “Riječi Uzvišenog:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ.

*Donosi ga povjerljivi Duh* (Eš-Šu’ara, 193) znače da se Džibril naziva Duhom zato što donosi objavu, u kojoj je život za srca, poslanicima, alejhimus-selam, koji su od ljudi, a povjerljiviji je jer je istinski povjerljiv i donosio je objavu povjerljivima.”<sup>108</sup>

Između Džibrila, alejhis-selam, i Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postoji jaka veza. Džibril je sa Poslanikom, alejhis-selam, bio u pećini Hira u prvim danima objave, pretvarao se u lik čovjeka i razgovarao sa njim. Također, Poslanik, alejhis-selam, ga je vidio i u pravom obliku, onom u kojem ga je stvorio Allah Uzvišeni.

Poslanik, alejhis-selam, se radovao susretu sa Džibrilom i molio ga da ne kasni sa dolaskom i podučavanjem Kur’ana svakog ramazana. U godini u kojoj je preselio Poslanik, alejhis-selam, je pred Džibrilom dva puta proučio Kur’an. Ova i druga velika i plemenita djela ukazuju na visoko mjesto koje Džibril, alejhis-selam, zauzima kod Allaha. Dobar dio islamskih učenjaka smatra da je Džibril, alejhis-selam, najbolji od meleka.<sup>109</sup>

– *Mikail*

Od pojedinačnih imena meleka jeste i ime Mikail, koje nalazimo u Kur’anu i Sunnetu Poslanika, alejhis-selam.

Rekao je Allah Uzvišeni: *Ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikalu – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju!* (El-Bekare, 98) Mikail znači Allahov rob.<sup>110</sup>

– *Israfil*

U Kur’anu se ne spominje ovo ime, ali ga nalazimo u vjerodostojnom hadisima Poslanika, alejhis-selam. Jedan od njih jeste hadis Aiše, radijallahu anha, gdje se spominje da bi Allahov Poslanik,

<sup>108</sup> Šerhul-akideti et-tahavije, 337. str.

<sup>109</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketel-mukarebin*, 39–40. str.

<sup>110</sup> Isti izvor, 41. str.

alejhis-selam, kad god bi se probudio noću, učio dovu riječima: “Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti Koji znaš ono što je skriveno i vidljivo, Ti sudiš među Tvojim robovima u onome u čemu se oni razilaze. Uputi me Svojom dozvolom na Istinu u onome u čemu se oni razilaze. Zaista, Ti upućuješ onoga koga hoćeš na pravi put.”<sup>111</sup>

Među mufesirima je rašireno mišljenje da je Israfil zadužen za puhanje u Rog. Puhanje u Rog je spomenuto na više mjesta u Kur'anu.

Allah Uzvišeni kaže:

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ.

*Pa kad u Rog bude puhnuto, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati.* (El-Mu'minun, 101)

Uzvišeni govori:

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ.

*A na Dan kad se u Rog puhne pa se smrtno ustrave i oni na nebesima i oni na Zemlji.* (En-Neml, 87)

Milostivi Gospodar veli:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ.

*I u Rog će biti puhnuto – to je Dan prijetnje.* (Kaf, 20)

Postoje tri puhanja u Rog:

- puhanje panike i straha;
- puhanje ošamućivanja i umiranja onih koji nisu pomrli;
- puhanje proživljenja i stajanja pred Gospodarom svjetova.

Jedan dio islamskih učenjaka smatra da postoje samo dva puhanja.<sup>112</sup>

Ne postoji niti jedan vjerodostojan hadis u kojem stoji da je melek zadužen za puhanje u rog Israfil, iako imamo mnogo hadisa koji govore o puhanju, o broju puhanja i o opisu meleka koji je zadužen za puhanje u Rog.

<sup>111</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 44. str.

<sup>112</sup> Isti izvor.

Imamo hadis koji je vjerodostojan, ali se ne spominje u njemu ime Israfil. Hadis prenosi Ebu-Se'id El-Hudri, radijallahu anhu, a u ovom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Kako da uživam kada je Vlasnik Roga primaknuo sebi Rog i čega kada će mu biti naređeno da puhne.”<sup>113</sup>

Poslanik, alejhis-selam, je u dovi koju smo spomenuli spojio ova tri meleka – Džibrila, Mikaila i Israfila, što ukazuje na njihovu veličinu i visoko mjesto koje zauzimaju kod Allaha.<sup>114</sup>

– *Malik, čuvar vatre*

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَتَادِرُوا يَمَلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكْتُوبُونَ.

*Oni će dozivati: “O Malik! Neka nas Gospodar tvoj dokrajči!”, a on će reći: “Doista vi tu ostajete!” (Ez-Zuhruf, 77)*

Allah nam spominje da će nevjernici, nakon što ih Allah uvede u Džehennem i nakon što vide kakva ih kazna čeka, dozivati čuvar Džehennema i tražiti od njih da zamole Gospodara da ih dokrajči, tj. da ih usmrti zbog žestine kazne kroz koju prolaze.<sup>115</sup>

– *Melek smrti*

Rekao je Allah Uzvišeni:

قُلْ يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ.

*Reci: “Melek smrti, koji je za vas zadužen, duše će vam uzeti, a poslije ćete Gospodaru svome vraćeni biti.” (Es-Sedžda, 11)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفْرِطُونَ

*On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvar; a kad nekom od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu; oni nikad propust ne prave. (El-En'am, 61)*

<sup>113</sup> Ahmed, *Musned*, 3008.

<sup>114</sup> Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 46. str.

<sup>115</sup> *Tefsir Et-Taberi*, 25/98. str.

– *Munker i Nekir*

Ova dva imena se spominju u hadisima o ispitivanju i fitni u kaburu, da nas Allah sačuva toga.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada mejjit bude ukopan, dođu mu dva crno-plava meleka, kažu da se jedan zove El-Munker, a drugi En-Nekir, pa mu kažu: ‘Šta si govorio o ovom čovjeku?’”<sup>116</sup>

– *Harut i Marut*

Ovo su imena dva plemenita meleka o kojima su se tkale mnoge priče i legende, najviše ih je uzeto od sljedbenika knjige (jevreja i kršćana).

Oni se spominju i u Kur'anu, u riječima Allaha Uzvišenog:

وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمَنَ ۗ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ ۖ وَلَكِنَّ الشَّيْطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هِرُوتَ وَمَرْوَتَ ۗ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۗ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۗ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ.

*I povedoše se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini lažno kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, nego su šejtani nevjernici, podučavajući vradžbini ljude u Babilonu. A to nije objavljeno dvojici meleka Harutu i Marutu. Njih dvojica nikoga nisu učili dok mu ne bi rekli: “Mi samo iskušavamo, a ti nemoj biti nevjernik!” I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali oni nisu mogli nikome bez Allahove dozvole nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega koristi neće imati, iako su znali da onaj ko to sebi u zamjenu za vjerovanje kupi, na ahiretu nikakvog udjela neće imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kada bi samo oni to znali! (El-Bekare, 102)*

<sup>116</sup> Tirmizi, *Džami'*, br. 1071. Šejh Albani kaže u svome djelu *Tahridžul miškat* da je lanac ovog hadisa dobar i da ispunjava uslove imama Muslima.

Allah ih je poslao kao iskušenje ljudima, i svakoga bi upozorili da se pripazi onoga čemu oni podučavaju.<sup>117</sup>

Oko njih su u knjigama tefsira ispletene mnoge legende i mitovi. Ništa od toga nije potvrđeno Kur'anom i Sunnetom. U spoznaji njihovog položaja dovoljno je ono na što ukazuje ovaj plemeniti ajet.<sup>118</sup>

*c) Imena koje se pripisuju melekima, a kojima ih nije ispravno nazivati – Azrail*

U nekim predanjima se navodi da je ime meleka smrti Azrail, ali ovo ime se ne nalazi u Kur'anu niti u vjerodostojnom sunnetu.<sup>119</sup>

*– Rekib i 'Atid*

Neka ulema spominje da postoje meleki čija su imena Rekib i 'Atid, dokazujući to riječima Uzvišenog Allaha:

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ. مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ.

*Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije (Rekibun atid). (Kaf, 17–18)*

Ono što oni spominju nije ispravno. Rekib i Atid su u ovom ajetu svojstva dva meleka koji zapisuju ljudska djela, a značenje ova dva svojstva je da su to dva meleka koji su prisutni i svjedoci, nikako ne napuštaju čovjeka. Ovaj ajet ne govori o imenima meleka.<sup>120</sup>

### **Treće: Smrt meleka**

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ.

*I ne moli, pored Allaha, drugog boga! Nema boga osim Njega! Sve će, osim Njegovog lica, propasti! Njemu sud pripada i Njemu ćete se vratiti! (El-Kasas, 88)*

<sup>117</sup> Dr. Muhammed Abdulvehab Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 50. str.

<sup>118</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 88. str

<sup>119</sup> Omer El-Eškar, *Alemulmelaiketil-ebrar*, 18. str

<sup>120</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 18. str

Također je kazao Uzvišeni Gospodar:

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ. وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

*Sve što je na njoj – Zemlji prolazno je, a ostaje Lice tvoga Gospodara, Veličanstveno i Plemenito. (Er-Rahman, 26–27)*

Allah Uzvišeni nas obavještava da će svi stanovnici Zemlje skupa nestati i umrijeti. Ista će sudbina zadesiti i stanovnike nebesa, osim onih za koje Allah drugačije želi, a neće ostati niko osim Njegovog Plemenitog lica, jer, doista, Gospodar Uzvišeni nikada ne umire, On je Živi i Vječni.<sup>121</sup>

Kazao je Allah Uzvišeni:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ.

*I u Rog će biti puhnuto, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u Rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati. (Ez-Zumer, 68)*

Ovim ajetom su obuhvaćeni i meleki, jer su oni od stanovnika nebesa. Kaže Ibn Kesir u svom tefsiru, komentarišući ovaj ajet: “Ovo je drugo puhanje, puhanje ošamućivanja i usmrćivanja, kada će pomrijeti svi stanovnici nebesa i Zemlje, osim onih koje Allah želi ostaviti, kao što je to jasno došlo u hadisu o poznatom puhanju u rog u kojem se kaže: ‘... pa će se uzeti duše svih ostalih stvorenja, sve dok posljednji ne ostane melek smrti, potom će i on umrijeti, ostat će samo Allah Uzvišeni, Silni, Živi, Koji neće umrijeti. On je Prvi, prije Kojeg ništa nije bilo i Zadnji, poslije Kojeg ništa neće ostati, pa će reći: ‘Čija je vlast danas, čija je vlast danas, čija je vlast danas?!’ Zatim će odgovoriti: ‘Allaha Jedinog i Moćnog!’”<sup>122</sup>

Meleki su kao ljudi i džini, pomrijet će i bit će proživljeni, a da li će umrijeti prije puhanja u rog, kao što je slučaj sa ljudima i džinima,

<sup>121</sup> Tefsir Ibn Kesir, 3/272.

<sup>122</sup> Omer El-Eškar, Alemul-melaike-til-ebrar, 19. str



ili će to bit pri samom puhanju u rog, nemamo jasne dokaze o tome, zato je preče da ne ulazimo u to, a Allah najbolje zna.

#### Četvrto: Viđenje meleka

Šerijatski tekstovi upućuju na to da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta vidio Džibrila, alejhis-selam, u njegovom pravom obliku, onom u kojem ga je Allah stvorio, pored toga što ga je vidio mnogo puta u liku čovjeka i to najviše u liku Dihjete el-Kelbija. Nekada bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Džibrila, alejhis-selam, i pričao sa njim u prisustvu nekih ashaba ili njegovih žena, a oni ga ne bi vidjeli, kao što je to došlo u hadisu Aiše, radijallahu anha, u kojem joj Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “O Aiša, evo Džibril ti šalje selam.” “Neka su i njemu mir, Allahova milost i blagoslovi”, ona je odgovorila i rekla: “Ti, Poslaniče, vidiš ono što ja ne vidim.”<sup>123</sup>

Vidali su ga neki ashabi kada bi dolazio u ovim oblicima. U vjerodostojnim predajama se prenosi da su ga vidjeli u liku čovjeka u izrazito bijeloj odjeći, izrazito crne kose, kako je to došlo u poznatom hadisu o Džibrilu, alejhis-selam, ali insan (čovjek) mora biti pažljiv po ovome pitanju, jer šejtan može doći u lijepoj odjeći, pa čovjek može pomisliti da je melek.<sup>124</sup>

Što se šerijatskih tekstova tiče, oni upućuju na to da ashabi nisu vidjeli meleke u onom obliku u kakvom ih je Allah stvorio. Ako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio najbolje stvorenje vidio Džibrila, alejhis-selam, u stvarnom obliku samo dva puta, onda je jasno zašto ga drugi nisu vidjeli.<sup>125</sup>

Poznato je da se meleki približavaju ljudima u raznim situacijama i da oni to osjećaju, međutim, ne mogu ih vidjeti, ali mogu vidjeti tragove njihovog prisustva, kao što kaže Uzvišeni Allah:

<sup>123</sup> *Muslim*, br. 2474; *Fil-melaiketil-mukarebin*, 19. str.

<sup>124</sup> Isti izvor, 86. str.

<sup>125</sup> Isti izvor, 86. str.

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ. وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ. وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ.

*A zašto vi, kad duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali – a Mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite. (El-Vakia, 83–85)*

Melek smrti i njegovi pomagači su prisutni u trenutku smrti nekog čovjeka, a, također, i ljudi su prisutni u tom momentu. Vjernik zna i ubijeden je da melek smrti u tom času i na tom mjestu uzima dušu čovjeku, ali ga ne vidi, iako vidi tragove njegovog prisustva i djelovanja, tj. smrt tog čovjeka.<sup>126</sup>

U tom kontekstu imamo hadis u kojem se kaže da je Usejd b. Hudajr, radijallahu anhu, jedne noći učio suru Bekare na svom gumnu datula, te se njegov konj uznemirio. Kada je ponovo učinio isto, konj se opet uznemirio. I tako opet. Usejd pripovijeda: “Pobojao sam se da ne zgazi Jahju i otišao do konja kada sam primijetio da se nešto poput oblaka u vidu svjetiljki iznad moje glave penje uvis sve dok nije nestalo iz moga vidokruga. Poranio sam ujutro Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao mu: ‘Allahov Poslaniče, dok sam jučer u noći učio na mome gumnu, moj konj se uznemirio. On kaza: ‘Uči, Ibn Hudajre!’ Učio sam, a konj se opet uznemirio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: ‘Uči, Ibn Hudajre!’ Učio sam, a konj se uznemirio opet. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo kaza: ‘Uči, Ibn Hudajre!’ Otišao sam, Allahov Poslaniče, a Jahja je bio blizu konja, pa sam se pobojao da ga ne zgazi, te vidjeh da se nešto poput oblaka u vidu svjetiljki iznad moje glave penje uvis sve dok nije nestalo iz moga vidokruga. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi kaza: ‘Bili su to meleki koji su te slušali dok si učio. Da si nastavio učiti, oni bi osvanuli da ih vide ljudi i ne bi se zaklonili od njih.’”<sup>127</sup>

Dakle, skrivanje od ljudi je nešto što je uobičajeno kod meleka, međutim, nekada se pojavljuju, ali ne u njihovom pravom obliku u

<sup>126</sup> Dr. Muhammed Ukajl, *Fil-melaiкетil-mukarebin*, 87. str.

<sup>127</sup> *Muslim*, br. 796.

kakvom ih je Uzvišeni Stvoritelj dao, kao što je slučaj u spomenutom hadisu.

Riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Da si nastavio učiti, oni bi osvanuli, tako da bi ih ljudi mogli vidjeti i ne bi se zaklonili od njih”, ukazuju da je moguće vidjeti meleke, ali da to Allah nije dopustio, zato se konj i uznemirio, a Usejd prekidao učenje.

Prisustvo meleka na sijelima zikra, kao i na sabahu i ikindiji i u drugim situacijama je općepoznata stvar, ali je ipak Usejd vidio nešto što drugi nisu na sabahu, ikidniji ili sijelima zikra, ali i pored toga on nije znao da su to meleki, dok ga o tome nije obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zato što je on vidio samo oblak u vidu svjetiljke.<sup>128</sup>

U drugom hadisu Hanzale el-Esedija se spominje da je rekao: “Išli smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nas je savjetovao i spomenuo nam vatru. Nakon toga sam otišao kući, zabavljao se sa porodicom, a potom izašao vani i sreo Ebu-Bekra i sve mu to ispričao. Rekao mi je: ‘I ja sam isto uradio.’ Potom sam otišao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, Hanzala je postao munafik!’ ‘A kako to?’, upita me Poslanik. Rekoh: ‘Allahov Poslaniče, dok smo kod tebe i dok te slušamo kako nam pričaš o Džennetu i Džehennemu, to na nas utiče kao da sve to gledamo svojim očima. Ali kad odemo od tebe i pozabavimo se svojim porodicama i imecima, zaboravimo većinu toga.’ Na to je Ebu Bekr dodao: ‘I ja osjećam isto tako.’ Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, kada biste vi stalno bili u stanju u kome se nalazite dok ste sa mnom, prisjećajući se svega, meleki bi se s vama rukovali u vašim kućama i čak na putevima kojima prolazite. Ali, o Hanzala, čas ovako čas onako!’”<sup>129</sup>

<sup>128</sup> Dr. Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 88. str.

<sup>129</sup> *Muslim*, br. 2750.

Ono što se razumije iz hadisa jeste da ljudi mogu vidjeti meleke u njihovom pravom obliku uz uslov da im srca budu poput srca ashaba u trenucima dok slušaju riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ako uzmemo u obzir da ashabi, čiji je iman veći od ostalih ljudi, ne mogu stalno biti u takvom stanju kao kad slušaju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda ni oni koji dolaze nakon njih ne mogu biti u takvom imanskom stanju. Ukoliko se ne može ispuniti taj uslov za viđenje meleka, onda se meleki ne mogu vidjeti. Dakle, viđenje meleka u njihovom pravom obliku u kojem ih je stvorio Allah nije moguće na dunjaluku od strane ljudi, a iz ovoga ummeta ih je vidio samo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i to dva puta.<sup>130</sup>

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Kada čujete glas pijetla, molite Allaha, dželle šanuhu, da vam podari iz Svog obilja. Zaista je on u tom trenutku vidio meleka. Također, kada čujete njakanje magarca, tražite utočište kod Allaha, dželle šanuhu, od prokletog šejtana. Zaista je on u tom trenutku ugledao šejtana.”<sup>131</sup>

Iz hadisa zaključujemo da pijetao može vidjeti meleke, međutim, na koji način i da li je to viđenje u njihovom pravom obliku, ne znamo, već kažemo i potvrđujemo onako kako je rečeno u hadisu.<sup>132</sup>

Nevjernici su kao dokaz istinitosti onoga što se govorilo tražili da vide meleke ili Allaha, pa im je Allah Uzvišeni odgovorio riječima:

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِيٓ  
 أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًا كَبِيرًا. يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰٓى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا  
 مَّحْجُورًا.

*I govore oni koji se ne nadaju susretu s Nama: “Zašto nam se ne pošalju meleki, ili zašto Gospodara svoga ne vidimo.” O sebi su oni visoko mislili i veoma se osilili. Onoga dana kad ugledaju meleke, neće biti tada radosti prijestupnicima biti. I govorit će meleki: “Vama je to potpuno uskraćeno.” (El-Furkan, 21–22)*

<sup>130</sup> Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 89. str.

<sup>131</sup> *Buhari*, br. 3303.

<sup>132</sup> Dr. Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 90. str.

Viđenje meleka u snu je moguće i to se dešavalo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a snovi poslanika su istina. Islamski učenjaci to karakterišu kao jedan od vidova objave.<sup>133</sup>

U hadisu od Semure b. Džunduba se kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedne noći došla su mi dva mladića i rekla: ‘Hajde, pođi s nama...’ U nastavku našeg putovanja sreli smo čovjeka koji je bio vrlo ružnog i zastrašujućeg izgleda. On je raspaljivao vatru i obilazio oko nje...” Na kraju hadisa se kaže: “Što se tiče čovjeka zastrašujućeg izgleda koji je raspaljivao vatru i obilazio oko nje, to je bio Malik, čuvar Džehennema.”<sup>134</sup>

Kao što vidimo, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je nekada vidio meleke u liku čovjeka. To je, također, došlo i kod Buharija u poglavlju “Početak stvaranja”, u kojem se navodi da je vidio Džibrila, Mikaila i Malika u liku čovjeka.<sup>135</sup>

Na ovu temu imamo i hadis Aiše, radijallahu anha, koja je kazala: “Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Pokazana si mi u snu dva puta prije nego sam se tobom oženio. Vidio sam kako melek nosi nekog u komadu svile, pa mu rekoh: ‘Otkrij!’ Kad ono ti! Rekoh: ‘Ako je ovo od Allaha, On će to ostvariti.’ Nakon toga je opet donio nekog u komadu svile, pa mu rekoh: ‘Otkrij!’ Kad opet ti! Rekoh: ‘Ako je ovo od Allaha, On će to ostvariti.’”<sup>136</sup>

Viđenje meleka u snovima se dešavalo i drugima, ne samo Poslaniku, alejhis-selam. To nam potvrđuje hadis Abdullaha b. Omera u kojem kaže: “Usnio sam kako su me dva meleka uzela i odvela do Džehennema, kad ono udubina poput bunara. Vidio sam ljude koje sam poznao, uplašio sam se i rekao: ‘Utječem se Allahu od vatre.’ Tada me drugi melek uze i reče mi: ‘Ne plaši se!’ Ovaj san sam ispričao Hafsi, radijallahu anha, koja ga je ispričala Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je na to rekao: ‘Abdullah je divan čovjek, samo

<sup>133</sup> Ibn Hadžer, *Fethul-Bari*, 1/23. str; Ibn Kajjim, *Zadul-Mesir*, 7/297. str.

<sup>134</sup> *Buhari*, br. 7047.

<sup>135</sup> *Buhari*, br. 3064.

<sup>136</sup> *Muslim*, br. 2438.

kada bi još i noćni namaz obavljao.' Nakon toga san noću vrlo malo spavao (jer je obavljao noćni namaz)."<sup>137</sup>

Ovaj hadis ukazuje na to da je moguće da meleke u snu vide i drugi ljudi, a ne samo Poslanik, alejhis-selam, ali je jako bitno znati da ti snovi ne mogu biti šerijatski izvori niti dokazi, već su oni, kao i drugi lijepi snovi, lijepa naznaka, upozorenje ili posljedica ljudskih misli, pa je uzimanje ovakvih snova kao dokaz ili izvor u šerijatu velika i jasna greška.<sup>138</sup>

---

<sup>137</sup> *Buhari*, br. 1121, 1122.

<sup>138</sup> Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 92. str.

## ČETVRTO POGLJAVLJE: IBADET MELEKA

Meleki su po prirodi skloni pokornosti i robovanju Allahu Uzvišenom i nemaju sposobnost grijeha.

Rekao je Allah Uzvišeni:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*Koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.” (Et-Tahrim, 6)*

Ostavljanje grijeha i činjenje naredbi kod meleka je prirodno i bez ikakvih poteškoća, jer oni nemaju strasti. Oni su prinuđeni na ibadet i pokornost Allahu.

Kazao je Milostivi Gospodar:

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِمَّنْ قَوَّمَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*Boje se Gospodara svoga Koji je iznad njih i čine ono što im se naredi. (En-Nahl, 50)*

U ovom ajetu je spomenuto da se oni boje Allaha, a strah je jedna vrsta šerijatske obaveze, štaviše, to je jedan od najvećih oblika robovanja, kao što Uzvišeni o njima kaže: A oni sami, iz straha prema njemu, strepe. (El-Enbija, 28)<sup>139</sup>

O bezgriješnosti meleka nam govore šerijatski tekstovi. Kaže Allah Uzvišeni:

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ. لَا يُسْئِلُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ. يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ مِنْهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ. وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ.

*Oni govore: “Svemilosni je uzео dijete!” Uzvišen neka je On! A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok to On ne odobri i postupaju onako kako On naredi. On zna šta su radili i šta će raditi, i oni će se samo za onoga kime On bude zadovoljan zauzimati, a oni i sami, iz straha prema Njemu, strepe. A onoga od njih koji bi rekao: “Ja sam,*

<sup>139</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 29. str

*doista, pored Njega, bog!”, kaznili bismo Džehennemom, jer Mi tako kažnjavamo zulumčare. (El-Enbija, 26–29)*

Kaže Allah Uzvišeni:

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَوْاْ أَنفُسِكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ  
غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

*O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre kojoj su ljudi i kamenje gorivo, o kojoj se meleki strogi i snažni brinu, koji se onome što im Allah zapovjedi ne opiru, i koji ono što im se naredi izvršavaju. (Et-Tahrim, 6)*

Meleki su robovi koji su opisani svim svojstvima robovanja. Obavljaju svoje dužnosti. Allah ih Svojim znanjem obuhvaća. Oni nisu u stanju da prekrše Njegove naredbe, niti da postupe drugačije nego što im je rečeno. Oni se boje i strahuju od Allaha, rade samo ono što im se naredi. Naredba ih pokreće i zaustavlja. Meleki su zaduženi da budu pokorni Allahu i oni izvršavaju ibadete i obaveze sa lahkoćom.

U narednim poglavljima ćemo navesti neke primjere ibadeta meleka:<sup>140</sup>

### 1) Vjerovanje meleka u Allaha i svjedočenje Njegove jednoće

Meleki vjeruju u Allaha potpunim imanom i svjedoče da nema drugog Boga osim Njega Uzvišenog, pokoravaju se Njegovim naredbama, također, vjeruju da Allah ima lijepa imena i savršena svojstva. Ovo se može vidjeti kroz brojne ajete Kur’ana časnog.

Rekao je Allah Uzvišeni:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ  
الْحَكِيمُ.

*Allah svjedoči da nema drugog istinskog boga osim Njega, a i meleki i učeni, postupajući pravedno. Nema istinskog boga osim Njega, Silnog i Mudrog. (Ali Imran, 18)*

Kazao je Gospodar u časnom Kur’anu:

<sup>140</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaiketil-ebrar*, 30. str



لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَكُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا.

*Allah svjedoči da je istina ono što ti objavljuje, objavljuje ga Svojim znanjem, a i meleki svjedoče. A dovoljan je Allah kao svjedok. (En-Nisa, 166)*

Dakle, vidimo da meleki svjedoče istinitosti objave i da ona dolazi od Allaha, Silnog i Mudrog.

O njihovom vjerovanju u Allahova imena i Njegova svojstva u Kur'anu se kaže:

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ.س

*“Uzvišen si!”, rekoše oni, “mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Zsigurno si Ti Sveznajući i Mudri.” (El-Bekare, 32)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا.

*Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega, slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima. (Gafir, 7)<sup>141</sup>*

## 2) Veličanje i slavljenje Allaha od strane meleka

Slavljenje Allaha od strane meleka je u Kur'anu i Sunnetu došlo u raznim oblicima i različitim fazama, a navest ćemo neke od njih.

– Veličaju Ga stalno i bez prekida

Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ.

*Oni koji su kod Gospodara tvoga doista ne zaziru da Mu ibadet čine; samo Njega hvale i samo Njemu na sedždu padaju. (El-A'raf, 206)*

U ajetu se misli na meleke, njihov ibadet ukazuje na bliskost Allahu i njihovo uzvišenije mjesto nad ostalim stvorenjima kod Njega. Allah

<sup>141</sup> Ferid Ismail Et-tevfi, *Ubudijetul-kainat lirabil-alemin*, 356. str.

ih je opisao u ovom ajetu trima svojstvima – ne zaziru da Mu ibadet čine, samo Njega hvale i samo Njemu na sedždu padaju.

Ova svojstva ukazuju na potpunu pokornost meleka, jer su objedinili ibadet srca, ibadet riječi i ibadet tijela. Nezaziranje od ibadeta je ibadet srca, iz kojeg su proizašli i ibadeti jezika i tijela.<sup>142</sup>

Dakle, kod meleka su objedinjeni srčani, verbalni i tjelesni ibadet. Neoholjenje je srčani ibadet iz kojeg se razvijaju verbalni i tjelesni ibadet. Veličanje Allaha je spominjanje Njega Uzvišenog i smatranje Gospodara čistim od svake mahane i onoga što ne priliči Njegovoj uzvišenosti i veličanstvenosti. To je ibadet koji bivstvuje u srcu i to je vjerovanje čistote. Kada je u pitanju jezik, ovakvo vjerovanje očituje se izgovorom riječi subhanallah i njima sličnih, a kada su u pitanju tijelo i ostali ekstremiteti, ovakvo vjerovanje manifestuje se različitim dijelovima tijela kroz namaz i njemu slične ibadete.

Sedžda je tjelesni ibadet koji sadrži poniznost i pokornost Allahu Uzvišenom i Veličanstvenom. Dolazak prijedloga prije subjekta u ajetu – *i Njemu čine sedždu* ukazuje na ograničenje njihove sedžde isključivo na Allaha, nikog mimo Njega.<sup>143</sup>

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ.  
يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ.

*Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu budu pokorni, i ne zamaraju se, hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju.* (El-Enbija, 19–20)

Riječi – *a oni koji su kod Njega* koje se navode u ajetu odnose se na meleke.<sup>144</sup> Ovaj ajet dodatno pojašnjava stanje meleka prilikom veličanja Allaha, a to je da se, pored toga što ne zaziru Mu budu

<sup>142</sup> Ebu Hajan, *El-Bahrul-muhit*, 4/450. str.

<sup>143</sup> Isti izvor, 4/450. str.

<sup>144</sup> Ibn Kesir, *Tefsir*, 3/184. str.

pokorni, oni također ne zamaraju i nije im dosadno<sup>145</sup> i zato hvale Allaha noću i danju i ne malaksavaju.

Ovo je objašnjenje za riječi Allaha – *ne zamaraju se*, jer onaj koji voli nešto, ne umara se radeći to, neće ga olahko ostaviti i nije mu dosadno, čak se drži tog posla i čuva ga.<sup>146</sup> Meleki vole veličati Allaha, zato to rade bez prekida, danonoćno, bez umora i iscrpljenosti i ne ometa ih to veličanje Allaha od obavljanja onoga čime ih je zadužio i zbog čega ih je stvorio.<sup>147</sup>

Kaže Allah Uzvišeni:

فَإِنْ أَسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ.

*A ako se oni uzohole – pa, oni koji su kod Gospodara tvoga, slave i veličaju Ga i noću i danju i ne dosađuju se.* (Fussilet, 38)

I ovaj ajet je u značenju kao i prethodna dva. Riječi *ne dosađuju se* znače što i riječi *ne malaksavaju* iz prethodnog ajeta.<sup>148</sup>

Svi ovi ajeti upućuju na snagu meleka, ispunjenost njihovog života, jaku potrebu koju imaju za veličanjem Allaha prilikom čega se ne umaraju, ne malaksaju, nije im dosadno i ništa ih ne odvraća od toga.<sup>149</sup>

– *Veličaju Allaha meleki nosioca Arša i oni koji ga okružuju*

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

*I vidjet ćeš meleke kako Arš okružuju, veličajući i hvaleći Gospodara svoga; i svima je po pravdi presuđeno, i bit će rečeno: "Sva hvala neka je Allahu, Gospodaru svjetova!"* (Ez-Zumer, 75)

<sup>145</sup> Muhammed Kendev, *Et-Tesbihi fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/274. str.

<sup>146</sup> Ibn Ašur, *Tefsiru et-tahriri ve et-tenviri*, 17/36. str.

<sup>147</sup> *Et-Tesbihi fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/274. str.

<sup>148</sup> Isti izvor, 1/275. str.

<sup>149</sup> Ibn Kajjim, *Medaridžus-salikin*, 3/245. str.

Ajet opisuje stanje nakon dešavanja na Sudnjem danu i presude ljudima. Spominje se nakon ajeta koji govore o dešavanjima na Sudnjem danu i svega onoga što se zbiva toga dana – presuda ljudima, dobijanje svakog čovjeka ono što je zaslužio, ulazak stanovnika Dženneta i Džehennema u svoje vječno boravište koje su zaslužili i koje im dolikuje.

Riječi Uzvišenog – *i vidjet ćeš meleke* znače da će ih vidjeti tog velikog dana. Riječi Uzvišenog – *kako Arš okružuju* znače da meleki budni okružuju Arš.<sup>150</sup> Riječi Uzvišenog – *veličajući i hvaleći Gospodara svoga* znače da meleki veličaju Allaha, slave Ga i hvale, ubijeđeni u Njegovu čistotu od nepravde i svega što ne priliči Njemu Uzvišenom.<sup>151</sup>

Riječi Uzvišenog – *I bit će rečeno: "Sva hvala neka je Allahu, Gospodaru svjetova"*, znače da će sav kosmos, ljudi i životinje (oni koji govore i ne govore) izgovarati riječi hvale Allahu, Gospodaru svjetova, zbog Njegove mudre i pravedne presude među stvorenjima. Allahove riječi – *i bit će rečeno podrazumijevaju korist koja je opšta i apsolutna. Allah, dželle šanuhu, čuje onoga ko mu zahvaljuje od njegovih odabranih robova, neprijatelja i svih stvorenja.*<sup>152</sup>

Rekao je Allah Uzvišeni:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ.

*Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega slave i hvale Gospodara svoga, vjeruju u Njega i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri!" (El-Gafir, 7)*

U ovom ajetu Allah spominje dvije vrste meleka koji Ga hvale i veličaju, a to su meleki koji nose Arš i meleki koji kruže oko Arša.

<sup>150</sup> Ibn Kesir, *Tefsirul Kur'anil azim*, 4/75. str.

<sup>151</sup> *Isti izvor*, 4/75. str.

<sup>152</sup> *Et-tesbihu fil-kitavi ve es-sunneti*, 1/279. str.

Zatim nam je Allah otkrio tri stvari koje su vezane za sve njih.

Prva stvar odnosi se na riječi – *slave i hvale Gospodara svoga*. Ove riječi predstavljaju pohvalu melekima zato što mnogo čine ibadet Allahu, posebno kroz veličanje i hvaljenje Njega Uzvišenog. Oni također čine i različite druge ibadete koji spadaju pod hvaljenje i veličanje Allaha zato što ne priliči da se ovaj ibadet pripiše nekome drugome i zato što sama zahvala predstavlja ibadet Allahu Uzvišenom.<sup>153</sup>

Druga stvar odnosi na riječi – *vjeruju u Njega*. Dakle, oni potvrđuju i svjedoče da nema drugog istinskog Boga osim Njega Uzvišenog i ne zaziru da Mu ibadet čine.<sup>154</sup>

Treća stvar odnosi se na riječi – *i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima*. Dakle, mole za oprost vjernicima koji su od stanovnika Zemlje, koji vjeruju u gajb<sup>155</sup>, koji potvrđuju ono što potvrđuju meleki po pitanju jednoće Uzvišenog Allaha i koji odbacuju svako drugo božanstvo, mimo Njega.<sup>156</sup>

Ovo su pojedinosti koje nam ukazuju na važnost imana/vjervanja. Prema tome, Allah, dželle šanuhu, je odabrao da u Negovoj blizini budu bezgriješna stvorenja, meleki, koji mole za oprost onih koji vjeruju, a to čine u tajnosti. Dakle, čovjekovo vjerovanje je razlog ovog velikog dobra.<sup>157</sup>

Iz Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: *Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem...* možemo vidjeti da nam samim načinom dove meleka za vjernike i spominjanjem ovih meleka Allah ukazuje

<sup>153</sup> *Et-Tesbihi fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/279. str

<sup>154</sup> *Tefsir El-Kurtubi*, 11/41. str.; *Et-Tesbihi fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/279. str.

<sup>155</sup> Gajb je sve ono što je skriveno od čovjeka. Gajb ne podrazumijeva ono što je vidljivo, što oči vide i o čemu svjedoče. Sve to ne smatra se gajbom koji treba da bude daleko od očiju. Vjerovanje u gajb obuhvata: vjerovanje u Allaha, dželle šanuhu, vjerovanje u svijet meleka, džina i šejtana, vjerovanje u Sudnji dan, zagrobni život, sirat-čupriju, mizan, Džennet i Džehennem. Svijet gajba poznaje samo Allah, dželle šanuhu, a mi znamo samo ono što nam je kazano u Kur'anu i hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Op. prev.)

<sup>156</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 4/78. str.

<sup>157</sup> *Es-Sa'di, Tejsirul-kerimil-menani*, 732. str.

na važnost koju oni imaju, jer ih je odabrao da budu nosači Njegovog Arša i da oko njega tavafe i bez imalo sumnje možemo kazati da su oni jedni od najvećih i najsnažnijih meleka koji se nalaze neposredno u blizini Allaha Uzvišenog.

– Veličaju Allaha hvaleći Ga

Kaže Allah Uzvišeni:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً ۗ قَالُوْۤا اَجْعَلْ فِيْهَا مَن يُفْسِدُ فِيْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۗ قَالَ اِنِّيْۤ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ.

*A kada Gospodar tvoj reče melekima: “Ja ću na Zemlji nasljednika – halifu postaviti!”, oni upitaše: “Zar ćeš na Zemlji postaviti onoga koji će na njoj nered širiti i krv prolijevati?! A mi Tebe veličamo hvalom i kako Tebi dolikuje štujemo.” On reče: “Ja, doista, znam ono što vi ne znate.”* (El-Bekare, 30)

Riječi Uzvišenog – *a mi Tebe veličamo hvalom i kako Tebi dolikuje štujemo* uključuju veličanje meleka hvalom Uzvišenog Allaha i poštovanje Njega onako kako Mu dolikuje.<sup>158</sup>

Kaže Uzvišeni Allah, prenoseći govor meleka:

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصّٰٓفُّوْنَ. وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ.

*Mi smo u redove poredani, i samo Njega slavimo i veličamo!* (Es-Saffat, 165–166)

Pod ovo veličanje spada i redanje meleka u safove na nebesima kako bi slavili i veličali Allaha Uzvišenog, čak se Allah i kune njima u Kur'anu riječima: *Tako mi onih u redove poredanih.* (Es-Saffat, 1)

Es-Saffat su meleki koji su na nebesima poredani u safove kako bi slavili Allaha.<sup>159</sup>

Riječi Uzvišenog – *i samo Njega slavimo i veličamo*, kako navodi Ibn Kesir u tefsiru (komentar) ovih ajeta, znače: “Poredamo se, veličamo, hvalimo i slavimo Gospodara, negirajući da ima bilo kakav

<sup>158</sup> Et-Tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti, 1/277. str.

<sup>159</sup> Isti izvor, 1/277. str.

nedostatak. Mi smo Njegovi robovi, siromašni smo, ovisni Njega Uzvišenog i pokorni samo Njemu.”<sup>160</sup>

– *Veličaju Allahov govor*

Od Abdullaha ibn Abbasa se prenosi da je rekao: “Obavijestio me je neki čovjek...” U drugoj predaji se kaže: “Neki Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi, ensarije, su jednom prilikom noću sjedjeli sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je zvijezda pala i obasjala horizont. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je tada upitao: ‘Šta ste u džahilijetu govorili kada bi zvijezda ovako pala?’ Rekli su: ‘Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najbolje znaju. Govorili bismo da je te noći rođen neki veliki čovjek, ili je umro neki veliki čovjek.’ Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ona ne pada ni zbog čije smrti niti života, nego kada naš Gospodar, neka je uzvišeno Njegovo ime, odredi neku stvar, meleki koji nose Arš Ga počnu veličati, zatim se za njima povedu stanovnici nebesa i oni koji su do njih, i sve tako dok to slavljenje ne dopre do stanovnika zemaljskog neba. Zatim meleki koji su blizu nosilaca Arša upitaju nosioce Arša: ‘Šta je rekao vaš Gospodar?’, pa ih oni obavijeste o onome što je rekao. Tako meleki jedni druge obavještavaju o toj Allahovoj naredbi sve dok vijest ne stigne do zemaljskog neba i tada je čuju džini, ugrabe je i prenesu svojim sljedbenicima, zbog čega bivaju gađani zvijezdama. Ako je njegovi sljedbenici prenesu originalnu, to je istina, ali oni u nju ubace i laži i uveličaju je.’”<sup>161</sup>

Ovaj hadis decidno objašnjava da meleki veličaju Allaha, dželle šanuhu, i ono što On naredi, da su poslušni i podređeni Allahovom govoru i Njegovom naređenju, On naređuje ono što želi. Allah, subhanehu ve te'lala, govori samo istinu i ne naređuje osim ono što je istina.<sup>162</sup>

Ovo nam potvrđuju riječi Allahovog Poslanika, alejhis-salam, u drugom hadisu, koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a u kojem

<sup>160</sup> Ibn Kesir, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/26. str.

<sup>161</sup> *Muslim*, br. 2229.

<sup>162</sup> *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/282. str.

se kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: ‘Kada Allah nešto odredi na nebu, meleki udare svojim krilima izražavajući tako potčinjenost Njegovim riječima, kao kad lanac udari o glatko kamenje. Pa kada ode strah iz njihovih srca, kažu: ‘Šta je rekao vaš Gospodar?’ Oni će reći: ‘Rekao je istinu, uzvišen je On i veličanstven!’”

Sve spomenuto nam ukazuje da Allahove riječi, odredba i objava, predstavljaju za meleke nešto uzvišeno i oni zbog te uzvišenosti padaju Gospodaru ničice, slave Ga i veličaju Njega Uzvišenog.<sup>163</sup>

– *Veličanjem započinju dijalog sa Uzvišenim Allahom*

Kada razgovaraju sa Allahom, meleki svoj govor otpočinju veličanjem Njega Uzvišenog. Mnogo je kur’anskih kazivanja koja nam o tome govore, a mi ćemo spomenuti neke od njih.

Uzvišeni Allah kaže:

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَتَدْرُونَ بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ. قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ.

*I pouči On Adema svim imenima, a onda ih predoči melekima i reče: “Kažite Mi imena njihova, ako istinu govorite!” “Uzvišen si!”, rekoše oni, “mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Zsigurno si Ti Sveznajući i Mudri.” (El-Bekare, 31–32)*

Ovo je pozicija u kojoj Allah spominje Adema, dajući mu čast nad melekima, jer ga je Allah Uzvišeni poučio onome čemu nije poučio meleke, tj. poučio ga je imenima svih stvorenja.<sup>164</sup> Zatim je Uzvišeni Allah ovo pitanje postavio melekima (iako je On znao odgovor) rekavši: *Kažite Mi imena njihova, ako istinu govorite!* Ovim pitanjem Allah, dželle šanuhu, je htio ukazati melekima na njihovo neznanje kada je ova stvar u pitanju, i ukazati im na to da je On dao stvorenja (ljude) koja su od njih (meleka) učenija i da ih je On podučio.<sup>165</sup>

<sup>163</sup> *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/282. str.

<sup>164</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 1/76. str.

<sup>165</sup> *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/283. str.



Na ovo meleki su odgovorili, ponizno kazavši: “Uzvišen si!”, rekoše oni, “mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Zasigurno si Ti Sveznajući i Mudri.”

Dakle, Ti si nas podučio jer si Sveznajući, a niko Te nije podučio. Ti si također mudar kada su Tvoja stvorenja u pitanju. Tebi Gospodarar pripada apsolutna mudrost i pravda u svemu.<sup>166</sup>

Vidimo da su meleki razgovor sa Allahom otpočeli veličajući Ga, jer je On uzvišen i plemenit.<sup>167</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكِةِ أَهْوَأَ لَكُمْ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ. قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ  
وَلِيُنَّا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ.

A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: “Jesu li ovi vas obožavali?”, oni će odgovoriti: “Uzvišen neka si, Ti si Gospodar naš, a nisu oni! Oni su džine obožavali i većina njih je vjerovala u njih.” (Sebe, 40–41)

Uzvišeni izvještava da će On osuditi mušrike na Sudnjem danu pred svim stvorenjima. Pitat će meleke koje su mušrici obožavali i smatrali ravnim praveći njihove kipove kako bi se Allahu približili, pa će im reći: *Jesu li ovi vas obožavali?*, tj. da li ste im vi naredili da to čine.<sup>168</sup>

Meleki će odgovoriti na taj način što će kazati da se odriču nevjenika i njihovih ibadeta, kazavši: قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُنَّا مِنْ دُونِهِمْ.

*Uzvišen neka si, Ti si Gospodar naš, a nisu oni!* (Sebe, 41)

Meleki su kazali: “Gospodarar, ne priliči Tebi da imaš sudruga u ibadetu, mi smo Tvoji robovi, i hrlimo Tvom vilajetu, ne uzimamo za zaštitnika nekog drugog mimo Tebe, i odričemo se od nevjenika.”<sup>169</sup>

Dakle, meleki im nisu naredili da se njima klanjuju, već im to nareduju šejtani/džini.<sup>170</sup> U tom kontekstu, Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>166</sup> Isti izvor, 1/283. str.

<sup>167</sup> Ibn Ašur, *Tefsir et-tahviru ve et-tenvir*, 1/413. str.

<sup>168</sup> *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 3/550. str.

<sup>169</sup> *Tefsir et-Taberi*, 10/382. str.

<sup>170</sup> *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/284. str.

بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْغَيْبَ أَكْثَرَهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ.

*Oni su džine obožavali i većina njih je vjerovala u njih. (Sebe, 41)*<sup>171</sup>

– Nalaze se u posebnom stanju prilikom slavljenja Allaha

Allahove riječi nam objašnjavaju stanje meleka prilikom slavljenja Allaha. Uzvišeni Allah kaže:

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

*Gotovo da se nebesa odozgo raspadnu! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga i mole oprost za one koji su na Zemlji. Allah je, zaista, Taj Koji prašta i Koji je milostiv. (Eš-Šura, 5)*

Riječi *gotovo da se nebesa odozgo raspadnu* odnose se na to da je Allahova veličina razlog mogućeg raspada nebesa.<sup>172</sup> Riječi *odozgo raspadnu* podrazumijevaju raspadanje odozgo prema dolje.<sup>173</sup> U tom kontekstu islamski učenjaci spominju dva razloga (obrazloženja) o kojima nam govori i sam Kur'an.

Prvo obrazloženje jeste da se riječi *gotovo da se nebesa odozgo raspadnu* odnose na raspadanje nebesa od straha i poštovanja prema Allahu. Dokaz spomenutog jeste i ajet prije ovog. Allah kaže:

وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ.

On je Svevišnji i Veličanstveni! (El-Bekare, 255) Allahova uzvišenost i veličanstvenost razlog su zbog kojeg se nebesa plaše Gospodara i zbog čega Ga veličaju i poštuju.

Uzvišeni Allah kaže:

وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ.

*A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga. (Eš-Šura, 5)* Povezanost ovog i prethodnog ajeta je jasna. Značenje riječi jeste da se nebesa jako plaše Uzvišenog Gospodara i da ga izuzetno poštuju i

<sup>171</sup> *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/284. str.

<sup>172</sup> Eš-Šankiti, *Advaul-bejan*, 4/413. str.

<sup>173</sup> Isti izvor, 4/414. str.; *Et-tesbihu fil-kitabi ve es-sunneti*, 1/287. str.

neprestano veličaju. Također i stanovnici nebesa – meleki veličaju i hvale Gospodara. Dakle, meleki negiraju sve što ne priliči Allahu, dželle šanuhu, i potvrđuju Njegovu potpunost i uzvišenost, iz straha od Njega, zbog Njegovog prestiža i veličanstvenosti.

Drugo obrazloženje jeste da se riječi gotovo da se nebesa odozgo raspadnu odnose na raspadanje nebesa uslijed žestine riječi koje nevjernici izgovaraju Tvorcu nebesa i zemlje, a to su riječi da je On, uzvišen i veličanstven neka je, uzeo Sebi dijete.

Uzvišeni nas obavještava u Kur'anu:

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا. لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا. تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرَن مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ  
وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا. أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا. وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا. إِنْ كُلُّ مَنْ فِي  
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا.

Oni govore: "Svemilosni je uzeo dijete!" Vi, doista, nešto krupno govorite! Gotovo da se od toga nebesa raspadnu, a Zemlja provali i planine zdrobe, što Svemilosnom pripisuju dijete! A Svemilosnom ne treba to da uzima dijete! Ta, svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, doći Svemilosnom kao robovi. (Merjem, 88–93)

Svrha dokaza u ovom kur'anskom ajetu sure Eš-Šura jeste spominjanje općenitog razloga zbog čega se nebesa raspadaju. Sa druge strane, došlo je pojašnjenje spomenutog u kur'anskim ajetima u suri Merjem. Dakle, povezanost je i sa Allahovim riječima:

وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ .

A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga. (Eš-Šura, 5) Nevjernici izgovaraju riječi velikog nevjerstva, a meleki konstantno spominju Allaha i pokorni su Mu, kao što nas obavještava Uzvišeni Allah i kaže:

فَإِنْ أَسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ.

A ako se oni uzohole – pa, oni koji su kod Gospodara tvoga, slave i veličaju Ga i noću i danju i ne dosađuju se. (Fussilet, 38) Oba spomenuta objašnjenja su ispravna, ali u ovom kontekstu prvo objašnjenje je preciznije i njime se želi suština. U prvom objašnjenju obrazloženo je stanje meleka i njihov odnos kada je u pitanju veličanje Allaha

Uzvišenog. Meleki konstantno i bez prekida veličaju Allaha i zahvaljuju Mu iz straha prema Njemu i Njegovoj veličanstvenosti. Allah kaže:

... i mole oprost za one koji su na Zemlji... (Fussilet, 5) Dakle, meleki će moliti posebno za one koji su vjerovali, kao što nas o tome obavještava Allah u Kur'anu:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ.

Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega, slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri!" (Gafir, 7)

Allah kaže:

أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

Nije li Allah, zaista, Oprostitelj grijeha, Milostivi?! (Eš-Šura, 5) Uzvišeni nam potvrđuje da jedino On u mogućnosti da grijeh oprost i da se smiluje. Prema tome, na osnovu svega spomenutog od kur'anskih ajeta, hadisa i govora učenjaka dolazimo do zaključka da se meleki odlikuju u ovom veličanstvenom ibadetu od ostalih svjetova.<sup>174</sup>

### 3) Dova meleka za vjernike

Tekstovi Kur'ana i Sunneta ukazuju da meleki čine dove za vjernike i to one općenite i posebne dove zbog nekog posebnog dobrog djela.

Primjer općenite dove je u riječima Uzvišenog Allaha:

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ  
رَحِيمًا.

<sup>174</sup> Et-tesbihi fil-kitabi ve es-sunneti, 1/289. str.

*On je Taj Koji vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo – On je prema vjernicima milostiv. (El-Ahzab, 43)*

Kaže Ibn Kesir: “Blagosiljanje meleka znači da čine dovu i traže oprost za ljude.”<sup>175</sup>

Što se tiče posebnih dova imamo šerijatske tekstove koji ukazuju na to da meleki dove za onoga ko uradi neka posebna dobra djela, a neka od njih ćemo navesti.

*– Dova meleka za onoga ko traži znanje i drugoga njemu podučava*

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Ko krene putem na kojem traži znanje, Allah će ga, doista, usmjeriti ka putu koji vodi u Džennet. Doista, meleki šire svoja krila od miline pred onim koji traži znanje. Za učenjaka traže oprosta i oni koji su na nebesima i oni koji su na Zemlji, pa čak i ribe u morskim dubinama. Prednost učenjaka nad pobožnjakom je, doista, kao prednost punog mjeseca nad ostalim zvijezdama. Učenjaci su zasigurno nasljednici vjerovjesnika, a vjerovjesnici nisu u nasljedstvo ostavili ni dinare ni dirheme, nego su ostavili znanje, pa ko uzme znanje, uzeo je veliki udio u nasljedstvu.”<sup>176</sup>

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Doista, Allah i Njegovi meleki, stanovnici nebesa i zemlje, čak i mrav u svome skrovištu i riba u vodi donose salavat na onoga koji ljude podučava dobru.”<sup>177</sup>

*– Dova meleka za onoga koji iščekuje namaz u džematu i za onoga koji ostane sjediti u džamiji nakon namaza*

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Meleki, doista, donose salavat na onoga od vas ko dođe u džamiju sve dok je na mjestu svoga sjedenja. Oni govore: ‘Allahu, oprosti mu, Allahu, smiluj mu se’, sve dok ne izađe ili izgubi abdest.”<sup>178</sup>

<sup>175</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 3/496. str.

<sup>176</sup> Ebu El-Ešbal Ez-Zuhejri, *Sahihun džami’ bejanil-ilm*, 61. str.

<sup>177</sup> Isti izvor, 65. str.

<sup>178</sup> *Muslim*, br. 449–450.

– *Dova meleka za one koji spajaju safove i popunjavaju praznine u njima*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Doista, Allah i meleki Njegovi blagosiljaju – donose salavat na one koji klanjaju u safovima, a ko popuni prazninu, Allah mu, tim njegovim činom, podiže stepen.”<sup>179</sup>

– *Dova meleka za one koji daju prednost prvim safovima*

Rekao je Poslanik sallallahu alejhi ve sellem: “Zar se nećete poredati u safove, kao što se meleki poredaju kod svog Gospodara?” Ashabi rekoše: “A kako se meleki poredaju kod svoga Gospodara?” On odgovori: “Upotpune prve safove i zbiju se u njima.”<sup>180</sup>

– *Dova meleka za onoga koji udjeljuje na Allahovom putu*

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: “U svakom danu u kojem ljudi osvanu, spuste se dva meleka, od kojeg jedan govori. ‘Gospodaru, smiluj se onome koji udjeljuje’, a drugi melek upućuje ovu dovu: ‘Gospodaru, umanji onome koji škrtari.’”<sup>181</sup>

– *Dova meleka za onoga koji donosi salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Nema nijednog čovjeka koji na mene donese salavat a da na njega salavat ne donosu meleki dok god on na mene donosi salavat, smanjio ili povećao on donošenje salavata.”<sup>182</sup>

– *Dova meleka za one koji ustaju na sehur*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Doista, Allah i Njegovi meleki blagosiljaju – donose salavat na onoga ko ustaje na sehur.”<sup>183</sup>

<sup>179</sup> Albani, *Sahihul-džami'*, br. 1839.

<sup>180</sup> *Muslim*, br. 430.

<sup>181</sup> *Buhari*, br. 1442.

<sup>182</sup> *Sahihul-džami'*, br. 5620.

<sup>183</sup> *Silsiletul-ehadisis-esahiha*, br. 1654.

– *Dova meleka za postača kod kojeg se jede*

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Postača blagosiljaju meleki kad se kod njega jede, sve dok prisutni ne završe (s jelom).” Ili je kazao: “Dok se ne najedu.”<sup>184</sup>

– *Meleki aminuju na dovu onoga koji je prisutan kod bolesnika ili umrloga*

Prenosi se da je Ummu Seleme, radijallahu anha, kazala: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: ‘Kad ste prisutni kod bolesnika ili kod umrloga, onda govorite samo ono što je dobro, jer meleki aminaju na sve što govorite.’”<sup>185</sup>

– *Meleki aminuju na dovu vjernika za brata u odsustvu*

Prenosi se od Ebu Derda, radijallahu anhu, da je kazao: “Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Nema čovjeka koji dovi za svog brata u odsustvu a da melek na to ne kaže: ‘I tebi isto.’”<sup>186</sup>

– *Dova meleka u blizini ćuprije (sirata)*

Prenosi se od Ebu Se’ida el- Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je spomenuo šefat i kazao: ‘Postavit će se ćuprija (sirat) preko Džehennema. Na njoj su kuke i od trnja koje će hvatati ljude. Pored ćuprije (sirata) bit će meleki koji će govoriti: ‘Gospodaru, spasi, spasi.’”<sup>187</sup>

#### 4) Dova meleka protiv nevjernika i onih koji čine loša djela

Kao što meleki dove za vjernike, blagosiljaju ih i traže oprost za njih, isto tako mrze nevjernike, proklinju ih i silaze za nebesa da bi izvršili određene kazne nad njima. Također, pomažu vjernike protiv njih, kao što se dešavalo u bitkama koje je vodio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Brojni su šerijatski tekstovi koji govore o tome.<sup>188</sup>

<sup>184</sup> Tirmiziji, *Džami’ Sunen*, br. 782.

<sup>185</sup> *Muslim*, br. 919.

<sup>186</sup> *Muslim*, br. 2732.

<sup>187</sup> Ahmed, *Musned*, br. 11202. Sened (lanac) ovog hadisa je vjerodostojan.

<sup>188</sup> Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketel-mukarebin*, 114. str.

Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

*Doista, onima koji ne vjeruju i koji kao nevjernici umru, slijedi prokletstvo Allahovo, prokletstvo meleka i svih ljudi. (El-Bekare, 161)*

Rekao je Allah Uzvišeni:

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ. أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

*Kako Allah da uputi na Pravi put narod koji ne vjeruje nakon što je vjerovao i svjedočio da je Poslanik istina, a pruženi su im jasni dokazi!? Allah neće uputiti na Pravi put narod koji zulum čini. A to su oni čija je kazna prokletstvo od Allaha i meleka i svih ljudi! (Ali Imran, 86–87)*

Ovo je proklinjanje meleka, utječemo se Allahu od toga, i ono će trajati do Sudnjega dana.

Kaže Allah Uzvišeni:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ. الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ.

*A ima li većih zulumčara od onih koji o Allahu laž iznose?! Oni će pred Gospodara svoga biti dovedeni, a svjedoci će reći: "Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome!" I Allahovo prokletstvo stiglo je zulumčare, koji od Allahova puta odvraćaju i željeli bi da je on krivudav, oni ni u Ahiret ne vjeruju. (Hud, 18–19)*

Svjedoci spomenuti u ajetu su meleki. Neki kažu da su svjedoci u ajetu: meleki, vjerovjesnici, poslanici, ostali ljudi i džini, a da će meleki proklinjati nevjernike i na Sudnjem danu.<sup>189</sup>

Kurtubi kaže da su svjedoci u ajetu meleki čuvari. To su kazali i Mudžahid, Sulejman b. Mihran (El-A'meš) i drugi.<sup>190</sup>

<sup>189</sup> Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketel-mukarebin*, 114. str.

<sup>190</sup> *Tefsir El-Kurtubi*, 9/18. str.



Također, meleki proklinju stanovnike vatre na Sudnjem danu, nakon što ih stanovnici Dženneta ukore. Rekao je Allah Uzvišeni:

وَنَادَى أَصْحَابُ الْحِجَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ.

*I stanovnici Dženneta stanovnike Vatre dozivat će: “Mi nađosmo da je istinito ono što nam je Gospodar naš obećao, da li ste i vi našli da je istinito ono što je vama Gospodar vaš prijeteći obećao?” “Jesmo!”, odgovorit će. A onda će jedan glasnik među njima viknuti: “Neka Allahovo prokletstvo na zulumčarima ostane.” (El-A’raf, 44)*

Kaže Kurtubi: “Riječi – a onda će jedan glasnik među njima viknuti znače da će dozvati, a glas glasnika je glas meleka.”<sup>191</sup>

Također, imamo šerijatske tekstove u kojima meleki dove za kaznu i srdžbu nad onima koji čine loša djela, koje ćemo navesti.

– *Meleki proklinju onoga ko u Medinu unese neku novotariju*

Od Enesa se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Medina je harem od tu do tu.<sup>192</sup> Ne smije se sjeći njeno drveće niti će se u nju unositi kakva novotarija. Ko u nju unese kakvu novotariju, neka je na njega Allahovo prokletstvo i prokletstvo meleka i ljudi.”<sup>193</sup>

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Medina je harem, ko u nju unese novotariju ili zaštititi novotara, na njega je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi. Od njega se na Sudnjem danu neće primiti ni obavezni ni dobrovoljni ibadeti.”<sup>194</sup>

<sup>191</sup> Isti izvor, 7/209. str.

<sup>192</sup> Air i Sevr su dva brda pored Medine.

<sup>193</sup> Buhari, br. 1768.

<sup>194</sup> Muslim, br. 1366.

– *Meleki proklinju onoga koji psuje (i vrijeđa) ashabe Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem*

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ko psuje moje ashabe, na njega je prokletstvo Allahovo, prokletstvo meleka i svih ljudi.”<sup>195</sup>

– *Meleki proklinju onoga ko okrene hladno oružje (gvožđe/željezo) prema bratu muslimanu*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Onoga ko ka svome bratu uperi gvožđe proklinju meleki, pa makar mu bio rođeni brat.”<sup>196</sup>

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Neka niko od vas ne okreće oružje prema svome bratu, jer, zaista, niko od vas ne zna da šejtan može zategnuti njegovu ruku i da tako zasluži pad u vatrenu provaliju.”<sup>197</sup>

– *Meleki proklinju onoga koji se pripisuje nekom drugom, a ne svome ocu ili se pripisuje nekom drugom, a ne svojim vlasnicima ili zaštitnicima*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Neka je prokletstvo Allahovo, prokletstvo meleka i svih ljudi na onoga ko se pripíše nekome drugome, a ne svome ocu i onoga ko bude izražavao pripadnost nekome drugome, a ne svojim vlasnicima.”<sup>198</sup>

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Neka je Allahovo prokletstvo, prokletstvo svih meleka i ljudi na onoga ko prihvati u vlasništvo nekoga drugoga bez dozvole svojih pravih vlasnika. Na Sudnjem danu od njega neće biti primljeni ni farzovi (obavezni) ni nafile (dobrovoljni).”<sup>199</sup>

<sup>195</sup> Et-Taberi, *El-Mu'džemul-kebir*, br. 12709. Sened (lanac) ovog hadisa je dobar.

<sup>196</sup> *Muslim*, br. 2161.

<sup>197</sup> *Muslim*, br. 2617.

<sup>198</sup> Ibn Madže, *Sunen*, br. 2609. Albani je ovaj hadis ocijenio vjerodostojnim.

<sup>199</sup> *Muslim*, br. 1508.

– *Meleki proklinju onoga koji spriječi da se izvrši obavezna kazna nad onim koji je zaslužuje*

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Krvarina za onoga ko bude ubijen pod nejasnim okolnostima, kamenčićem, bičem ili štapom iznosi koliko i krvarina za nehotimično ubistvo. A propis je da se izvrši smrtna kazna nad onim koji nekoga ubije hotimično. Međutim, onaj koji spriječi izvršenje kazne, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo svih meleka i ljudi. Allah neće od njega primiti ni farzove ni nafile.”<sup>200</sup>

– *Meleki proklinju ženu koja se ne odazove svome mužu u postelji*

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Kada muž pozove svoju suprugu u postelju, pa ona odbije da dođe, proklinju je meleki dok ne svane.”<sup>201</sup>

– *Meleki ne dove za onu ženu koja vrišti za umrlim*

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meleki ne dove i ne blagosiljaju onu ženu koja vrišti i nariče za umrlim.”<sup>202</sup>

## 5) Odanost meleka vjernicima

– *Meleki dove i traže oprosta za vjernike*

Kaže Allah Uzvišeni:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ. رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ  
وَذُرِّيَّتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ  
وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

*Meleki koji nose Arš i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: “Gospodaru naš, Ti sve obuhvaćaš milošću i znanjem; zato oprosti onima*

<sup>200</sup> Sahihul-džami’, br. 6326.

<sup>201</sup> Buhari, br. 4897.

<sup>202</sup> Imam Ahmed, Musned, 2:362. Sened (lanac) ovog hadisa je dobar.

*koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove, koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo, i one koji su bili dobri; Ti si, uistinu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti.” (El-Gafir, 7–9)*

– Obveseljavaju vjernike na dunjaluku Džennetom prilikom uzimanja duše, a na Ahiretu sigurnost prilikom ulaska u Džennet  
Što se tiče obveseljavanja na dunjaluku, Allah Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ.

*Onima koji govore: “Gospodar naš je Allah” pa poslije ostanu pri tome dolaze meleki: “Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan.” (Fussilet, 30)*

Uzvišeni Allah nas je obavijestio da meleki silaze iskrenom robu pred smrtni čas pa mu kažu: “Ne plaši se pred onim što te čeka na Budućem svijetu i ne tuguj za onim što je ostalo iza tebe na dunjaluku (ovom svijetu), od djece, porodice, imetka ili duga. Meleki će ih obradovati Džennetom koji im je obećan.”<sup>203</sup>

A što se tiče Ahireta, Allah Uzvišeni je kazao:

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ.

*A oni koji su se Gospodara svoga budu bojali u povorkama će u Džennet biti odvedeni, i kad do njega dođu – kapije njegove već širom otvorene – čuvari će im njegovi reći: “Selam vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njega, u njemu ćete vječno boraviti!” (Ez-Zumer, 73)*

Od odanosti meleka pokornim Allahovim robovima jeste i pomažanje i pružanje podrške u borbama protiv nevjernika, kao što je to bilo u nekim bitkama Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada Uzvišeni Allah kaže:

<sup>203</sup> Ferid Ismail Et-tevfi, *Ubudijetul-kainat lirabil-alemin*, 360. str.

إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنۡيۡ مَعَكُمْ فَتَقِيۡتُوۡا الَّذِيۡنَ ءَامَنُوۡا سَاۡلَتِيۡ فِىۡ قُلُوۡبِ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا  
الرُّعۡبَ فَاَضْرِبُوۡا فَوْقَ الۡاَعۡنَاقِ وَاَضْرِبُوۡا مِنْهُمۡ كُلَّ بَتٰنٍ.

*Kad je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: "Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po svim udovima."* (El-Enfal, 12)

## 6) Odricanje meleka od velikih grješnika i mržnja prema predvodnicima nevjerstva

Meleki se odriču velikih grješnika. O tome nas obavještava Allah u Kur'anu i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u časnim hadisima. Prvenstveno se meleki odriču sljedbenika kufra i širka, jer je to apsolutno najveći grijeh. Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًاۙ اُولٰٓئِكَ عَلٰٓيۡهِمۡ لَعۡنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجۡمَعِيۡنَ.

*Doista, onima koji ne vjeruju i koji kao nevjernici umru, slijedi prokletstvo Allahovo, prokletstvo meleka i svih ljudi.* (El-Bekare, 161)

Faraon, neka je na njega Allahovo prokletstvo, se uzoholio i sebi dao za pravo da smatra da je on stvorenje koje zaslužuje da mu se ibadet čini pa je kazao: "Ja sam vaš najveći gospodar." Nakon toga je Džibril, alejhis-selam, pohrlio da ga uništi. Onda kada se počeo potapati, izgovorio je: "Vjerujem da nema boga osim Onog u Kojeg vjeruju sinovi Israilovi." Džibril, alejhis-selam, se pobojao da će mu to koristiti, pa je počeo zapljuskivati Faraona vodom i njome mu je usta punio, kako bi ga što prije potopio i unistio, jer je Faraon dao sebi prednost nad Allahom Uzvišenim.

Došlo je u hadisu koji se prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Džibril, alejhis-selam, rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Da si me (tada) vidio, Muhammede, kako mu trpam u usta mulj iz mora bojeći se da ga ne stigne milost."<sup>204</sup>

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: "Ebu Džehl je upitao: 'Spušta li Muhammed svoje lice pred vama na tle?' 'Spušta', odgovoreno mu je. 'Tako mi Lata i Uzzata', rekao je, 'ako

<sup>204</sup> Sahihul-džami', br. 4229.

ga vidim da to radi, stavit ću mu noge na vrat!’ Međutim, on je sve iznenadio jer što je odstupio od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on klanjao. Mislio je da može da mu zgazi vrat, ali je brzo ustuknuo pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, čemu su se svi začudili. Brzo se vratio natrag, braneći se rukama. ‘Šta ti je?’, upitali su ga. Rekao je: ‘Između mene i njega se popriječio kanal pun vatre, u kojem se nalaze strahote i mnoštvo krila.’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Da mi se približio, meleki bi ga raščupali u komade.’”

Meleki će vrijeđati nevjernike prilikom uzimanja duša, udarat će ih po licima i straga.<sup>205</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ.

*A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: “Iskusite patnju u ognju!” (El-Enfal, 50)*

Meleki će razgovarati sa grješnim muslimanima i sa nevjernicima.

Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا.

*Doista će meleki, kada budu uzimali duše onima koji su prema sebi zulum učinili, pitati: “Šta je bilo s vama?”, a oni će odgovoriti: “Bili smo nemoćni na Zemlji.” “Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekuda iseliti?”, reći će im oni. Zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je to boravište! (En-Nisa, 97)*

Allah, subhanehu ve te’ala, kaže:

*Oni koji nisu vjerovali u gomilama će u Džehennem biti natjerani, i kad do njega dođu, kapije njegove će pootvarane biti i čuvari će ih upitati: “Zar vam nisu dolazili vaši poslanici, koji su vam ajete Gospodara vašeg*

<sup>205</sup> Ubudijetul-kainati li rabil-alemin, 364. str.

kazivali, i upozoravali vas da ćete ovaj svoj dan doživjeti?!“ “Jesu”, reći će oni, “ali su se obistinile riječi o kazni za nevjernike.” (Ez-Zumer, 71)

Uzvišeni Allah kaže:

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلْتَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ.

Gotovo da se od bijesa raspadne. Kad god se koja gomila u njega baci, stražari u njemu će je upitati: “Zar nije niko dolazio da vas upozorava?” “Jest, dolazio nam je onaj koji nas je upozoravao”, odgovorit će, “a mi smo poricali i govorili: ‘Allah nije objavio ništa, vi ste u velikoj zabludi.’” (El-Mulk, 8–9)<sup>206</sup>

### 7) Strah meleka od Allaha i strahopoštovanje prema Njemu

O strahopoštovanju i strahu meleka od Allaha kaže Uzvišeni:

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يُسْتَكْبِرُونَ. يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

Allahu sedždu čini sve živo na nebesima i na Zemlji, i meleki, a oni se ne ohole, boje se Gospodara svoga koji je iznad njih i čine ono što im se naredi. (En-Nahl, 49–50)

U Taberanijevom *Mu'džemul-evsatu*, sa dobrim lancem prenosi-laca se prenosi od Džabira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U noći Isra'a sam prošao pored Uzvišene skupine, a Džibril je bio poput pohabane prostirke zbog straha od Allaha.”<sup>207</sup>

### 8) Prisustvuju sijelima zikra i džumanskim hutbama

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Allah ima meleke koji obilaze puteve, tražeći one koji spominju Allaha. Kada nađu ljude koji spominju Allaha, jedni druge dozivaju: ‘Dođite onome što ste tražili!’ Zatim ih obaviju svojim krilima (koja ispune prostor) do ovozemaljskog neba, pa ih Gospodar njihov upita – a On bolje zna od njih: ‘Šta kažu Moji robovi?’ ‘Slave Te, veličaju,

<sup>206</sup> Ubudijetul-kainati li rabil-alemin, 364. str.

<sup>207</sup> Sahihul-džami', 5/206. str.

zahvaljuju Ti i uznose Te!’, odgovore oni. ‘A jesu li Me vidjeli?’, upita On, a oni odgovaraju: ‘Ne, tako nam Allaha, nisu Te vidjeli.’ On ih ponovo zapita: ‘A kako bi bilo da su Me vidjeli?’ ‘Da su Te vidjeli, bili bi Ti još više pokorni, više bi Te uznosili i više bi Te slavili’, odgovore. On ponovo zapita: ‘A za šta mole?’ ‘Mole Te za Džennet’, odgovore oni. ‘A jesu li njega vidjeli?’, upita On. ‘Ne, tako nam Allaha, Gospodar naš, nisu ga vidjeli!’ ‘Kako bi bilo da su ga vidjeli?’, zapita On, a oni odgovore: ‘Da su ga vidjeli, više bi za njim žudjeli, više bi ga tražili i više bi ga željeli.’ ‘A od čega traže zaštitu?’, zapita On, a oni odgovaraju: ‘Od Vatre!’ ‘Jesu li je vidjeli?’, (ponovo) upita On, a oni odgovaraju: ‘Ne, tako nam Allaha, nisu je vidjeli.’ ‘Kako bi bilo da su je vidjeli?’, (ponovo) upita On. ‘Da su je vidjeli, više bi od nje bježali i više bi od nje strahovali’, odgovore oni, a On (zatim) kaže: ‘Ja vas uzimam za svjedoke da sam im oprostio!’ Jedan od meleka (potom) kaže: ‘Među njima je taj i taj, a on nije jedan od njih, nego je došao (među njih) zbog neke potrebe!’, a Allah Uzvišeni kaže: ‘Oni su ljudi u čijem društvu nije nesretan onaj koji s njima sjedi.’”<sup>208</sup>

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Kada dođe petak, meleki stoje na vratima mesdžida upisujući jednog po jednog, pa kada imam izađe (na minber) saviju svoje listove i sjednu slušati opomenu (hutbu).”<sup>209</sup>

### **9) Prisustvo meleka namazima u džematu i ponavljanje onoga što govore klanjači**

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: “Doista, postoje Allahovi meleki koji se smjenjuju kod vas. Jedni su prisutni noću, a drugi danju. Oni se sastaju na sabahu i ikindiji. Zatim se penju oni koji su boravili kod vas, pa ih pita njihov Gospodar, a On najbolje poznaje njih: ‘Kako ste ostavili Moje robove?’ Oni kažu: ‘Ostavili smo ih klanjajući, a i došli smo im u trenutku kada su klanjali.’”<sup>210</sup>

<sup>208</sup> *Buhari*, br. 6045.

<sup>209</sup> *Buhari*, br. 3211.

<sup>210</sup> *Muslim*, br. 633.



Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: “Kada imam izgovori ‘amin’, izgovorite i vi. Onome čije se izgovaranje riječi ‘amin’ podudara sa aminovanjem meleka bit će oprošteni grijesi koje je ranije učinio.” Kazao je Ibn Šihab: “I Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže ‘amin.’”<sup>211</sup>

Kaže, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem “Kada imam kaže: ‘Semi-allahu limen hamideh’, recite ‘Allahumme rabbena lekel-hamd’, jer, doista, čije riječi se podudare sa riječima meleka bit će mu oprošteni grijesi koje je počinio.”<sup>212</sup>

### 10) Namaz meleka

Među namazima meleka ima onih koji se vežu za zikr i dolaze u značenju dove, kao što je njihovo donošenje salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا.

*Zaista Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O, vi koji vjerujete, blagosiljajte ga i vi i njemu selam šalžite! (El-Ahzab, 56)*

Također, njihovo donošenje salavata na nas dolazi u značenju dove i traženja oprosta. Međutim, postoji i poseban namaz meleka kod Bejtul-ma'mura.<sup>213</sup>

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Uzdignut sam do Bejtul-ma'mura, pa sam upitao Džibrila, alejhis-selam: ‘Šta je to?’ Odgovorio je: ‘Ovo je Bejtul-ma'mur. U njemu svakoga dana klanja sedamdeset hiljada meleka koji se poslije tu više nikad ne vraćaju.’”<sup>214</sup>

<sup>211</sup> *Muslim*, br. 410.

<sup>212</sup> *Muslim*, br. 409.

<sup>213</sup> Bejtul-Ma'mur je Kaba stanovnika sedmog neba. Meleki imaju svoju kabu iznad sedam nebesa koju hodočaste. Ovu kabu je Allah u Kur'anu nazvao Bejtul-Ma'mur. On se u suri Tur zaklinje sa ovom kabom: *I (tako mi) Hrama poklonika punog.* (Tur, 4) (Op. prev.)

<sup>214</sup> *Muslim*, br. 162.

Mnogo je ibadeta meleka, od kojih je nama poznato jako malo, a šerijatski tekstovi nam govore da neki od tih ibadeta sliča našim. Navest ćemo neke od njih.

– *Stajanje i redanje u safove*

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَمَا مِثًا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ. وَإِنَّا لَتَحْنُ الصَّافُونَ.

*Svakome od nas mjesto je određeno, mi smo u redove poredani.*  
(Es-Saffat, 164–165)

Prenosi se od Huzejfe da je rekao: “Kazao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Odlikovani smo nad svim ljudima trima stvarima: naši safovi su kao safovi meleka, cijela Zemlja nam je učinjena mesdžidom, a njen prah nas čisti kada ne nađemo vodu. Spomenuto je i treću odliku.’”<sup>215</sup>

– *Ruku' i sedžda*

Rekao je Allah Uzvišeni:

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ.

*Oni koji su kod Gospodara tvoga doista ne zaziru da Mu ibadet čine; samo Njega hvale i samo Njemu na sedždu padaju.* (El-A'raf, 206)

Također, u sunnetu imamo opis meleka kako čine ruku' i sedždu. Jedan od opisa je u hadisu Ebu Zerra: “Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Nebesa škripe, a kako i ne bi kad na njima nema mjesta ni koliko četiri prsta, a da na njemu nije melek koji sedždu čini. Tako mi Allaha, da znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a puno biste plakali.’”<sup>216</sup>

### 11) Pozdrav (selam) meleka

Šerijatski tekstovi upućuju na to da meleki pozdravljaju (selame) sinove Ademove. Jedan od pozdrava jeste i pozdrav (selam) meleka vjernicima prilikom smrtnog časa.

<sup>215</sup> Muslim, br. 522.

<sup>216</sup> Silsiletul-ehadisis-sahiha, br. 1060.

Rekao je Allah Uzvišeni:

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ أَذْخَلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.

*One kojima meleki dušu uzimaju dok su čestiti, i kojima govore: "Selam vama! Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili!" (En-Nahl, 32)*

Allah nam pojašnjava stanje vjernika prilikom uzimanja duše i kaže da su oni čestiti, tj. čisti od širka,<sup>217</sup> bilo kakve prljavštine i svega što ne valja i da ih tada meleki pozdravljaju i donose radosne vijesti o ulasku u Džennet.<sup>218</sup>

Meleki, također, pozdravljaju stanovnike Dženneta kada im se otvore džennetska vrata.

<sup>217</sup> Širk je suprotnost vjerovanju da je samo Uzvišeni Allah Bog. Ako je vjerovanje u uluhijet, potvrđivanje božanstvenosti samo Uzvišenom Allahu i činjenje ibadeta Njemu, najveća vjerska obaveza i dužnost, onda je širk, s druge strane, najveći grijeh kod Uzvišenog Allaha koji neće oprostiti bez iskrenog pokajanja, o čemu je On Uzvišeni kazao: *Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiti će manje grijeha od toga kome On hoće.* (En-Nisa, 48) Kada su Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, upitali koji je grijeh najveći, on je rekao: "Da Allahu smatraš nekoga ravnim, a On te stvorio." (El-Buhari, 4207, i Muslim, 86)

Širk se dijeli na dvije vrste: veliki i mali širk:

1. Veliki širk se definira kao činjenje bilo kojeg ibadeta nekome drugom pored Uzvišenog Allaha. Ukoliko se bilo koja radnja ili riječ kojom se približava Uzvišenom Allahu, koju On voli kao čin ibadeta, učini radi nekoga drugog, a ne u ime Svemogućeg Allaha, predstavlja širk i čin nevjerstva. Primjeri za to jesu sljedeći: ako čovjek moli nekoga drugog, pored Uzvišenog Allaha, da ga opskrbi, pomogne mu, da ga izliječi, ili se pouzdava, oslanja na nekoga drugog pored Svevišnjeg Allaha u onome što može samo Uzvišeni Allah učiniti, ili nekome pravi naklon ili sedždu kao vid ibadeta i poniznosti itd, onda je počinio veliki širk.

2. Mali širk predstavlja svako djelo ili riječ koji vode do velikog širka ili su sredstva koja približavaju granici velikog širka. Takav je, naprimjer, neznatni rijaluk / pretvaranje ili činjenje djela da bi nas neko vidio, da neko, primjerice, sporo klanja namaz kako bi ostvario efekat pobožnosti pred ljudima. Takođe i podizanje glasa prilikom učenja Kur'ana ili činjenja zikra da bi drugi primijetili dobročinstvo i hvalili onoga ko uči Kur'an ili zikri. U vezi s malim širkom Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Najviše čega se bojim za vas jeste mali širk." Prisutni upitaše: "A šta je to mali širk, Allahov Poslaniče?" On, Allah mu mir i spas darovao, odgovori: "Rijaluk – pretvaranje." (Ahmed, 23630) (Op. prev.)

<sup>218</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 2/568.

Rekao je Allah Uzvišeni:

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا  
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ.

*A oni koji su se Gospodara svoga bojali u povorkama će u Džennet biti uvedeni, i kad do njega dođu – kapije njegove već širom otvorene – čuvari će im njegovi reći: “Selam vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njega, u njemu ćete vječno boraviti!” (Ez-Zumer, 73)*

Meleki će vjernicima, koji budu u Džennetu, ulaziti na svaka vrata i pozdravljati ih.

Kaže Allah Uzvišeni:

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ  
عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ. سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

*Vrtovi Adna u koje će ući i oni i roditelji njihovi i žene njihove i porod njihov – oni koji su bili čestiti – meleki će im ulaziti na vrata svaka. Selam neka je vama, zato što ste trpjeli, a divan li je ishod nakon dunjaluka! (Er-Ra'd, 23–24)<sup>219</sup>*

<sup>219</sup> Dr. Muhammed Ukajl, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 134. str.

## PETO POGLAVLJE: POSTUPCI MELEKA

Meleki su zaduženi različitim poslovima i obavezama. Neki od tih poslova i postupaka odnose se na obaveze prema ljudima, počevši od njihovog začeća i rođenja, njihovog života, pa sve do konačnice, tj. do ahireta (budućeg svijeta).

Druga vrsta poslova i postupaka koje meleki obnašaju jesu stvari koje se dešavaju u samome kosmosu.

### Prvo: Postupci meleka vezanih za potomke Adema, alejhis-selam

Odnos meleka i čovjeka nastaje odmah od začeća i neprestano traje tokom života na dunjaluku, a zatim u kaburu i sve do ahireta. Meleki na svim ovim stanicama imaju određene poslove i postupke.

Sada ćemo spomenuti neke od tih poslova (postupaka).<sup>220</sup>

#### 1. Meleki udahnjuju dušu embrionu

Meleki zapisuju njegovu budućnost, njegove postupke, opskrbu i to da li će biti sretan ili nesretan i sve se ovo dešava dok je još embrion u utrobi svoje majke<sup>221</sup>

Uzvišeni Allah, kaže:

يَسَاءُهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَعَجْرٍ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ بِهِيجٌ.

*O ljudi! Ako ste u sumnji spram proživljenja – pa Mi smo vas, zaista, stvorili od prašine, zatim od kapi sjemena, potom od zakvačka, zatim od grude mesa, oblikovanog i neoblikovanog, da bismo vama objasnili! A u matericama zadržavamo šta hoćemo, do roka određenog, zatim činimo*

<sup>220</sup> Dr. Ahmed Muhammed Halij, *El-Akidetul-islamiye*, 173. str.

<sup>221</sup> Isti izvor, 173. str.

*da se kao dojenčad rađate i da poslije do muževnog doba uzrastete; neko od vas umire, a neko duboku starost doživljava, tako da, nakon što je znao, ne zna ništa. I ti vidiš zemlju kako je zamrla, ali kad na nju vodu spustimo, ona ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno.* (El-Hadždž, 5)

U ovom kur'anskom ajetu eksplicitno je spomenuto stvaranje od Adema, alejhis-selam, kojeg je Allah od zemlje stvorio, pa sve do običnog čovjeka koji nastaje od tekućine, tačnije od kapljice, zatim bude u vidu ugruška, poslije toga prerasta u komadić mesa... Sve spomenuto je zaista slabo i da Uzvišeni Allah nije sačuvao čovjeka, on bi propao još dok je bio u formi obične tekućine, tj. kapljice.

Zaista je Uzvišeni Gospodar milostiv i štiti čovjeka dok je još u fazi embriona, šalje mu meleka koji brine o njemu, a on nije u stanju ništa uraditi. Štaviše, ne zna da li je mrtav ili živ, hoće li biti muško ili žensko, i da li će biti srećan ili nesrećan.<sup>222</sup>

Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu: "Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je istiniti i povjerljivi: 'Stvaranje čovjeka počinje u utrobi njegove majke četrdeset dana u vidu nutfe/kapljice, zatim bude toliko isto vremena u vidu aleka/ugruška, zatim bude toliko isto vremena kao mudga/komadić mesa, zatim mu se pošalje melek koji mu udahne dušu i naredi mu se da zapiše četiri odredbe: opskrbu, edžel/smrtni čas, djela i da li će biti sretan ili nesretan. Pa, tako mi Allaha, pored kojeg drugog istinskog boga nema, doista će jedan od vas raditi djela koja vode Džennetu sve dok između njega i Dženneta ne bude lakat prostora, kada će ga preteći ono što mu je zapisano u Knjizi, te će početi činiti djela koja vode u Vatru i ući će u nju. A jedan će od vas raditi djela koja vode u Vatru sve dok između njega i Vatre ne bude lakat prostora, kada će ga preteći ono što mu je zapisano u Knjizi, počet će raditi djela koja vode ka Džennetu i ući će u Džennet.'"<sup>223</sup>

<sup>222</sup> *Fi el-melaiketi el-mukarebin*, 186. str.

<sup>223</sup> Buhari, br. 6594.

2. *Meleki nadgledaju ljude, zapisuju i prebrojavaju njihova djela*  
Allah, dželle šanuhu, kaže:

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ.

*Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju i kako se među sobom dogovaraju? Čujemo Mi, a izaslanici Naši, koji su uz njih, zapisuju.* (Ez-Zuhruf, 80)

Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لَاحْفَظِينَ. كِرَامًا كَاتِبِينَ. يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ.

*A nad vama bdiju čuvari, plemeniti pisari, koji znaju ono što radite.* (El-Infitar, 10–12)

Naši dobri prethodnici su saglasni da melek sa desne strane zapisuje dobra djela, dok melek sa lijeve strane zapisuje loša djela, tj. grijeha.<sup>224</sup>

Allah, subhanehu ve te'ala, je rekao:

إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ. مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ.

*Kad dvojica prihvatitelja prihvataju: jedan zdesna, a jedan slijeva sjedi. On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega ne postoji nadziratelj spremni.* (Kaf, 17–18) *Jedan zdesna, a jedan slijeva, dakle, onaj melek koji se nalazi na lijevoj strani on zapisuje loša djela, dok onaj melek koji je na desnoj strani on upisuje loša djela, tj. grijeha.*<sup>225</sup>

Uzvišeni Allah, kaže:

وَإِذَا أَدْقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَّسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا  
إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ.

*A kada Mi dopustimo da osjete milost poslije nevolje koja ih snađe, oni opet u vezi s ajetima i znakovima Našim lukavstvo smišljaju. Reci: "Allah je u lukavstvu najbrži; izaslanici Naši, ono što vi spletkarite, doista zapisuju."* (Junus, 21)

Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>224</sup> Džamiul-ulum vel-hikem, 1/366. str.

<sup>225</sup> Begavi, Mealimu et-tenzil, 4/222. str.

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ. فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ.

*Ova Knjiga Naša o vama će samo istinu reći, jer smo naredili da se zapiše sve što ste radili. One koji su vjerovali i dobra djela činili Gospodar njihov u milost Svoju će uvesti. To će biti uspjeh očiti! (El-Džasije, 29–30)*

Uzvišeni Allah, kaže:

وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَبْعَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْشُورًا. أَقْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا.

*Mi smo narode prije vas uništavali pošto bi zulum činili i poslanici njihovi im jasne dokaze donosili. Ali, oni ionako ne bi vjerovali. Tako Mi kažnjavamo ljude prestupnike. Zatim smo vas, poslije njih, nasljednicima na Zemlji učinili, da bismo vidjeli kako ćete postupati. (El-Isra, 13–14)*

Spomenuti kur'anski dokazi nedvosmisleno nam ukazuju da meleki kiramen katibin, tj. časni pisari, konstano borave uz čovjeka kako u toku dana, tako i u toku noći, i oni zapisuju ono što čovjek govori i šta radi, čak i zapisuju djela njegova srca. Zapisivanje ljudskih djela od strane meleka je istinsko zapisivanje u istinskim knjigama.<sup>226</sup>

Mudrost u zapisivanju djela jeste dokaz da Uzvišeni Allah zna sve što se apsolutno desilo, i tim činom Allah Uzvišeni ukazuje na Svoju pravednost. Na Sudnjem danu grešnik neće imati mogućnosti niti prostora da se opravdava, jer sve će biti zapisano.

Došlo je u autentičnom hadisu u kojem se prenosi da je Sa'd ibn Ubade, radijallahu anhu, rekao: "Kada bih vidio nekog čovjeka sa mojom ženom, ubio bih ga, ne bi mu oprostio." To je saznao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa reče: "Čudite li se Sa'dovoj ljubomori? Tako mi Allaha, ja sam još ljubomorniji od njega, a Allah je ljubomorniji od mene, pa zbog te ljubomore i zabranio nemoralnost, i javnu i tajnu. Nema nikoga ljubomornijeg od Allaha niti ikoga da voli opravdanje više od Allaha. Zbog toga je i slao poslanike, one

<sup>226</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 167. str.



koji vesele ljude i koji ih upozoravaju. Nema nikoga da mu je draža pohvala od Allaha i zbog toga je Allah Uzvišeni i obećao Džennet.”<sup>227</sup>

Prema tome, čovjeku će na Sudnjem danu biti naređeno da čita svoju knjigu i na osnovu izloženog može sam sebe obračunati.

Uzvišeni Allah kaže:

أَفْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا.

*Čitaj knjigu svoju, dosta ti je danas to što ćeš svoj račun polagati!*  
(El-Isra, 14)

Hasan el-Basri, rahimehullah, je rekao: “Sine Ademov, data ti je tvoja stranica i određena dva plemenita meleka da nad tobom bdiju – jedan sa desne, a drugi sa tvoje lijeve strane. Što se tiče onog sa tvoje desne strane, on bilježi i čuva tvoja dobra djela, a onaj s lijeve bilježi i pamti tvoja loša djela. Čini što hoćeš, u manjoj ili većoj mjeri, sve dok ne umreš, a onda će se tvoja stranica saviti i bit će stavljena na tvoj vrat s tobom u kabur, sve dok ti na Sudnjem danu ne bude Knjiga otvoreno pokazana: ‘Čitaj knjigu svoju, dosta ti je danas to što ćeš svoj račun polagati.’ Pravedno je postupio, tako mi Allaha, ko je učinio da sam sviđaš račune.”<sup>228</sup>

Došlo je u hadisu poznatom kao hadis kartica, da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pozvat će se čovjek iz mog ummeta na Sudnjem danu pred svim stvorenjima, pa će mu se pokazati devedeset i devet sidždžila/deftera (grijeha), svaki dopire dokle pogled seže, zatim će reći Allah, azze ve džell: ‘Da li poričeš išta od ovoga?’, pa će on reći: ‘Ne, o Gospodaru.’ Pa će reći Allah: ‘Jesu li ti nepravdu učinili Moji pisari (meleki) čuvari?’ Zatim će kazati: ‘Imaš li naspram toga dobrog djela?’ Onda će se ovaj čovjek pobožati i odgovoriti: ‘Ne.’ Pa će Allah kazati: ‘Naprotiv, ti kod nas imaš dobrih djela, i zaista ti neće biti učinjena nepravda danas!’ Tada će se izvaditi kartica (ar. bitaka) na kojoj će biti: ‘Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha, i da je Muhammed Njegov rob i Poslanik.’ Pa će

<sup>227</sup> Muslim, br. 1499.

<sup>228</sup> Tefsir Ibn Džerir, 26/159. str.; Fil-melaikeṭil-mukarebin, 168. str.

reći ovaj čovjek: ‘O, Gospodaru, šta je ova kartica naspram svih ovih sidždzila/deftera.’ Allah će reći: ‘Doista ti se neće učiniti nepravda!’ Onda će se staviti ovi sidždzili na jedan tas a kartica na drugi tas vage, pa će zalepršati sidždzili i pretegnuti kartica.”<sup>229</sup>

– Meleki zapisuju ljudska djela

Šerijatski tekstovi nam ukazuju da meleki zapisuju sve ono što čovjek radi, bez obzira da li je riječ o verbalnim ili tjelesnim djelima, javnim ili tajnim.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ. وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ.

*I sve što su uradili u listovima je, i sve, i malo i veliko, u retke je stavljeno. (El-Kamer, 52-53)*

Uzvišeni Allah kaže:

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا.

*I Knjiga će biti postavljena i vidjet ćete prestupnike prestravljene zbog onoga što je u njoj. “Teško nama!”, govorit će, “kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!” I naći će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome zulum učiniti. (El-Kehf, 49)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْعَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا فُحْمَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ. وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

*Nije trebalo da stanovnici Medine ni beduini u njegovoj blizini iza Allahova Poslanika izostanu i da svoj život njegovu životu pretpostave jer njih neće zadesiti ni žeđ, ni umor, ni glad na Allahovu putu, niti će stupiti na neko mjesto koje će nevjernike naljutiti, niti će ikakvu dobit*

<sup>229</sup> Tirmizi, br. 2641. Imam Tirmizi kaže da je hadis hasenun garib.

*nad neprijateljem ostvariti, a da im to sve neće kao dobro djelo upisano biti; Allah, zaista, neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro. I neće dati nikakav prilog, ni mali ni veliki, niti će ikakvu dolinu prevaliti, a da im to neće zapisano biti, da bi ih Allah nagradio za ono dobro što su radili. (Et-Tevba, 120–121)*

Uzvišeni Allah kaže:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

*Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga. (Ez-Zelzele, 7–8)*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Ko abdesti u svojoj kući, a zatim krene prema nekoj od Allahovih kuća da bi obavio jedan od Njegovih farzova, sa jednim njegovim korakom bit će mu obrisan grijeh, a sa drugim podignut stepen. Kada čujete ikamet, nemojte žuriti, zaista najveću nagradu od vas će imati onaj čija kuća bude najudaljenija od džamije.” Neko je upitao Ebu Hurejru (jer je on bio prenosilac ovog hadisa): “Zbog čega, o Ebu Hurejre?” On odgovori: “Zbog mnoštva koraka prema džamiji.”<sup>230</sup>

Prenosi se da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao: “Zemlja oko mesdžida je oslobođena pa su se ljudi plemena Benu Seleme željeli premjestiti u njegovu blizinu. To je čuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: ‘Čuo sam da se želite premjestiti bliže džamiji?!’ Oni odgovoriše: ‘Da, Allahov Poslaniče! Željeli smo!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: ‘Držite se svojih kuća! Pisat će vam se dobra djela za korake! Držite se svojih kuća! Pisat će vam se dobra djela za korake!’”<sup>231</sup>

Prema tome, šerijatski tekstovi nam ukazuju da će svoja djela sinovi Ademovi naći (zapisana) na Sudnjem danu, bez obzira bila njihova djela velika ili mala.<sup>232</sup>

<sup>230</sup> *Muslim*, br. 656.

<sup>231</sup> *Muslim*, br. 656.

<sup>232</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 174. str.

Prenosi se od Bilala ibn Harisa El-Muzenija, radijallahu anhu, da je rekao: “Zaista čovjek izgovori riječ kojoj ne pridaje veliku pažnju, a zbog koje izazove Allahovu srdžbu koja će trajati do Dana kada će Ga sresti.”<sup>233</sup>

Također, potvrđeno je da meleki zapisuju i djela srca. Uzvišeni Allah kaže:

وَأِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ. كِرَامًا كَاتِبِينَ. يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ.

*A nad vama bdiju čuvari, plemeniti pisari koji znaju ono što radite.*  
(El-Infitar, 10–12)

U ovom kur’anskom ajetu spominje se izraz *ja’lemun*, iz kojeg se stiče dojam da je Allah, dželle šanuhu, dao melekima mogućnost da znaju šta se nalazi i skriva u srcima robova.

Prenosi se od Hasana, rahimehullah, da je rekao: “Izraz, *ja’lemun* označava da melekima nije apsolutno ništa skriveno od onoga što ljudi rade.”<sup>234</sup>

Rekao je Ibn Ebi El-Iz El-Hanefi, rahimehullah: “Potvrđeno je u šerijatskim tekstovima da meleki zapisuju riječi i djela, a također zapisuju i samu namjeru čovjeka, koja se nalazi u srcu. Jer Allahove riječi – *koji znaju ono što radite*, su općenite.”<sup>235</sup>

Sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nam potvrđuje da meleki znaju ono što se nalazi u srcu i ono što ono želi. Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uzvišeni Allah (u hadisi-kudsiju)<sup>236</sup> kaže: ‘Kada Moj rob naumi loše djelo, ne zapisujte mu ga, a ako ga učini, upišite mu ga

<sup>233</sup> *Sahihul-Džami’*, br. 1615.

<sup>234</sup> *Tefsir el-Kurtubi*, 19/248. str.

<sup>235</sup> *Šerhu akideti et-tahavije*, 442. str.

<sup>236</sup> El-hadisi-kudsijj u arapskom jeziku znači sveti govor. U hadiskoj nauci hadisi-kudsijama nazivaju se one riječi ili vijesti koje Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pripisuje Uzvišenom Allahu i kaže da ih je Svevišnji Allah izgovorio, a on ih samo doslovno prenio. (Op. prev.)

kao jedno loše djelo! Kada naumi učiniti dobro djelo, pa to ne učini, zapišite mu ga; a ako ga učini, upišite mu to desetostruko!”<sup>237</sup>

Prema tome, Allah, dželle šanuhu, meleke, plemenite pisare je pripremio i osposobio da zapisuju sve ono što čovjek radi, bez obzira da li se radilo o verbalnim ili fizičkim ibadetima, tajnim ili javnim.

Također, šerijatski tekstovi nam ukazuju da meleki zapisuju čovjekova djela čak i nakon njegove smrti, bez obzira bila ona dobra ili loša.<sup>238</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَءَاتَاهُمْ كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ.

*Mi, zaista, mrtve oživljavamo i Mi bilježimo ono što su uradili i tragove koje iza sebe ostave; sve smo Mi to u Knjizi jasnoj pobrojali. (Jasin, 12)*

Ovaj kur’anski ajet eksplicitno nam ukazuje da meleki zapisuju čovjekova djela za njegova života, a isto tako zapisuju djela čiji je on bio uzrok i poslije njegove smrti, bez obzira da li je riječ o dobrim ili lošim djelima.

Uzvišeni Allah, kaže:

مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعَدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ.

*Zbog toga smo Mi propisali sinovima Israilovim: ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini – kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva – kao da je svim ljudima život sačuvaao. Naši su im poslanici jasne dokaze donosili, ali su mnogi od njih, i poslije toga, zaista, na Zemlji sve granice zla prelazili. (El-Maide, 31)*

Prenosi se da je Abdullah ibn Mes’ud, radijallahu anhu, rekao: “Kazao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Koja god

<sup>237</sup> Fethul-Bari, 13/1264. str.

<sup>238</sup> Fil-melaiketil-mukarebin, 175. str.

osoba bude nepravедno ubijena prvi će Ademov sin imati udio u tome grijehu, jer je on prvi počinio ubistvo.”<sup>239</sup>

Od Džerira b. Abdullaha, radijallahu anhu, prenosi se sljedeće: “Bili smo jednog jutra kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su došli neki ljudi, bosu, u otrcanoj odjeći sa opasanim sabljama, a bili su većina ili baš svi iz plemena Mudar. Kada je vidio tu bijedu, lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, promijenilo se, pa je ušao u kuću i odmah izašao te naredio Bilalu da prouči ezan i ikamet. Klanjao je, a onda se obratio prisutnima:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ.

*O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je od jedne osobe stvorio...*  
(En-Nisa, 1) Potom je proučio i ajet sure el-Hašr:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ.

*O vi koji vjerujete, bojte se Allaha i neka svako pogleda šta je za sutra pripremio...* (El-Hašr, 18) Zatim je rekao: ‘Neka čovjek udjeli od svog imetka dinar, dirhem, komad odjeće, pregršt pšenice ili hurmi.’ Čak je istakao: ‘... pa makar i polovinu hurme.’ Jedan ensarija dođe i donese svežanj koji je jedva nosio. Ljudi su jedni za drugima počeli donositi svežnjeve, tako da sam na kraju vidio dvije hrpe hrane i odjeće. Vidio sam da lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, blista kao da je pozlaćeno. Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko uvede u islam lijep običaj imat će nagradu za to i nagradu onih koji ga budu praktikovali, a njihova se nagrada neće umanjiti; ko uvede u islam ružan običaj ponijet će grijeh zbog toga, ali i grijeh onih koji ga budu praktikovali, a njima se grijeh neće umanjiti.’<sup>240</sup>

<sup>239</sup> Buhari, br. 6890; Muslim, br. 1677. Prvo ubistvo u ljudskom rodu desilo se još za vrijeme Adema, alejhis-selam, kada je jedan od njegovih sinova (Kabil) nepravедno ubio njegovog drugog sina (Habila). S obzirom da je Kabil taj koji je prvi uradio jedan ružan postupak (ubistvo), po hadisu njemu će biti upisivan grijeh za svakog ko ga bude slijedio u tom postupku do Sudnjeg dana, dakle, svi posle njega koji budu nepravедno ubijali druge ljude, pored toga što će imati za to grijeh, njihovi grijesi će se upisati i prvom ubici Kabilu. (Op. prev.)

<sup>240</sup> Muslim, br. 1017.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: ”Kada čovjek umre, prekidaju se njegova djela, osim u tri slučaja, a to su: trajna sadaka, znanje koje je ostavio iza sebe da se drugi koriste i dobro odgojeno dijete koje će se moliti za njega.”<sup>241</sup>

– *Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze pas i slika*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze pas i slika.”<sup>242</sup>

Imam Hatabi, rahimehullah, se osvrnuo na ovaj hadis rekavši: “Ovaj hadis se odnosi samo na meleke koji donose beričet ili blagoslov, dok su meleki koji čuvaju čovjeka uvijek sa njim i ne napuštaju ga.”<sup>243</sup>

Suština ovog hadisa jeste da meleki ne ulaze u kuće u kojima se nalazi nešto od spomenutog, i oni takvim osobama neće uputiti dovu za bereket. Sa druge strane, melekima koji zapisuju djela i koji uzimaju ljudima dušu njima nije zabranjeno da uđu u takve kuće. Kao što dobri (bogobožni) ljudi u osnovi ne ulaze u kuće u kojima se rade zabranjene stvari, ali to ih ne sprečava da uđu u takve kuće kako bi upozorili njene ukućane.<sup>244</sup>

Dakle, meleki koji zapisuju djela oni konstantno prate čovjeka i zapisuju ono što on radi, to im je Allah obećao, i to su zapravo njihova sredstva i svojstva koja im je Allah podario kako bi sproveli bez ikakve poteškoće ono što im Allah naređuje.<sup>245</sup>

### 3. Meleki čuvaju ljude

Allah, dželle šanuhu, kaže:

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِن وَالٍ.

<sup>241</sup> *Muslim*, br. 1631.

<sup>242</sup> *Buhari*, br. 2053.

<sup>243</sup> Hatabi, *Me'alimu es-suneni*, 1/75. str.

<sup>244</sup> *Fethul-Bari*, 10/380–382. str.; *Fil-melaiketil-mukarebin*, 178. str.

<sup>245</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 179. str.

*Uz svakog pojedinca su meleki, koji se smjenjuju ispred njega i iza njega – po Allahovu naređenju nad njim bdiju. Sigurno je da Allah neće izmijeniti stanje u kojem se nalazi određeni narod sve dok se taj narod ne promijeni. A kad Allah htjedne nekom narodu nešto što je loše, niko to ne može spriječiti; bez Njega im nema zaštitnika. (Er-Ra'd, 11)*

Dakle, čovjeka prate meleki koji se nad njim međusobno smjenjuju. Čuvaju ga danju i noću, čuvaju ga od poroka i nesreće. Meleki jedni druge smjenjuju kako bi čovjekova djela i dobra i loša, koja čini i danju i noću, bila upamćena. Također, prate ga dva meleka, jedan sa njegove desne strane koji zapisuje dobra djela, a drugi sa lijeve i koji zapisuje loša djela. Štite ga i još dva meleka, jedan se nalazi iza njega, a drugi ispred njega.

Dakle, čovjeka štite četiri meleka u toku noći i četiri meleka u toku dana koji jedni druge smjenjuju kako to u vjerodostojnom hadisu stoji: “Nad vama bdiju meleki noći i meleki dana, na sabahu i ikin-diji, skupe se pa Allahu odlaze oni koji su s vama noć proveli, a On ih – iako vas izvanredno poznaje – pita: ‘U kakvom ste stanju Moje robove ostavili?’ Oni odgovaraju: ‘Došli smo im, oni su klanjali, otišli smo od njih, a oni su klanjali.’”<sup>246</sup>

Neki komentatori Kur’ana (mufesiri) spominju da Allahove riječi – *po Allahovu naređenju nad njim bdiju*, znače da ih oni čuvaju spri-jeda i straga, a kada dođe Allahovo neredenje, oni se sklone.<sup>247</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَهُوَ الْفَاحِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلْ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا  
وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ.

*On je iznad robova Svojih Svepotčinitelj i šalje vam čuvaru; a kad nekom od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu dušu uzmu; oni nikad propust ne prave. (El-En’am, 61)*

<sup>246</sup> Buhari, br. 555.

<sup>247</sup> Sahih Tefsir Ibn Kesir, 2/493. str.



Dakle, On je iznad svih, i On vlada svime i Njegovoj veličini i uzvišenosti se sve pokorava.<sup>248</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ.

*Nema čovjeka nad kojim neko ne bdije.* (Et-Tarik, 4) Allah je Čuvar i čuva čovjeka od propasti i nedaća.<sup>249</sup>

– *Meleki štite onoga ko izgovara zikr*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je spomenuo određene zikrove. Kazao je da će onaj insan koji ih bude izgovorio biti pod zaštitom meleka u toku dana ili prilikom vremena kada je propisano da se ovi zikrovi prouče. Navest ćemo neke od tih zikrova.

*Ajetul-kursijj*

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: “Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvanje sadekatul-fitra, pa mi je došla osoba (kradljivac) i počela krasti hranu, pa sam ga uhvatio i rekao mu: ‘Sigurno ću te tužiti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.’” Zatim je Ebu Hurejre ispričao čitavu priču i na kraju rekao: “Šejtan mi je treći put došao i rekao: ‘Pusti me, naučit ću te nekoliko riječi u kojima će ti Allah dati koristi.’ Rekao sam: ‘Koje su to?’ Rekao je: ‘Kada legneš u svoju postelju, prouči ajetul-kursijj, pa ćeš od Allaha stalno imati jednog čuvara i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.’ Pa sam ga pustio, i dočekao sabah-namaz, pa mi je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Šta je juče uradio tvoj zarobljenik?’ Ja sam rekao: ‘Allahov Poslaniče, tvrdio je da će me podučiti riječima kojima će mi Allah dati koristi, pa sam ga pustio.’ Rekao je: ‘Koje su to riječi?’ Rekao sam: ‘Kazao mi je: ‘Kada legneš u svoju postelju prouči ajetul-kursijj od početka do kraja: Allah, nema boga osim Njega, Živi, Održavatelj.’ I rekao mi je: ‘Uz tebe će stalno biti čuvar od Allaha, i šejtan ti se neće približiti dok ne osvaneš.’” Ashabi su žudjeli za svakim dobrom više

<sup>248</sup> Isti izvor, 2/27. str.

<sup>249</sup> Isti izvor, 4/625. str.

nego za bilo čim drugim. Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘On ti je rekao istinu iako je veliki lažljivac. Znaš li, o Ebu Hurejre, s kim si već tri noći razgovarao?’ Rekao sam: ‘Ne znam.’ Rekao je: ‘To je bio šejtan.’”<sup>250</sup>

#### *Učenje zadnjih ajeta sure El-Bekare*

Prenosi se od Ebu Mes’uda el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko prouči zadnja dva ajeta sure El-Bekare, bit će mu dovoljna.”<sup>251</sup>

Imam Nevevi, rahimehullah, je rekao: “Razišli su se islamski učenjaci kada je u pitanju značenje riječi “bit će mu dovoljna”, pa su neki kazali: “Bit će mu dovoljna kao zaštita te noći.” Dok su drugi kazali: “Bit će mu dovoljna kao zamjena za noćni namaz.” Zatim je bio upitan imam Nevevi, rahimehullah, koje je od ovo dvoje ispravnije. On je odgovorio: “Mogu biti ispravni i jedno i drugo.”<sup>252</sup>

#### *Učenje posljednje tri kur’anske sure tri puta*

Prenosi se od Abdullaha b. Habiba, radijallahu anhu, da je rekao: “Izašli smo jedne kišovite noći sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi nam klanjao, pa mi je kazao: ‘Reci.’ Ja nisam ništa kazao. Zatim mi je ponovo rekao: ‘Reci’, a ja ponovo nisam ništa kazao. Zatim mi je opet rekao: ‘Reci.’ Nakon toga sam ga upitao: ‘Allahov Poslaniče, šta ću reći?’ Poslanik, alejhis-selam, odgovori: ‘Prouči: Kul huvallahu ehad, El-Mu’avvizetan, tri puta kada omrkne i tri puta kada osvane, bit će ti dovoljna zaštita protiv svakog zla.’”<sup>253</sup>

#### *Riječi la ilahe illallahu vahdehu la šerike leh ...*

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko svakog dana bude sto puta ponovio riječi: La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu, ve huve ‘ala kulli šej’in kadir / Nema istinskog boga, osim Allaha, Koji nema sudruga,

<sup>250</sup> Buhari, br. 2187.

<sup>251</sup> Buhari, br. 5009.

<sup>252</sup> Fethul-Bari, 9/56. str.

<sup>253</sup> Sahihul-Džami’, br. 4282.

Njemu pripada sva vlast. Njemu pripada sva hvala i On je svemoćan one će mu vrijediti kao da je oslobodio deset robova, bit će mu upisano sto dobrih djela, izbrisano sto grijeha i ove riječi će mu biti štit od šejtana tog dana sve do noći. Neće niko uraditi nešto bolje osim čovjeka koji je ove riječi izgovorio više od njega.”<sup>254</sup>

#### 4. Jedan od meleka prati čovjeka i poziva ga na dobro

Jedna od velikih Allahovih blagodati prema čovjeku jeste melek *karin* koji je konstantno uz čovjeka. Uzvišeni Allah je spustio Svoju milost na čovjeka time što mu je dao mogućnost da ima meleka koji će ga podsticati i pozivati da čini dobro, a na zlo će ga upozoravati i na isto mu ukazivati.

Allah, subhanehu ve te’ala, je rekao:

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٍ.

*A pratilac njegov će reći: “Ovo što je kod mene, spremno je.”* (Kaf, 23)

Prenosi se da je Abdullah b. Mes’ud, radijallahu anhu, rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: ‘Nema nikoga od vas, a da mu Allah ne da po jednog pratioca od meleka i jednog od džinna.’ Ashabi rekoše: ‘I tebi, Allahov Poslaniče?’ On odgovori: ‘I meni, s tim što mi je Allah pomogao, pa je on primio islam i naređuje mi samo dobro.’”<sup>255</sup>

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Kada čovjek legne u svoju postelju, ka njemu požure melek i šejtan. Melek kaže: ‘Završi dobrim’, a šejtan kaže: ‘Završi lošim.’ Pa kada čovjek spominje Allaha dok ne zaspi, melek otjera šejtana i čuva ga noću. Kada čovjek ustane, ka njemu požure melek i šejtan, pa melek kaže: ‘Počni sa dobrim’, a šejtan kaže: ‘Počni sa lošim.’ Ako čovjek kaže: ‘Hvala Allahu, Koji je oživio moju dušu nakon njena mrtvila, hvala Allahu Koji neke duše usmrćuje, a druge do roka određenoga ostavlja, hvala Allahu Koji drži nebesa i zemlju da ne nestanu, a ako bi ih neko drugi držao,

<sup>254</sup> Buhari, br. 6040.

<sup>255</sup> Muslim, br. 2814.

nestali bi, hvala Allahu Koji drži nebesa da ne padnu na zemlju, te se desi da padne sa kreveta i preseli, ući će u Džennet.”<sup>256</sup>

Od Ibn Mes’uda, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šejtan ima svoj uticaj na čovjeka, a melek ima svoj, također. Interes šejtana je da ga navede na zlo i negaciju istine, a želja meleka je da ga navede na dobro i potvrdu istine. Ko to nađe, neka zna da je to od Allaha i neka Mu zahvali, a ko nađe šta drugo, neka traži Allahovu zaštitu od prokletog šejtana. Zatim je proučio:

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.

*Šejtan vas plaši siromaštvom i navodi vas na zlo, a Allah vam obećava oprost i dobro. Allah je neizmjereno dobar i Sveznajući.* (El-Bekare, 268)<sup>257</sup>

Rekao je Ibn Kajjim, rahimehullah: “Ukoliko čovjek razmisli o naizmjeničnom utjecaju koji na njegovo srce imaju melek i šejtan, doći će do začudnog znanja. Kada mu se melek približi i dotakne ga (misli se na čovjeka), prsa mu se rašire, nur obasja i rahmet zapahne te zaboravi na dunjaluk, ali ga onda dodirne šejtan, pa ga tjeskoba i briga ovosvjetska obuzmu te Allaha zaboravi. Međutim, ima robova kod kojih je dodir melekov jači, pa ako ga šejtan dotakne, ne dozvoli mu da ovlada njime, nego je u stalnom hrvanju sa njim, nekada prevlada, a nekada bude nadvladan, shodno jačini vjere u srcu.”<sup>258</sup>

Nema ništa korisnije za roba od melekovog druženja s njim. On mu je najprisniji prijatelj u snu i na javi, u životu i na samrti, u kaburu, gdje mu pravi društvo u samoći. S njim dijeli tajne, bori se protiv neprijatelja, brani ga i pomaže protiv njega. Obećava mu dobro i donosi radosne vijesti i podstiče ga na uvjerenje i istinu.

<sup>256</sup> Ebu-J’ala, *Musned*, 3/326.

<sup>257</sup> *Musned* Ebu Ja’le el-Mevsilija, br. 499; *Fil-melaiketil-mukarebin*, 184. str.; *Tefsiru et-Taberi*, 5/572–575. str.; valorizaciju odradio Mahmud Šakir, a provjeru Ahmed Šakir.

<sup>258</sup> Sulejman el-Eškar (govor Ibn Kajjima), *El-imanu bil-melaiketil-ethar*, 59. str.

Kada melekovo prisustvo uz čovjeka postane učestalo, tada on govori njegovim jezikom i priča samo ono što je ispravno i dobro. Kada se melek od njega udalji, onda mu priđe šejtan i njegovim jezikom ovlada, pa počne izgovarati ružne i bestidne riječi. Tada se jasno primijeti čijim jezikom govori melek, a čijim šejtan.<sup>259</sup>

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: “Melek je u čovjekovoj blizini onoliko koliko sebe uposli dobrim djelima, pokornošću Milostivom, a od njega se udaljava onoliko koliko sebe uposli grijesima. Od posljedica grijeha je to što čovjekovi grijesi udaljavaju od njega najboljeg i najkorisnijeg prijatelja koji ga stalno nastoji učiniti sretnim, a to je melek koji je za njega zadužen. Istovremeno, ti grijesi ga približavaju najpokvarenijem stvorenju i otvorenom mu neprijatelju šejtanu. Kada rob pogriješi prema Allahu, melek se udalji od njega zavisno od težine grijeha koji je počinio. Čak jedna laž, dovoljna je da ga daleko udalji. Ako se melek samo radi jedne laži udalji na ovoliko daljinu, šta se onda može reći nakon prljavijeg i težeg grijeha?!”<sup>260</sup>

*5. Meleki su Allahovi predstavnici između  
Njega i Ademovih potomaka*

Jedan od poslova meleka jeste dostavljanje objave Allahovim poslanicima i vjerovjesnicima. Dakle, meleki su posrednici u dostavljanju objave između Allaha, poslanika i vjerovjesnika. U tom slučaju melek je posrednik između poslanika i Allaha, dok je poslanik posrednik između meleka i svoga naroda.<sup>261</sup>

Uzvišeni Allah je odlikovao poslanstvom i poslanicom određene pojedince, potomke Adema, alejhis-selam, slao im je meleke koji su im dostavljali ono što im Gospodar naređuje od vjere. Dakle, ti odabranici su zapravo poslanici i vjerovjesnici, svima njima Allah bio zadovoljan.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>259</sup> Isti izvor, 56. str.

<sup>260</sup> Sulejman el-Eškar (govor Ibn Kajjima), *El-imanu bil-melaketil-ethar*, 58. str.

<sup>261</sup> Hakemi, *Me'aridžul-kabul*, 2/78. str.; Eškar, *Er-rusulu ve er-risalat*, 63. str.

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالتَّيِّبِينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ  
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ زُجُورًا.  
وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا.  
رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا  
حَكِيمًا.

*Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, objavljivali smo Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu i potomcima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur, i poslali smo poslanike o kojima smo ti prije kazivali i poslanike o kojima ti nismo kazivali. A Allah je sigurno s Musaom razgovarao. Poslali smo poslanike koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakvog opravdanja pred Allahom imali. A Allah je silan i mudar. (En-Nisa, 163–165)*

Uzvišeni Allah, nam govori o načinima na koji je spuštao objavu Svojim poslanicima, rekavši:

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بآدَانِهِ  
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ. وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ  
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا تَهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ  
مُّسْتَقِيمٍ. صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ.

*Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća, osim objavom, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika, pa s dozvolom Njegovom objavi ono što On hoće. On je, zaista, uzvišen i mudar. Tako Mi i tebi objavljujemo Kur'an iz odredbe Naše. Ti nisi znao šta je Knjiga, niti što je vjerovanje, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo. A Ti, zaista, ukazuješ na Pravi put, na put Allahov, Kome pripada sve što je na nebesima i sve što je na Zemlji. I, eto, Allahu se sve vraća! (Eš-šura, 51–53)*

Ibn Kesir, rahimehullah, je rekao: “Allah, dželle šanuhu, ponekad spusti vjerovjesniku objavu tako da dobije jasne osjećaje objave, nadahnuće, ili iza zastora, kao što je razgovarao sa Musaom, alejhis-selam, kao što je silazio Džibril, alejhis-selam, našem Vjerovjesniku,

sallallahu alejhi ve sellem, i kao što su dolazili meleki ostalim vjerovjesnicima, alejhimus-selam.”<sup>262</sup>

U ovom poglavlju ćemo spomenuti samo tri načina spuštanja objave posredništvom meleka.

Mnogobrojni su kur’anski ajeti i hadisi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji eksplicitno ukazuju da je Džibril, alejhis-selam, spuštao objave od Uzvišenog Allaha poslanicima i vjerovjesnicima, tako da je Džibril bio posrednik između Allaha i poslanika, alejhimus-selam.<sup>263</sup>

Postoje dokazi iz Kur’ana Časnog. Allah, dželle šanuhu, kaže:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ. عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ.

*Donosi ga povjerljivi Duh, na srce tvoje, da budeš upozoritelj.*  
(Eš-Šu’ara, 193–194)

Uzvišeni Allah kaže:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ.

*Reci: “Ko je neprijatelj Džibrilu, neka zna da on Allahovom dozvolom tebi na srce stavlja Kur’an, potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.”* (El-Bekare, 97)

Allah, dželle šanuhu, kaže:

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ.

*Reci: “Od Gospodara tvoga spušta ga Džibril, Duh Blagoslovljeni s Istinom, da još više učvrsti vjernike, i da bude uputa i radosna vijest muslimanima.”* (En-Nahl, 102)

Uzvišeni veli:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ. إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ. عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ. ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ. وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ. ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ. فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ. فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ.

*On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznajuje. Uči ga jedan velikih moći; snažni, koji se uspravio u liku svome, na*

<sup>262</sup> Fil-melaiketil-mukarebin, 162. str.; Tefsir Ibn Kesir, 4/122. str.

<sup>263</sup> El-vasitetu bejnallahi ve halkihi, 112. str.

obzorju najvišem. Zatim se približio, pa nadnio blizu koliko dva luka ili bliže i objavio robu Njegovu ono što je objavio. (En-Nedžm, 3–10)

Buhari i Muslim bilježe hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhum, u kojem kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je melek Džibril dolazio sa objavom, pomicao je svoja usta i jezik kako bi ga što prije zapamtio.”

Allah, dželle šanuhu, povodom toga objavljuje sljedeće ajete:

لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَتَّعَجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ . فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ۚ

Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio, Mi smo ga dužni sakupiti da bi ga ti čitao. A kada ga čitamo, ti prati čitanje njegovo, a poslije, Mi smo ga dužni objasniti. (El-Kijameh, 16–19)

Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ . ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ . مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ . وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ . وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ .

On – Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika Plemenitog, Moćnog, kod Gospodara Arša, cijenjenog. Kome se drugi tamo pokoravaju, povjerljivog! A drug vaš nije lud: on ga je na obzorju jasnom vidio. (Et-Tekvir, 19–23)

Džibril je dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u različitim oblicima. Jedan od oblika Džibrilovog dolaska Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je zvuk, tj. glas. Džibril, alejhis-selam, bi dostavio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavu direktno u njegovo srce. Prema tome, Poslanik, alejhis-selam, bi čuo Džibrilov glas, a njega ne bi vidio ni on, a ni njegovi drugovi (ashabi). Pored toga što ne bi vidjeli Džibrila, alejhis-selam, postojali su jasni znakovi koji ukazuju da mu Džibril dostavlja objavu, a neke od tih znakova ćemo navesti.



a) *Prilikom primanja objave Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, mubarek tijelo obliavao je znoj, pa makar i dan bio hladan*

Bilježe Buhari i Muslim hadis od Aiše, radijallahu anha, u kojem kaže: “Iako je bio hladan jutarnji dan, ako bi mu se objavljivalo, njegovo čelo bi se orosilo znojem.”<sup>264</sup>

b) *Prilikom primanja objave, Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, mubarek lice bi se promijenilo*

Ubada b. Samit, radijallahu anhu, veli: “Kada bi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dolazila objava, bilo bi mu teško i lice bi mu poblijedjelo.”<sup>265</sup>

c) *Prilikom primanja objave, Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, tijelo bi otežalo*

Prenosi se da je Esma bint Jezid, radijallahu anha, kazala: “Vodila sam za povodac jahalicu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je objavljena sura El-Maide, od čije se težine slomio vrat njegove jahalice.”<sup>266</sup>

Bilježi Buhari u *Sahihu*, da je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, rekao: “Prilikom silaska objave koljeno Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je bilo na mome koljenu (stegnu), toliko me je pritislo, da sam pomislio da će mi koljeno (stegno) pući.”<sup>267</sup>

d) *Poslanik, alejhis-selam, je vidio Džibrila u njegovom stvarnom izgledu*

Vjerodostojno se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio meleka Džibrila, alejhis-selam, u njegovom stvarnom obliku dva puta.

Bilježi Muslim u *Sahihu* da je Aiša, radijallahu anha, kazala: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio meleka Džibrila u njegovom liku u kojem je stvoren dva puta.”

<sup>264</sup> Muslim, 2333.

<sup>265</sup> Muslim, 2334.

<sup>266</sup> Ahmed, *Musned*, br. 27575.

<sup>267</sup> Buhari, br. 12.

Prvi put ga je vidio kod *Sidretul-muntehaa*<sup>268</sup>, a drugi put kada se spuštao na zemlju,<sup>269</sup> imao je šesto krila i prekrpio je horizont svojom veličinom.”<sup>270</sup>

e) *Džibril je dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa objavom u liku čovjeka*

Džibril, alejhis-selam, je dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u liku ashaba po imenu Dihja b. Halifa el-Kelebi, radijallahu anhu. Dihja, radijallahu anhu, je bio prepoznatljiv i poznat među svojim drugovima po izrazitoj ljepoti.

Bilježi imam Ahmed hadis u *Musnedu* od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Džibril, alejhis-selam, dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u liku ashaba Dihje.<sup>271</sup>

f) *Džibril je dolazio u liku nepoznatog čovjeka*

Bilježi imam Muslim u *Sahihu* riječi Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, koji je rekao: “Jednog dana, dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomoli se pred nama čovjek u sasvim bijelom odijelu, potpuno crne kose. Tragovi putovanja na

<sup>268</sup> Sidretul-munteha u prijevodu znači Lotos/Lopoč kraja, odnosno Lopoč kraja svijeta. Opis Sidretul-munteha se nalazi u brojnim hadisima i predajama. U noći Isra i Miradža, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut je u više nebeske sfere, sve do Sidretul-muntehaa, o čemu je Uzvišeni Allah objavio: *On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-muntehaa, kod kojeg je džennetsko prebivalište, kad je Sidru pokrivalo ono što je pokrivalo – pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio.* (En-Nedžm, 13–17) Prepričavajući šta je sve vidio te noći, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Zatim me Džibril odveo do Sidretul-muntehaa, čiji su listovi veliki kao slonove uši, a plodovi kao vrčevi, pa kada ga je, Allahovom odredbom, prekrilo ono što ga je prekrilo, on se potpuno izmijenio i postao još ljepši i uzvišeniji. Ne postoji nijedno Allahovo stvorenje koje bi bilo u stanju opisati ljepotu Sidretul-muntehaa...” (*Muslim*, 162) (Op. prev.)

<sup>269</sup> Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “I dok sam silazio (sa Hir’a/pećine) čuo sam neki glas. Podigoh svoju glavu te vidjeh meleka koji mi je došao na Hir’i kako sjedi na prijestolju između neba i Zemlje.” (*Buhari i Muslim*) Dakle, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila, alejhis-selam, u njegovom pravom i izvornom obliku čak i na dunjaluku. (Op. prev.)

<sup>270</sup> *Buhari*, br. 3275.

<sup>271</sup> Ahmed, *Musned*, br. 5857.

njemu se nisu primjećivali, a niko od nas ga nije poznavao. Sjede do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prisloni svoja koljena uz njegova, a stavi svoje ruke na svoja stegna i reče: 'O, Muhammede, izvijesti me šta je islam.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Islam je da svjedočiš da nema drugog istinskog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da obavljaš namaz, da daješ zekat, da postiš ramazan i da hodočastiš Ka'bu ako budeš u mogućnosti.' Onda reče onaj nepoznati čovjek: 'Istinu govoriš!' Mi mu se začudismo, jer ga pita, a onda mu kaže: 'Istinu govoriš.' Nakon toga reče taj čovjek: 'Izvijesti me šta je iman.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu dobra i zla.' Nepoznati čovjek potvrdi: 'Istinu govoriš.' Zatim reče: 'Izvijesti me šta je ihsan?' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ihsan je da činiš ibadet Allahu kao da Ga vidiš, pa ako ne možeš tako, onda Ga obožavaj znajući da On tebe vidi.' 'Istinu govoriš', reče nepoznati čovjek. Zatim reče: 'Izvijesti me o Zadnjem času.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: 'Upitani o tome ništa više ne zna od onoga koji pita.' Neznamac reče: 'Onda me izvijesti o predznacima Zadnjeg časa.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Da robinja rodi svoju gosposdaricu i da vidiš gole, bose, siromašne čobane da se nadmeću u gradnji zgrada.' Zatim ode nepoznati čovjek, a ja sam neko vrijeme bio odsutan sve dok mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne reče: 'Omere, znaš li ko je onaj što me je zapitkivao?' Ja rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ovo je bio Džibril, došao vam je da vas poduči vašoj vjeri.'<sup>272</sup>

Nekada bi Poslaniku, alejhis-salam, silazila objava na dva načina. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Ponekad mi dolazi poput zvuka zvona. To mi je najteži način Objave, i kada se prekine, ja bih potpuno upamtio ono što mi je (Džibril) kazao. Ponekad mi

<sup>272</sup> *Muslim*, br. 8.

se melek ukaže u vidu čovjeka. On bi mi govorio, a ja pamtio šta mi kaže.”<sup>273</sup>

Kur'an nas eksplicitno obavještava da je Uzvišeni Allah slao meleke kao posrednike između Njega i određenih ljudi koji nisu bili poslanici, iz poštavanja prema njima. Nekada bi im meleki dolazili kao posrednici da im donesu radosnu vijest, ili da ih upozore.

U narednim redovima spomenut ćemo neke od tih događaja.

### **Sara, supruga Ibrahima, alejhis-selam**

Uzvišeni Allah je spomenuo priču meleka koju je poslao Ibrahimu, alejhis-selam. U priči se također spominje i Sara kojoj su se meleki obratili i obradovali je (sinom) Ishakom, a poslije njega (Ishaka), Jakubom, alejhimus-selam. O tome nam govore kur'anski ajeti:

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ لَّوِطٍ. وَأَمْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحَكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ. قَالَتْ يَوَيْلَ لِيَ وَإِنِّي لَأَئِيدُ وَآنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ. قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ.

*A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on shvati da su neobični i osjeti strah od njih. Ne boj se!, rekoše oni, mi smo i Lutovu narodu poslani. A žena njegova stajaše tu, nasmija se, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom. “Jadna ja!”, reče, “zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star?! Ovo je zaista nešto neobično!” “Zar se čudiš Allahovoj odredbi?”, rekoše oni. “Allahova milost i blagoslovi Njegovi neka su na vas, obitelji vjerovjesnička. Zaista je On hvaljen i slavljen!” (Hud, 70–73)*

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ. فَأَقْبَلَتْ أَمْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ. قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ.

*I osjeti od njih u sebi strah. “Ne boj se.”, rekoše i obradovaše ga dječakom koji će učen biti. I pojavi se žena njegova uzvikujući i po licu se udarajući i reče: “Ja sam stara, nerotkinja! “Tako je odredio Gospodar tvoj”, rekoše oni, “On je Mudri i Sveznajući.” (Ez-Zarijjat, 28–30)*

<sup>273</sup> Fethul-Bari, 1/18. str.

Iz ova dva kur'anska kazivanja vidimo da je Allah obavijestio Saru, posredstvom meleka, koji su je obradovali da će roditi sina Ishaka, bez obzira što je bila u poznim godinama i da će se Ishaku roditi sin po imenu Jakub.<sup>274</sup>

### *Merjem, Imranova kći*

Allahova je mudrost da se Isa b. Merjem, alejhis-salam, rodi bez oca, to nedvosmisleno ukazuje na Allahovu moć.

Allah, dželle šanuhu, je učinio da Merjem, bude majka ovog časnog poslanika. Uzvišeni Allah nekoliko puta joj je slao meleke. O njenom slučaju i primjeru u Kur'anu se govori na nekoliko mjesta, mi ćemo spomenuti neka kazivanja.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَأَصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ. يَا مَرْيَمُ  
أَقْنِي لِرَبِّكِ وَأَسْجُدِي وَأَرْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ.

*I kada meleki kazaše: “Merjema, tebe je, doista, Allah odabrao i čistom učinio! On te je nad ženama svih svjetova odabrao!” “Merjema, budi skrušena i pokorna Gospodaru svome, i sedždu čini, a i pregibaj se s onima koji se u namazu pregibaju!” (Ali Imran, 42–43)*

Uzvišeni Allah, kaže:

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا  
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ. وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ. قَالَتْ رَبِّ  
أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا  
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ.

*I kada meleki rekoše: “Merjema, Allah te obveseljava onim koji je Riječ Njegova, čije je ime Mesih, Isa, sin Merjemin, ugledan i na dunjaluku i na Ahiretu i jedan od Allahu bliskih! On će govoriti ljudima i u kolijevci, i kao odrastao, i on je jedan od dobrih!” Ona reče: “Gospodaru moj, kako ću ja imati dijete kada me muškarac nije dodirnuo?!” “Eto, tako”, reče, “Allah stvara šta On hoće. Kada nešto odredi, On samo kaže: ‘Budi!’ i to biva.” (Ali Imran, 45–47)*

<sup>274</sup> El-Vasitetu bejnallahi ve halkhi, 127. str.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا. قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا. قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا. أَلَيْسَ الَّذِي كُنْتُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسَّ سِنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا. قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئْ وَلِنَجْعَلَ لَهَا آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا.

*I od njih zaklon uzela, Mi smo k njoj Našeg meleka poslali i on joj se pokazao u ljudskom potpunom obliku. "Utječem se Svemilosnom od tebe, ako se Njega bojiš!", uzviknu ona. "A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga", reče on, "da ti poklonim dječaka čista!" "Kako ću imati dječaka?", reče ona, "kad me ni jedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam bludnica." A on reče: "Tako je Gospodar tvoj rekao: 'To je meni lahko, i zato da ga učinimo da bude znak ljudima i milost naša.' Tako je unaprijed određeno." (Merjem, 17–21)*

Iz spomenutih kur'anskih ajeta možemo zaključiti da su meleki dolazili Merjemi kao posrednici između nje i Allaha tri puta. Prilikom prva dva dolaska meleka nije precizirano o kojim melekima je riječ, dok je u trećem slučaju, koji se spominje u suri Merjem, bio konkretno Džibril, alejhis-selam, koji je došao u liku izrazito lijepog čovjeka i obavijestio je da je on poslan od Gospodara da je obraduje viješću da će joj Allah podariti čistog dječaka.<sup>275</sup>

Vidjeli smo iz spomenutih ajeta da su meleki kao posrednici između Gospodara dolazili Sari i Merjemi, ali im oni nisu dolazili sa poslanicom. Dakle, ženama nije bilo dato poslansvo. Poslanstvo ne možemo nikome potvrditi, osim uz dokaz, a ne postoji apsolutno nijedan dokaz da je nekoj ženi dato poslanstvo. Kur'an nam govori samo o poslanicama koje su dodjeljivane muškarcima, ali ne i ženama.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجَالًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْفُرْقَيْنِ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ.

<sup>275</sup> El-Vasitetu bejnallahi ve halkhi, 128. str.

*A Mi smo i prije tebe samo muškarce slali, koji su iz naseljenih mjesta bili i kojima smo objave dostavljali. Zašto ovi ne putuju po svijetu, pa da vide kako su skončali oni prije njih, a Ahiret je zaista bolji za one koji se usčuvaju – zar ne razumijete? (Jusuf, 109)*

Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ.

*Mi smo i prije tebe samo ljude kao poslanike s objavom slali; ako za to ne znate, pitajte sljedbenike Knjige! (En-Nahl, 43)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ.

*I prije tebe smo samo ljude – muškarce kao poslanike slali i objavljivali im, zato pitajte ljude od znanja, ako vi ne znate! (El-Enbija, 7) Dakle, ovo je mišljenje većine islamskih učenjaka i ono je najprihvatljivije.<sup>276</sup>*

***Melek kojeg je Allah poslao čovjeku koji je otišao da obiđe brata, u ime Allaha***

Bilježi imam Muslim u svome Sahihu hadis koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Krenuo je jedan čovjek da posjeti svog brata u drugom mjestu, pa mu je Allah na tom putu poslao meleka. Melek ga je upitao: ‘Kamo si se zaputio?’, on je odgovorio: ‘Krenuo sam kod svog brata koji živi u ovom mjestu.’ Melek je zatim upitao: ‘Imaš li kakvu potrebu kod njega?’, on je odgovorio: ‘Nemam, osim što sam ga zavolio u ime Allaha.’ Melek je na to rekao: ‘Ja sam izaslanik od Allaha da te obavijestim da te Allah voli, kao što ti voliš svog brata radi Allaha.’”<sup>277</sup>

Ovaj hadis nam ukazuje da je Uzvišeni Allah, poslao meleka kao posrednika između Njega i ovog dobrog (bogobožnog) čovjeka, kako bi ga podučio važnosti ljubavi u ime Allaha i mjesta koje zaslužuju oni koji se u ime Njegovo vole.

<sup>276</sup> Šerhu en-Nevevi ala Sahih Muslim, 15/198. str

<sup>277</sup> Muslim, br. 2567.

5. Melek kojeg je Allah poslao gubavcu, ćelavcu i slijepcu, kojim je Allah iskušao trojicu ljudi iz Benu Israila

Ovaj hadis smo ranije detaljno spomenuli. Što se tiče ovog hadisa, on nam ukazuje da je Uzvišeni Allah poslao meleka u liku čovjeka kao posrednika između Njega i ove trojice ljudi iz Benu Israila, kako bi ih iskušao.<sup>278</sup>

6. Meleki su učvrstili vjernike i borili su se na njihovoj strani

Meleki su bili na strani vjernika u nekoliko borbi, kao što su Bitka na Bedru, Bitka na Ahzabu i druge bitke o kojima nam Kur'an eksplisitno govori. Tim njihovim činom Allah je želio da ukaže vjernicima na veliku blagodat koju im je podario, time što ih je melekima pomogao.<sup>279</sup>

a) Meleki u bici na Bedru

Šerijatski tekstovi i predanja nekoliko ashaba, učesnika Bedra prenose da je Uzvišeni Allah, u srca nevjernika strah ulio.

Uzvišeni Allah, kaže:

إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اٰتٰى مَعَكُمْ فَثَبٰتُوْا الَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا سٰلَقِيْ فِي قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا  
الرُّعْبَ فَاَضْرِبُوْا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاَضْرِبُوْا مِنْهُمْ كُلَّ بَنٰنٍ.

*Kad je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: "Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po svim udovima."* (El-Enfal, 12)

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرِ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ. اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ ءَالَفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنَزَّلِيْنَ. بَلٰى اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوا وَيَاۡتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمِدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ ءَالَفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ. وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَیْنَنَّ قُلُوْبُكُمْ بِهٖۤ وََمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ.

*Allah vas je i na Bedru pomogao, kada ste bili malobrojni! Zato se Allaha bojte, da biste bili zahvalni. Kada ti reče vjernicima: "Zar vam nije dovoljno da vas Gospodar vaš pomogne sa tri hiljade poslanih meleka?"*

<sup>278</sup> El-Vasitetu bejnallahi ve halkhi, 130. str.

<sup>279</sup> Ahmed Dželij, El-akidetul-islamije, 174. str.



*Dakako! Ako strpljivi i bogobojazni budete; i ako vas oni napadnu naglo, Gospodar vaš će vam poslati pomoć od pet hiljada meleka obilježenih. To je Allah učinio samo da vas obraduje i da se time srca vaša smire. A pomoći nema osim od Allaha, Silnog i Mudrog. (Ali Imran, 123–126)*

Također, vjerodostojni hadisi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nam ukazuju da su meleki učestvovali u Bici na Bedru i da su ubijali mušrike.<sup>280</sup>

Prenosi se da je Ibn Abbas, radijallahu anhuma, rekao: “Dok je jedan od muslimana tada pomno pratio jednog idolopoklonika, ispred sebe čuo je udarac biča, a iznad sebe konjanika kako govori: ‘Naprijed, Hajzume!’”<sup>281</sup>

Bacio je pogled na idolopoklonika kojeg je pratio i vidio kako pada na leđa. Kada je malo bolje pogledao, vidio je da mu je nos polomljen i lice presječeno kao udarcem biča. Sve je bilo pozelenilo.

Potom se ensarija uputio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu šta se desilo. Poslanik, alejhis-selam, mu reče: “Istinu si rekao. To je rezultat pomoći sa trećeg neba.”<sup>282</sup>

Također se spominje u hadisu koji prenosi Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ovo je Džibril, uzeo je svoga konja za glavu i na njemu je ratna oprema.”<sup>283</sup>

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, kazivao je: “Jedan ensarija, nizak rastom, doveo je zarobljenog Abbasa pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Abbas b. Abdulmutalib rekao: ‘Allahov Poslaniče, Allaha mi, nije me on zarobio, nego neki čovjek ćelav po sredini glave, a s kosom sa strane, najljepšeg lica koje sam vidio, jahao je konja čije su potkoljenice bile bijele, ali ga ne vidim među ljudima.’ Ensarija je rekao: ‘Allahov Poslaniče, zaista sam ga ja

<sup>280</sup> Alija Muhammed es-Salabi, *Muhammed – Es-siretu en-nebevije*, 1/711. str.

<sup>281</sup> Isti izvor, 1/712. str. Ime konja na kojem je bio melek.

<sup>282</sup> *Muslim*, br. 1763.

<sup>283</sup> *Buhari*, br. 3995.

zarobio.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: 'Šuti, Allah te je pomogao melekom časnim.'"<sup>284</sup>

Ebu Davud el-Mazini, radijallahu anhu, kazivao je: "Gonio sam jednog mušrika da ga udarim, ali mu glava pade prije nego što ga je stigla moja sablja, pa sam shvatio da ga je ubio neko drugi."<sup>285</sup>

Imam Buhari je naslovio poglavlje u *Sahihu*: "O učešću meleka u Bici na Bedru", a zatim je spomenuo hadis sa lancem prenosilaca do Ruf'ate b. Rafi'a: "Džibril je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: 'Šta mislite o učesnicima Bedra?' On reče: 'Oni su od najvrjednijih muslimana (ili slično tome)', a on reče: 'Isti takvi su i učesnici Bedra od meleka.'"<sup>286</sup>

Prema tome, Allah je pomogao vjernike Svojim melekima i to je apsolutna istina, u koju nema nikakve sumnje. Poslao im je u ispmoć meleke koji su učinili sve što je bilo od pomoći muslimanima da ostvare pobjedu: obradovali su ih nagovijestivši im pobjedu, ulili su u njihova srca nadu u pobjedu i podstakli ih da se junački bore, jer su im pokazali da su potpomognuti od Allaha, a neki meleki su i praktično učestvovali u borbi, a to je, nesumnjivo, osnažilo srca muslimanskih boraca i učvrstilo ih u borbi. Na sve ovo jasno ukazuju ajeti i hadisi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.<sup>287</sup>

Možda će neko zapitati kakva je mudrost u slanju meleka kao ispmoći kad jedan melek poput Džibrila može uništiti sve nevjernike.

Dr. Abdulkerim Zejdan odgovara: "Allahov zakon nalaže konstantnu borbu između istine i njenih sljedbenika, s jedne strane, i zablude i njenih sljedbenika, s druge strane, a pobjeda se postiže prema ustaljenim Allahovim zakonima.

Sljedbenici istine kao nagradu za to što se istine pridržavaju dobijaju od Allaha različite vidove pomoći i potpore, ali rezultati borbe ipak zavise od Allahovih ustaljenih zakona, tako da pobjeđuje onaj ko

<sup>284</sup> Ahmed, *Musned*, br. 946.

<sup>285</sup> Ahmed, *Musned*, br. 23778.; *Siretun Hišam*, 2/286.

<sup>286</sup> *Fethul-Bari*, 7/311-312.

<sup>287</sup> Dr. Abdul-Kerim Zejdan, *El-Mustefad min kasasil-Kur'an*, 2/131-132.

je jači u svemu onome od čega zavisi pobjeda. Dakle, slanje meleka kao potpore plod je imana boraca (mudžahida) i on je od pomoći na putu do pobjede, ali konačan ishod zavisi od vjerničkog ponašanja u borbi, postojanosti i odlučnosti, te stalnog uzdanja u Allaha, i povjerenja i oslanjanja na Njega. Ovo navedeno spada u duhovne uzroke pobjede, ali nužno je poduzeti i materijalne uzroke, poput obezbjeđenja vojne opreme, brojnosti vojske, uvježbanosti i obučenosti u svim segmenitma ratovanja itd.

Stoga, islam podstiče muslimane da lično pristupe borbi protiv zablude i da za tu borbu pripreme materijalne i imanske uzroke koji dovode do pobjede pa će Allah njihovim rukama kazniti nevjernike.<sup>288</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

قَتِلُوهُمْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ.  
وَيُدْهَبُ غَيْظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ.

*Borite se protiv njih, Allah će ih rukama vašim mučiti i poniziti, a vas će protiv njih pomoći i grudi vjernika zaliječiti, i iz srca njihovih srdžbu odstraniti. A Allah će onome kome On hoće pokajanje primiti; Allah je Onaj Koji sve čuje i mudar je. (Et-Tevba, 14–15)*

Silazak meleka sa nebesa je veličanstven događaj! Njihovo prisustvo vjericima daje ogromnu snagu i ohrabruje ih jer su ubijedeni da nisu sami u bici koju vode. Vjernici su svjesni da su, ako ispune uzroke pobjede, dostojni potpore sa neba i taj osjećaj čini ih hrabrijim u borbi protiv neprijatelja, čak i ako je neprijatelj daleko brojniji i opremljeniji od njih.

S druge strane, nevjernicima to slama borbeni duh jer stalno strepe od ponovnog silaska meleka koje su neki od njih vidjeli vlastitim očima, i koliki god bio broj muslimanske vojske, nevjernici će uvijek strahovati od mogućeg dolaska nevidljive sile čiji broj i oružje ne znaju.

Ovaj divni osjećaj prisustva meleka prožimao je vjernike u svim bitkama koje su ashabi vodili u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi

<sup>288</sup> Isti izvor, 2/131–132.

ve sellem, i pravednih halifa. Isti osjećaj pratio je i neke vjernike u kasnijim generacijama, pa je to bio snažan faktor u dobijanju vrlo važnih bitaka protiv neprijatelja.<sup>289</sup>

*b) Meleki u Bici na Uhudu*

Sa'd b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, rekao je: "Na dan Uhuda sam s desne i lijeve strane Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vidio dva čovjeka u bijeloj odjeći koji su se žestoko borili braneći ga. Nikada prije niti poslije toga nisam ih vidio." Pod dva čovjeka mislio je na Džibrila i Mikaila.<sup>290</sup>

Njihova uloga u bici bila je odbrana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer mu je Allah zagarantovao da će ga zaštititi od ljudi. Nije ispravno smatrati da su meleki učestvovali u Bici na Uhudu izuzev ovog slučaja.

Allah je obećao vjernicima da će ih pomoći, ali dolazak pomoći vezao se za tri stvari: strpljenje, bogobožnost i nagli napad neprijatelja. Pošto se ništa od toga nije desilo, pomoć im nije stigla.<sup>291</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدِّدَ كُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آءِ الْفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ.  
بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آءِ الْفِ مِنَ  
الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ.

*Kada ti reče vjernicima: "Zar vam nije dovoljno da vas Gospodar vaš pomogne sa tri hiljade poslanih meleka?" Dakako! Ako strpljivi i bogobožni budete; i ako vas oni napadnu naglo, Gospodar vaš će vam poslati pomoć od pet hiljada meleka obilježanih. (Ali Imran, 124–125)<sup>292</sup>*

*c) Meleki u Bici na Hendeku*

U dva *Sahiha* prenosi se da je Abdullah b. Ebu Evf rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio je protiv saveznika

<sup>289</sup> Humejdi, *Et-Tarihul-islami*, 4/154.

<sup>290</sup> *Buhari*, br. 4045.

<sup>291</sup> Ekrem el-Amri, *Es-siretu En-Nebevije es-sahiha*, 2/391. str.

<sup>292</sup> Muhammed Es-Salabi, *Es-siretu En-Nebevije*, 2/149. str.

sljedećim riječima: ‘Allahu moj, Koji si objavio Knjigu i Koji brzo račune svodiš, porazi saveznike! Allahu moj, porazi ih i potresi!’<sup>293</sup>

Allah, dželle šanuhu, je uslišao njegovu dovu i počeli su se nazirati radosni vjesnici. Allah ih je porazio Svojom snagom i moći, potresao je njihova tijela i srca, ubacio razdor u njihov skup, poslao na njih hladan vjetar, u njihova srca ulio strah i poslao na njih svoje vojske.

Uzvišeni Allah je rekao:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا  
وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا.

*O, vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli – a Allah dobro vidi ono što radite. (El-Ahzab, 9)*

Snažni vjetar koji je Allah poslao predstavlja Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džizu, jer je sam hendek (rov) dijelio muslimane i saveznike, tako da su muslimani bili u blagostanju i nisu osjetili taj vjetar kojim ih je Allah pomogao. Uzvišeni je također poslao i meleke protiv nevjernika. U logorima napadača nijedan šator nije ostao uspravan, niti jedna vatra upaljena. Lonci su im bili ispreturani, konji počeli bježati i utrčavati u putanju jedni drugima. Zatim je Uzvišeni Allah poslao još veći broj meleka koji su donosili tekbire i time su ulili strah u srca nevjernika, tako da su nevjernici u šatorima jedni drugima govorili: “O, ti, dođi meni.”<sup>294</sup>

Nakon što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao iz bitke protiv saveznika i odložio svoje oružje, Allah je naredio pohod na pleme Benu Kurejza. Allahov miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je ashabe da je pokrenuo rat protiv plemena Benu Kurejza i da je Allah poslao Džibrila da potrese njihove utvrde i ulije im strah u srca. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poručio je ashabima:

<sup>293</sup> Buhari, br. 2933.

<sup>294</sup> *Tefsirul Kurtubi*, 14/144. str.

“Neka niko od vas ne klanja ikindiju sve dok ne stignemo (na teritorij) Benu Kurejza!”<sup>295</sup>

Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, koja je kazala: “Pošto se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa Hendeka, odložio oružje i okupao se, dođe mu Džibril i reče: ‘Odložio si oružje, a mi ga tako mi Allaha, nismo odložili! Kreni prema njima!’ ‘Prema kome?’ upita Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Prema ovima!’ I pokaza u pravcu plemena Benu Kurejza. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je uzeo oružje i krenuo prema njima.”<sup>296</sup>

Govoreći o bici protiv saveznika, Kur’an ukazuje na to da se sve dešava po Njegovoj odredbi. Časni Kur’an bilježi bitku protiv saveznika i protiv plemena Benu Kurejza, i kao što smo navikli, daje nam trajne lekcije vrijedne u svakom vremenu i mjestu, jer muslimani su konstantno izloženi napadima i opsadama različitih neprijatelja.

Prema tome, spominjanje bitaka protiv saveznika i protiv plemena Benu Kurejza ima poučnu dimenziju – da se muslimani okoriste njenim lekcijama i poukama, jer će se slične stvari dešavati u različitim vremenima.<sup>297</sup>

Kur’an se u govoru o Bici protiv saveznika koncetrisao na sljedeće stvari:

### ***Podsjećanje vjernika na Allahove blagodati***

Allah, dželle šanuhu, kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا  
وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا.

*O vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli – a Allah dobro vidi ono što i radite. (El-Ahzab, 9)*

<sup>295</sup> Buhari, br. 4119; Muslim, br. 1770.

<sup>296</sup> Buhari, br. 4117.

<sup>297</sup> Se'id Heva, *El-Esasu fis-suneti*, 2/662. str.

***Upečatljivo prikazivanje stanja zabrinutosti koje je vladalo među muslimanima zbog savezničke opsade Medine***

Uzvišeni Allah kaže:

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا.

*Kad su vam došle i odozgo i odozdo, kad su vam oči razrogačene bile, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali. (El-Ahzab, 10)*

***Otkrivanje zlih namjera licemjera, njihovog nečasnog ponašanja, kukavičluka, ništavnih opravdanja i kršenja ugovora***

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا.

*I kad su licemjeri i oni u čijim srcima je bolest govorili: "Allah i Poslanik Njegov su nam samo obmanu obećavali!" (El-Ahzab, 12)*

***Podsticanje vjernika u svakom vremenu i na svakom mjestu da se povode za Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, primjerom u riječima, djelu, džihadu i svakom drugom stanju***

Uzvišeni kaže:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا.

*Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji nadu polaže u Allaha i Posljednji dan, i koji često Allaha spominje. (El-Ahzab, 21)*

***Pohvala vjernika za časne stavove koje su pokazali dok su se, iskrenim imanom i odanošću ugovoru sa Allahom, suočavali sa saveznicima***

Allah, dželle šanuhu, kaže:

مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا.

*Među vjericima ima ljudi koji su ispunili ono na što su se Allahu obavezali; neko od njih okonča svoj rok, a neko od njih to još iščekuje, i nisu ništa izmijenili. (El-Ahzab, 23)*

### **Ukazivanje na Allahov nepromenljivi zakon po kojem pobjeda pripada vjernicima**

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَظِيمِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا.

Allah je nevjernike pune srdžbe odbio, nisu dobra postigli, a vjernike je Allah borbe poštedio. Allah je, uistinu, moćan i silan. (El-Ahzab, 25)

### **Ukazivanje Allahove blagodati prema Njegovim robovima vjernicima koja se ogleda u davanju pobjede nad plemenom Benu Kurejza koji su bili zaštićeni otpornim utverdama<sup>298</sup>**

Allah, dželle šanuhu, veli:

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَلَهُرُهُمْ مِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صِيَاصِيهِمْ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا. وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا.

A sljedbenike Knjige, koji su ih pomagali, iz utvrda njihovih je izveo, i strah u srca njihova ulio, pa ste jedne pobili, a druge kao sužnje uzeli. I dao vam je da naslijedite zemlje njihove i domove njihove i bogatstva njihova, i zemlju kojom prije niste hodili; Allah nad svime ima moć. (El-Ahzab, 26–27)

#### **d) Meleki na Hudejbiji**

Allah, dželle šanuhu kaže:

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كُنَيْرَةَ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ. ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ. وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ. ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ.

Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onoga dana na Hunejnu kada vas je mnoštvo vaše zanijelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna

<sup>298</sup> Muhammed Bedr Alu Abid, *Hadisul-Kur'anil -kerim an gazevati resul*, 2/490-491. str.



postala, pa ste se u bijeg dali. Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao i one koji nisu vjerovali na muke stavio; i to je bila kazna za nevjernike. Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i milostiv je. (Et-Tevba, 25–27)

Bitka na Hunejnu zabilježena je u Kur'anu da bi bila lekcija ummetu za sva vremena.

Najvažnije karakteristike kur'anskog govora o Bici na Hunejnu:

- 1) Kur'an je ukazao na to da su muslimani bili zadivljeni svojim mnoštvom: Kazao je Uzvišeni: *إِذْ أَعَجَبْتُمْ كَثْرَتَكُمْ*... kada vas je mnoštvo vaše zanimalo, potom je objasnio da mnoštvo samo po sebi ništa ne koristi: *فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا*... ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo. (Et-Tevbe, 25)
- 2) Kur'an ukazuje na to da su muslimani doživljavali poraz te da su se dali u bijeg, osim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i manje grupe ashaba: *وَصَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ*... nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala pa ste se u bijeg dali. (Et-Tevbe, 25)
- 3) Kur'an ukazuje na to da je u ovoj bici Allah pomogao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ukazao mu čast spuštajući smiraj na njega i na vjernike. Kazao je Uzvišeni:

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ.

Zaista je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike smiraj Svoj pustio. (Et-Tevbe, 26)

Kur'an ukazuje na to da je Allah Svome Poslaniku pružio potporu na Hunejnu slanjem meleka. Kazao je Uzvišeni:

وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَدَدَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ.

... i vojske koje vi niste vidjeli poslao, i one koji nisu vjerovali na muke stavio, i to je bila kazna za nevjernike. (Et-Tevbe, 26)<sup>299</sup>

<sup>299</sup> Hadisul-Kur'anil-kerim, 2/602-603. str.

7. *Meleki koji su zaduženi da uzimaju dušu prilikom smrti*

Kur'an i sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, eksplicitno potvrđuju da postoji melek koji je zadužen za uzimanje duše prilikom smrti. Mnogi od ajeta govore o tome.

a) *Način na koji uzimaju dušu*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ. وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ. وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ.

*A zašto vi, kad duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali, a Mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite.* (El-Vakia, 83–85)

Dakle – *a zašto vi, kada duša do guše dopre, tj. do grla, do kojeg dolazi duša pred smrt.*

*... i kad vi budete tada gledali, tj. u osobu koja umire i u ono što ona podnosi na samrtnoj postelji.*

*A Mi smo mu bliži od vas, tj. s Našim melekima – ali vi ne vidite, tj. ne možete to shvatiti.*

Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ. ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَسِيبِينَ.

*On je iznad robova Svojih Svepotčinitelj i šalje vam čuvaru; a kad nekom od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu dušu uzmu; oni nikad propust ne prave. Oni će poslije Allahu biti vraćeni, svome istinskom Zaštitniku. Samo će se On pitati i On će najbrže obračun svesti.* (El-En'am, 61–62)

Allah, dželle šanuhu, kaže:

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ. وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ. وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ. وَالتَّفَّتِ اللَّسَاقُ بِالسَّاقِ. إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ.

*Pazi, kada duša dopre do ključnih kostiju i vikne se: "Ko je vidar da vida?!", i on se uvjeri da je to čas rastanka i noga se uz nogu savije. Taj dan će Gospodaru tvome privođenje biti.* (El-Kijame, 26–30)

Dakle, kada duša dođe do ključnih kostiju. Ključna kost je kost između vrata i ramena. (Pod dolaskom duše do ključne kosti misli se, u prenesenom značenju, na blizinu smrti.) Ko će mu u tom trenutku učiti rukju i izliječiti ga rukjom od smrti. Duše će istinski svome Gospodaru biti privođene, kao što kaže Allah, dželle šanuhu:

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ.

*A zašto vi kada duša do guše dopre...* (El-Vaki'a, 83)

Također Uzvišeni veli:

كَأَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ.

*Pazi, kada duša dopre do ključnih kostiju* (El-Kijame, 26) Dakle, ovi Kur'anski ajeti eksplicitno nam ukazuju na žestinu smrtnog časa.<sup>300</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ.

*Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti i zatim ćete se Gospodaru svome vratiti.* (Es-Sedžda, 11)

Neki ljudi smatraju da se melek smrti koji je zadužen za uzimanje duša naziva Azrail. Ono je što je suštinsko jeste da je to melek smrti, koji nekada dušu uzima grubo, a nekada blago. O tome nam Allah govori u Svojoj Knjizi:

وَالنَّارِعَاتِ غَرْقًا. وَالنَّشِيطَاتِ نَشْطًا.

*Tako Mi onih koji čupaju grubo i onih koji vade blago.* (En-Nazi'at, 1-2)

Dakle, prenosi se od skupine ashaba i tabi'ina da se Allahove riječi – *Tako Mi onih koji čupaju grubo* odnose na meleke koji uzimaju duše Ademovim sinovima. Prema tome, ima meleka koji grubo uzimaju duše, sa druge strane, ima meleka koji blago i s lahkocom to čine.<sup>301</sup>

Vjernicima će meleki uzeti dušu blago i obradovat će ih Džennetom, dok će nevjernicima grubo uzeti dušu i pritom će ih po licu

<sup>300</sup> Alija Muhammed Es-Salabi, *El-imanu bil-jevil ahir*, 25. str.

<sup>301</sup> *El-Akidetul-islamije*, 175. str.

udariti, kao što će ukoriti zulumčare (nepravednike) što su Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, leđa okrenuli.<sup>302</sup>

Kada čovjeku dođe smrtni čas, duša se uzdigne do grkljana, sve dok ne izađe. Sam izlazak duše čak ni vjernicima nije lak proces, jer to su smrtne agonije. Poslije toga dolazi melek da uzme dušu. Taj proces će biti relativno promjenljivog karaktera shodno imanu, tj. vjerovanju čovjeka.<sup>303</sup>

*b) Uzimanje duše vjernika*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ. الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ. لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

*Zaista, za Allahove štice nika nema straha i oni ni za čim ne treba da tuguju, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali, za njih su dobre vijesti i na ovom i na drugom svijetu – Allahove riječi niko ne može izmijeniti – to je, zaista, uspjeh veliki. (Junus, 62–64)*

Što se tiče Allahovih riječi: za njih su dobre vijesti i na ovom i na drugom svijetu, imamo dva mišljenja.

Prvo mišljenje jeste da su lijepi snovi dobre vijesti, koje musliman vidi, ili mu se prikažu.<sup>304</sup>

S druge strane neki riječ *bušra* tumače kao Džennet i magfired (oprost), koje vjerniku donose meleki u trenutku smrti. U hadisu koji navodi El-Berra, radijallahu anhu, kaže se: “Kada vjerniku dođe trenutak smrti, dođu mu meleki bijelih lica i u bijeloj odjeći i kažu: ‘Izađi, dobra dušo, u udobnost i odmor, miomiris i opskrbu, i Gospodaru, Koji na te nije ljut’, pa će duša izaći iz njegovih usta kao kap vode iz posude za vodu.”<sup>305</sup>

<sup>302</sup> *El-Akidetul-islamije*, 175. str.

<sup>303</sup> Mutajri, *El-jevmul ahir fil-Kur’anil-azim*, ve *es-sunetul mutahere*, 58. str.

<sup>304</sup> Ibn Madže u *Sunenu*, br. 2898. Sened (lanac) ovog hadisa je ispravan.

<sup>305</sup> Imam Ahmed, *Musned*, 18534. Sened (lanac) ovog hadisa je ispravan.

Oba značenja su ispravna i nema apsolutno nikakve kontradiktornosti među njima.<sup>306</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ. نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ.

*Doista onima koji govore: "Gospodar naš je Allah", pa poslije budu ustrajni, silaze meleki: "Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan." Mi smo zaštitnici vaši u životu dunjalučkom, a i na Ahiretu; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imat ćete. (Fussilet, 30–31)*

Riječi – onima koji govore: "Gospodar naš je Allah" podrazumijevaju one koji su iskreni u navedenoj tvrdnji. *Pa poslije budu ustrajni, tj. budu slijedili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov pravac.*<sup>307</sup> *Silaze meleki, tj. meleki silaze prilikom smrti, u kaburu i na Danu proživljenja.*<sup>308</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ.

*Neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekati: "Evo, ovo je vaš Dan, vama obećan!" (El-Enbija, 103)*

*Neće ih plašiti, tj. neće se plašiti zbog toga što su radili puno dobra za ahiret. Neće ih brinuti, tj. neće tugovati zbog onoga što su ostavili na dunjaluku iza sebe od imetka, porodice, djece. Evo, ovo je vaš Dan, vama obećan, tj. meleki će ih obradovati zbog onoga što su od dobra uradili.*<sup>309</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>306</sup> Mutajri, *El-jevmul-ahir fil-Kur'anil-azim*, 59. str.

<sup>307</sup> Ibn Kesir, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/98. str.

<sup>308</sup> *El-jevmul-ahir fil-Kur'anil-azim*, 61. str.

<sup>309</sup> *Tefsir El-Begavi*, 7/173. str.

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارِ  
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارَ الْمُتَّقِينَ. جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا  
يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ.

*A onima koji su se Allaha bojali i grijeha klonili reći će se: "Šta je objavljivao Gospodar vaš?" "Dobro!", odgovorit će. Oni koji čine dobra djela imat će već na dunjaluku lijepu nagradu, a Ahiret je, sigurno, još bolji. O kako će divno biti boravište onih koji su se Allaha bojali: edenski perivoji u koje će ući, gdje rijeke teku, i gdje će sve što zažele imati. Tako će Allah one koji Ga se budu bojali nagraditi. (En-Nahl, 30–31)*

Uzvišeni Allah nas obavještava o stanju vjernika prilikom smrti, oni su bili od iskrenih Allahovih robova koji su bili daleko od svake vrste širka i onoga što je loše. Meleki će takvima nazvati selam i obrađovat će ih Džennetom.<sup>310</sup>

Takvim osobama će smrt biti lahka, za razliku od nevjernika čije će oduzimanje duše biti bolno i teško.<sup>311</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

يَسْأَلُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ: أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً.

*A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i da zbog tebe zadovoljstvo bude. (El-Fedžr, 27–28)*

Ovo će biti rečeno dva puta; na samrti i na Sudnjem danu, kao što meleki donose radosnu vijest vjericima kad umiru i kad budu proživljeni iz svojih grobova.<sup>312</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ. فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ. وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْأَيْمِينَ. فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْأَيْمِينَ.

*I ako bude jedan od onih koji su Allahu bliski – udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati pripast će njemu! A ako bude jedan od onih koji su s desne strane, pa, selam tebi od onih s desne sretne! (El-Vaki'a, 91)*

<sup>310</sup> El-jevmul-ahir fil-Kur'anil-azim, 62. str.

<sup>311</sup> Tefsir El-Kurtubi, 10/67. str.

<sup>312</sup> Ibn Kesir, Tefsirul-Kur'anil-azim, 4/510. str.

Ovo su tri stanja u koje ljudi mogu zapasti u vrijeme kada ispuštaju dušu, tako da mogu biti od onih koji su bliski Allahu, dželle šanuhu, ili od onih koji su na malo nižem stepenu – sretni, ili će, pak, biti od onih ljudi koji poriču Istinu, a to su zalutali sa Pravoga puta zbog nepoštivanja Allahovih naredbi.

Zbog toga i kaže Uzvišeni: ... *pa, ako bude...*, tj. smrtnik, *jedan od onih koji su Allahu bliski*, a oni su ispunjavali obavezu i druga dobra djela, a odbacivali harame (zabranjenje), mekruhe (pokuđene) i slične stvari.

Udobnost i opskrba lijepa i dženetske blagodati njemu, tj. užitak i blagodati, o čemu će ih obavijestiti meleki u vrijeme njihove smrti. Udobnost, tj. udobnost i rahatluk od dunjalučkih briga i problema. Riječ označava milost, opskrbu, radost i sreću. Udobnost i opskrba lijepa, dakle, ko umre kao Allahu blizak rob, osjetit će milost, udobnost, odmor, sreću i dobru opskrbu.<sup>313</sup> Dženetske blagodati, dakle onaj ko umre znat će da li je od stanovnika Dženneta ili Džehenema.<sup>314</sup>

*A ako bude jedan od onih koji su s desne strane*, tj. ako onaj koji je na samrti bude jedan od njih. *Pa, selam tebi od onih s desne sretni!* Dakle, ovo znači da će ih meleki time obveseliti i reći će jednom od njih: “Neka je selam na tebe, za tebe neće biti straha jer si ti od onih sa desne strane (od onih koji će biti spašeni).”<sup>315</sup>

Prema tome, selam (spas) će biti na vjernike u tri situacije: prilikom uzimanja duše na dunjaluku i na njemu će selam nazvati melek koji je na dunjaluku, drugi selam (spas) će biti onda kada čovjeka budu meleki, tj. Munker i Nekir u kaburu ispitivali i treća situacija će biti prilikom proživljenja na Sudnjem danu, tada će meleki nazvati selam vjernicima iz poštovanja a to će biti prije ulaska u Džennet.<sup>316</sup>

### *c) Uzimanje duše nevjerniku*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>313</sup> *El-jevmul-ahir fil-Kur'anil-azim*, 64. str.

<sup>314</sup> Ibn Kesir, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/300. str.

<sup>315</sup> El-Kasimi, *Mehasinut-te'vil*, 7/22. str.

<sup>316</sup> *Tefsir El-Kurtubi*, 17/151. str.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنفُسَكُمْ يَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ.

A da ti je vidjeti zulumčare u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: “Izvadite svoje duše! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili i što ste se prema ajetima i znakovima Njegovim oholo ponašali.” (El-En’am, 93)

A da ti je vidjeti – ovdje je ispušten glavni dio rečenice – vidio bi veliku stvar u smrtnim mukama kada im duše budu žestoko uzimali.<sup>317</sup> Kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima, tj. meleki će ih udarati sve dok im duše ne napuste tijela.<sup>318</sup> Pa će im se kazati: ahridžu enfusekum i to je sintagma kojom se izražava teškoća prilikom uzimanja/vađenja duša.

Dakle, meleki će ih udarati u smrtnim tegobama sve dok im duše ne izađu iz njihovih tijela. To je zbog toga što, kada nevjernici budu na samrti, meleki ih obavijeste o kazni, patnji, okovima, vatri, paklu i srdžbi silnog Gospodara, pa njihova duša ne poslušava naređenje, nego se rasprši po cijelom tijelu i odbije izlazak. Tada ih meleki počnu tući, sve dok njihove duše ne napuste tijela, govoreći im: “Izvadite svoje duše! Od sada ćete neizdržljivoj kazni podvrgnuti biti zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili, i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali”, tj. vi ćete danas potpuno poniženi biti, kao što ste lagali na Allaha i oholo odbijali Njegove dokaze i okretali se od Njegovih poslanika.<sup>319</sup> Zatim će biti obavješteni o svojoj kazni: *Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni.* Allah, dželle šanuhu, kaže:

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا.

<sup>317</sup> Ibn Džuzejj, *Et-teshil*, 1/279. str.

<sup>318</sup>

<sup>319</sup> Ibn Džuzejj, *Et-teshil*, 1/279. str.



*Onaj dan kad ugledaju meleke, neće biti tada radosnog navještaja prestupnicima. I govorit će meleki: "Vama je to potpuno uskraćeno."* (El-Furkan, 22) Tj. vama je danas zabranjen ulazak u Džennet.<sup>320</sup>

O načinu uzimanja duše i o onome šta je čeka nakon smrti je došlo pojašnjenje u dugom hadisu Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "A što se tiče nevjernika koji napušta ovaj svijet i pristupa Ahiretu, njemu će sa neba sići meleki crnih lica, noseći sa sobom najgrublje platno i sjesti na razdaljini koliko pogled dopire. Zatim će mu doći Melek smrti, sjesti pored glave i reći: 'O ti pokvarena dušo, izađi ka srdžbi i gnjevu svoga Gospodara.' Pa će se razdvojiti od njegovog tijela i iščupati kao što se čupaju grebeni kroz mokru vunu. Kada je Melek smrti izvadi, meleki je neće ostaviti u njegovim rukama ni koliko treptaj oka, već će je odjenuti u ono grubo platno, a iz nje će izlaziti truho i najodvratniji miris koji postoji na Zemlji. Zatim će se sa njom uspinjati. Neće proći ni pored jedne skupine meleka, a da meleki neće upitati: 'Koja je ovo pokvarena duša?' Pa će joj reći: 'To je sin toga i toga', nazivajući ga najružnijim imenima kojima je nazivan na dunjaluku. I tako sve dok ne stignu do dunjalučkog neba, kada će tražiti da mu se otvori, ali mu se neće otvoriti." Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ajete:

لَا تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخَيْاطِ .

*Kapije nebeske neće se otvoriti, i prije će debelo uže kroz iglene uši proći nego što će oni u Džennet ući.* (El-A'raf, 40)

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءِ فَتَخَطَّفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ .

*A onaj ko Allahu pridružuje druge – kao da je s neba pao, pa ga ptice razgrabe, ili ga vjetar u daleki predio otpuše.* (El-Hadždž, 31) Allah Uzvišeni će reći: 'Upišite knjigu njegovih djela u sidždzin, u najniže zemaljske deredže', i njegova duša će biti odbačena. Zatim je Allahov Poslanik proučio ajet:

<sup>320</sup> El-jevmul-ahir fil-Kur'anil-azim, 601. str.

حُتَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرٍ مُّشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ.

*A onaj ko Allahu pridružuje druge – kao da je s neba pao, pa ga ptice razgrabe, ili ga vjetar u daleki predio otpuše.* (El-Hadždž, 31) Zatim će njegova duša biti vraćena u tijelo i doći će mu dva meleka, posaditi ga da sjedne, pa će mu reći: ‘Ko je tvoj Gospodar?’ A on će odgovoriti: ‘Ah, ah! Ne znam.’ Pitat će ga: ‘Ko je čovjek koji vam je poslan?’ Odgovorit će: ‘Ah, ah! Ne znam.’ Zatim će glasnik sa nebesa pozvati: ‘Moj rob je poricao. Opremite ga za Džehennem i otvorite mu vrata Džehennema.’ Pa će do njega doprijeti njegova vreliina i užarenost, a kabur će mu se stisnuti tako da će mu rebra jedna kroz druga prolaziti. Doći će mu čovjek ružnog lica, ružne odjeće i odvratnog mirisa, pa će mu reći: ‘Raduj se onome što će te ožalostiti. Ovo je dan koji ti je obećan.’ On će upitati: ‘Ko si ti, tvoje lice je lice onoga ko dolazi sa zlom?’ Odgovorit će mu: ‘Ja sam tvoja loša djela.’ Nevjernik će reći: ‘Gospodaru, ne daj da otpočne Sudnji dan.’<sup>321</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

الَّذِينَ تَتَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَالِحًا أَنْفُسِهِمْ فَالْقَوْلُ السَّلَامُ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَدًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ  
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ. فَأَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ.

*Kojima su meleki duše uzeli u vrijeme kada su oni sebi zulum činili. I oni će se pokoriti i reći: “Mi nismo nikakvo zlo činili!” “Jeste, Allah doista dobro zna ono što ste radili. Zato, ulazite na kapije Džehennema, u njemu ćete vječno ostati! O kako će prebivalište onih koji su se oholili grozno biti!”* (En-Nahl, 28–29)

Uzvišeni Allah kaže:

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّيْتَهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ.

*A kako će tek biti kad im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!* (Muhammed, 27) Ovaj ajet sadrži

<sup>321</sup> Ahmed, *Musned*, br. 18013, lanac ovog hadisa je vjerodostojan.

izjavu da će nevjernici biti udarani po obrazima i leđima prilikom uzimanja njihovih duša.<sup>322</sup>

*d) Meleki milosti i kazne*

Došlo je u predaji u kojoj su se raspravljali meleki milosti i kazne o tome ko će oduzeti dušu Ademovom potomku, čija imanska situacija nije bila jasna. Tako da su obje vrste meleka insistirale da one imaju apsolutno pravo da mu uzmu dušu. Allah, dželle šanuhu, je taj slučaj rasvijetlio, kao što ćemo vidjeti u hadisu koji slijedi.

Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Davno prije vas, bio je jedan čovjek koji je ubio devedeset i devet osoba, pa je upitao za najučenijeg čovjeka na svijetu, te su ga uputili na jednog pobožnjaka. On ode do spomenutog pobožnjaka i reče mu da je ubio devedeset i devet osoba, pa ga onda upita, ima li za njega oprosta kod Allaha, Uzvišenog. Na to mu pobožnjak reče da za njega nema oprosta. Čovjek se na to podiže i ubi i njega te i navrši stotinu ubijenih. Zatim je ponovo upitao za najučenijeg čovjeka na svijetu, pa ga uputiše na jednog učenjaka, kome je on otišao i ispričao da je ubio sto, a zatim ga upitao ima li za njega takvog tevbe? Učenjak mu na to reče: 'Svakako. Ko te sprečava da učiniš tevbu (pokajanje)?! Idi u to i to mjesto, u njemu stanuju ljudi koji iskreno Allahu robuju, pa im se i ti pridruži u njihovom robovanju, i nipošto se ne vraćaj u svoju sredinu, jer je ona pokvarena.' Čovjek se uputi ka tom mjestu, ali ga negdje na pola puta zadesi smrt. Oko njega nastade spor između meleka milosti i meleka kazne. Meleki milosti rekoše: 'On je došao kao pokajnik od grijeha i srcem svojim okrenut prema Allahu!' Meleki kazne rekoše: 'On nikada nije učinio nijedno dobro djelo!' Tada melekima stiže drugi melek, u ljudskom liku, koga oni uzeše za sudiju da im presudi. Melek koji je bio sudija im reče: 'Izmjerite rastojanje između jednog i drugog mjesta, pa kojem od njih bude bliži, njemu i pripada.' Meleki izmjeriše rastojanje i ustanoviše da je bliži mjestu prema kojem je krenuo, te ga uzeše meleki milosti.'"

<sup>322</sup> *El-jevul-ahir fil-Kur'anil-azim*, 70. str.

U drugom rivajetu u *Sahihu*, stoji: “Bio je bliži zemlji dobra samo za jedan pedalj, te je zbog toga postao njen.” A u sljedećem predanju u *Sahihu* stoji: “Pa je Allah, Uzvišeni, naredio mjestu dobra da se približi, a zemlji grijeha da se udalji; zatim je naredio melekima da izmjere razdaljinu između njih. Meleki to uradiše i nađoše da je bliži zemlji dobra samo za jedan pedalj, te mu Allah, dželle šanuhu, oprostio njegove grijeha.” U jednom rivajetu kaže se da se on umirući pokušao približiti zemlji dobra, tako što se posljednjom snagom nagnuo prema zemlji dobra.<sup>323</sup>

Sušтина je da postoje dvije vrste meleka – meleki milosti i meleki kazne. Zadatak obje vrste meleka jeste da uzimaju duše Ademovim sinovima i oni će postupiti shodno imanu onih kojim se duša uzima. Dakle, oni koji su vjerovali njima će dušu uzeti meleki smrti, a nevjericima će dušu uzeti meleki kazne.<sup>324</sup>

8. O pitanjima mejita (umrloga) u kaburu (mezaru), i njegovom nagrađivanju i kažnjavanju nakon što se duša vrati u tijelo

Zagrobni život (berzah) je naziv za ono što se nalazi između dunjaluka i Ahireta, počevši od smrti pa sve do proživljenja.

Ono što je važno istaći jeste da će nagrađivanje i kažnjavanje u kaburu biti u periodu između dunjaluka i Ahireta.<sup>325</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ. لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا  
كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ.

*I tako, kad nekom od njih smrt dođe, on uzvikne: “Gospodaru moj, vrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam propustio!” Nikako!” To su, zaista, riječi koje će on neminovno reći” – pred njima će prepreka biti sve do Dana kada će oživljeni biti. (El-Mu’minun, 99–100)*

Navest ćemo kur’anske ajete koji govore o kaburskoj patnji.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

<sup>323</sup> *Muslim*, br. 2766.

<sup>324</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 192. str.

<sup>325</sup> *Tefsir El-Kurtubi*, 12/150. str.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ  
مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذُ الظَّالِمُونَ فِي غَمْرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا  
أَنْفُسَكُمْ يَوْمَ تَجْزُونَ عَذَابَ الْهَوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ  
تَسْتَكْبِرُونَ.

*Ko je veći zulumčar od onoga koji laži o Allahu iznosi ili koji govori: "Objavljuje mi se", a ništa mu se ne objavljuje, ili koji kaže: "I ja ću reći isto onako kao što Allah objavljuje." A da ti je vidjeti zulumčare u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: "Izvadite svoje duše! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili i što ste se prema ajetima i znakovima Njegovim oholo ponašali." (El-En'am, 93)*

Allahove, dželle šanuhu, riječi: *Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni*, nam ukazuju da će meleki doći onima koji o Allahu laži budu iznosili i koji u Njega ne budu vjerovali i da će ih obavijestiti da će na dan svoje smrti osjetiti kaznu, što nam nedvosmisleno ukazuje da će tu kaznu okusiti prije Sudnjeg dana. Također u ovom ajetu je eksplicitan dokaz da će nevjernici biti kažnjavani u kaburu, a kazna im može okasnuti sve do isteka njihovog života na ovome svijetu. U tom kontekstu Allah, dželle šanuhu, kaže: *Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni.*<sup>326</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى اللَّيْفِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ  
نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ.

*Među beduinima oko vas ima licemjera, a ima ih i među stanovnicima Medine, koji su u licemjerstvu uporni – ti ih ne poznaješ, ali ih Mi poznajemo. Njih ćemo na dvostruke muke staviti, a zatim će biti u veliku patnju vraćeni. (Et-Tevba, 101)*

Allahove riječi – *njih ćemo na dvostruke muke staviti* odnose se na dunjalučke muke i iskušenja, u porodici, djeci, imetku i drugim stvarima. Što se tiče druge kazne (muke) ona će biti u kaburu i na

<sup>326</sup> Ibn Kajjim, *Er-Ruh*, 1332. str.

Drugom svijetu. Kao što to Allah spominje kada kaže – *a zatim će biti u veliku patnju vraćeni.*<sup>327</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

فَوَقَدَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ. النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ.

*I Allah ga je sačuvao od zala onog što su spletkarili, a faraonove pristalice zla patnja zadesi, Vatra kojoj će izloženi jutrom i večerom biti, a kada nastupi Čas: “Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu!” (Gafir, 45–46)*

Ovaj kur’anski ajet je jedan od mnogobrojnih šerijatskih tekstova koji nam ukazuju da je kaburska patnja realnost, i tu patnju proživljavaju Faraon i njegove glavešine, a kazna koja im tek slijedi na Ahiretu spominje se u zadnjem dijelu ovog ajeta: *Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu.*<sup>328</sup>

Kur’anski ajeti i hadisi nam ukazuju na patnju u kaburu i pitanja meleka. Allah, dželle šanuhu, kaže:

يُنَبِّئُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ.

*Allah vjernike postojanom riječju učvršćuje u životu na dunjaluku, a i na Ahiretu, a zulumčare u zabludu odvodi; Allah radi što hoće. (Ibrahim, 27)*

Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada umrli bude stavljen u mezar, a njegovi bližnji budu odlazili od njega, te dok još bude slušao klepet njihove obuće, doći će mu dva meleka, posadit će ga i upitati: ‘Šta si ti govorio za ovoga čovjeka (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem)?’ On će reći: ‘Svjedočio sam da je on Allahov rob i Njegov poslanik.’ Tada će mu biti rečeno: ‘Pogledaj u svoje mjesto u Džehennemu, koje ti je Allah zamijenio mjestom u Džennetu.’ U

<sup>327</sup> Tefsir Et-Taberi, 14/441. str.

<sup>328</sup> Muhamed b. Ali Es-Salabi, *El-imanu bil-jevil-ahir*, 48. str.

tom momentu će vidjeti oba mjesta. Što se tiče licemjera i nevjernika, oni će biti upitani: ‘Šta ti veliš o ovom čovjeku?’ Reći će: ‘Ne znam, ja sam (za njega) govorio ono što je govorio i ostali svijet.’ Pa će mu se kazati: ‘Niti si znao niti si čitao (Kur’an).’ Potom će biti snažno udaren željeznim čekićem. Od tog udarca će tako jako kriknuti da će njegov krik čuti svi oko njega, osim ljudi i džina.”<sup>329</sup>

Prenosi se od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Kada se zakopa mejit (umrli) (ili je rekao neko od vas), dođu mu dva modrocna meleka. Prvi se zove Munker, a drugi Nekir. Upitat će mejita (umrloga): ‘Šta si vjerovao u pogledu ovoga čovjeka?’ On će odgovoriti ono što je i smatrao: ‘On je Allahov rob i poslanik. Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu.’ Oni će mu tada kazati: ‘Znali smo da ćeš tako reći.’ Tada će mu se kabur proširiti sedamdeset puta sedamdeset aršina i bit će mu osvjetljen. Bit će mu rečeno da spava. On će tražiti da se vrati svojoj porodici i obavijesti ih. Meleki će mu reći: ‘Spavaj kao što spava mladoženja kojeg budi njemu najdraža osoba.’ Tako će biti sve dok ga Allah ne proživi iz tog njegovog počivališta. Ako bude munafik, reći će: ‘Čuo sam ljude da nešto govore, pa sam i ja tako govorio, ne znam...’ Oni će tada reći: ‘Znali smo da ćeš tako kazati.’ Zemlji će biti rečeno da ga stijesni, pa će ga stijesniti, a rebra će mu ući jedna u druga. Tako će biti kažnjavan sve dok ga Allah ne proživi iz njegovog počivališta.”<sup>330</sup>

#### 9. Puhanje u Rog (Sur)<sup>331</sup>

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je objasnio šta je to Sur.

Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, da je rekao: “Došao je beduin kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

<sup>329</sup> Buhari, br. 1374; Muslim, br. 2870.

<sup>330</sup> Tirmizi, *Džami'-sunen*, br. 1071; *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, br. 1391.

<sup>331</sup> Sur je rog u kojeg će puhnuti melek Israfil, po Allahovoj volji. Kada prvi put puhne, pomrijet će stanovnici nebesa i Zemlje, a ostat će živ samo onaj kome Allah odredi da ostane živ. Kada drugi put puhne, stvorenja će ustati i čekati. (Op. prev.)

i upitao ga šta je to Sur? Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je odgovorio: ‘Sur je rog u koji će se puhnuti.’<sup>332</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَرَعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ  
دَاخِرِينَ.

*A na Dan kad se u Rog puhne pa se smrtno ustrave i oni na nebesima i oni na Zemlji, izuzev onih koje Allah bude htio da poštedi, svi će Mu ponizno doći. (En-Neml, 87)*

Također je Allah nazvao Sur (rog) *Nakurom*. Allah, kaže: *A kada u Nakur (rog) bude puhnuto. (El-Mudesir, 8) Dakle, Nakur koji se spominje u ovom ajetu ima značenje izraza rog.*<sup>333</sup>

Zvuk koji će se čuti onda kada Israfil bude puhnuo u rok ima nekoliko imena, kao što su: *en-nefhatu*, Uzvišeni Allah, kaže:

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْحَةٌ وَاحِدَةٌ.

*A kad jednom u rog bude puhnuto. (El-Hakka, 13)*

Također jedan od naziva jeste *Er-Radžife*. Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ. تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ.

*Na Dan kada ono što potresa potrese, za kojim će doći slijedeći. (En-Nazi'at, 6-7) Jedan od naziva je i Ez-Zedžretu. Uzvišeni kaže:*

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ.

*A bit će to samo naredba jedna. (En-Nazi'at, 13)*

Islamski učenjaci su se razišli na nekoliko mišljenja kada je u pitanju koliko će puta Israfil puhnuti u Rog.

Prvo mišljenje jeste da će biti tri puhanja u Rog. Ova skupina učenjaka svoje mišljenje potkrepljuje Allahovim govorom, gdje On Uzvišeni kaže:

<sup>332</sup> Ebu Davud, *Sunen*, br. 4742.

<sup>333</sup> *Fethul-Bari*, 11/376. str.



وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَرِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوِّهٍ  
دَاخِرِينَ.

*A na Dan kad se u Rog puhne pa se smrtno ustrave i oni na nebesima i oni na Zemlji, izuzev onih koje Allah bude htio da poštedi, svi će Mu ponizno doći.* (En-Neml, 87) U ovom kur'anskom ajetu spominje se izraz *fezi'a*, što predstavlja strahovito puhanje u Rog, i to je zapravo prvo puhanje.

Drugo puhanje koje se spominje jeste *s'uaq*, što predstavlja da će od tog puhanja svi pomrijeti. Uzvišeni Allah kaže:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ.

*I u rog će biti puhnuto, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao.* (Ez-Zumer, 68)

Posljednje puhanje u Rog, tj. treće, će biti ono kojim će svi ljudi biti proživljeni.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ.

*Poslije će se u Rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati.* (Ez-Zumer, 68)

Učenjaci koji zastupaju prvo mišljenje, tj. da će biti tri puhanja u Rog, prave razliku između prva dva puhanja, i to argumentiraju dugim hadisom koji ističe da će biti tri puhanja u Rog (Sur).<sup>334</sup>

Drugo mišljenje zastupaju učenjaci koji smatraju da će biti dva puhanja. Prvo je puhanje od kojeg će svi pomrijeti, a drugo je puhanje poslije kojeg će svi biti proživljeni (el-ba's). Oni ističu da Kur'an eksplicitno govori da će biti samo dva puhanja.

Kazao je Uzvišeni:

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ. فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ. وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ. قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ.

<sup>334</sup> Bejheki, *fil-ba'si ve en-nušuri*, br. 325. Hadis je slab.

*A ne čekaju drugo do jedan strašni zvuk koji će ih, dok se budu jedni s drugima prepirali, obuzeti, pa neće moći ništa oporučiti, niti se porodici svojoj vratiti. I puhnut će se u Rog, a oni iz grobova prema Gospodaru svome hrle. Reći će: "Teško nama! Ko nas iz naših grobova oživi. Ovo je ono što je obećao Svemilosni, a poslanici su istinu govorili!"* (Jasin, 49–52)

Riječi Uzvišenog – *a ne čekaju drugo do jedan strašni zvuk koji će ih, dok se budu jedni s drugima prepirali, obuzeti* se odnose na prvo puhanje u Rog. Dok se riječi – *i puhnut će se u Rog, a oni iz grobova prema Gospodaru svome hrle*, odnose na drugo puhanje.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ. تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ.

*Na Dan kada ono što potresa potrese, za kojim će doći slijedeći.* (En-Nazi'at, 6–7) Ove riječi se odnose na prvo i drugo puhanje.

Možemo napraviti kompromis između strahovitog puhanja u Rog i puhanja kada će svi ljudi pomrijeti i kazati da je to zapravo jedno puhanje koje počinje žestokim strahom i završava umiranjem svih ljudi. Može postojati vremenski proces koji će u kontinuitetu trajati, a to će biti naređeno Israfilu. Dakle, bit će ljudi koji će biti svjedoci velikih i teških dešavanja, poput potresa zemlje i poslije toga uslijedit će puhanje u Rog od kojeg će pomrijeti svi koji su na nebesima i na zemlji, osim ako Allah ne odluči drugačije.<sup>335</sup>

Od Ebu-Seida El-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kako da se veselim, a onaj koji je zadužen za Rog (melek Israfil) je stavio svoja usta na njega i iščekuje naredbu da puhne?!" Ashabi su upitali: 'Šta ćemo govoriti, Allahov Poslaniče?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im odgovori: 'Recite: Hasbunallahu ve ni'mel vekil, ve alallahi tevekkelna / Dovoljan nam je Allah, divan je On Zaštitnik i na Allaha se oslanjamo.'<sup>336</sup>

<sup>335</sup> Muhamed b. Ali Es-Salabi, *El-imanu bil-jevil-ahir*, 88. str.

<sup>336</sup> Tirmizi, *Džami'-Sunen*, br. 2548.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Oči meleka koji je zadužen za puhanje u Rog su neprestano uprte u Allahov prijestol (Arš) otkako je zadužen za njega, bojeći se da mu ne bude naredeno da puhne u Rog prije nego što mu se pogled vrati. Njegove oči su poput dvije sjajne zvijezde."<sup>337</sup>

*10. Meleki koji brinu za stanovnike Dženneta i njihove blagodati*

Uzvišeni Allah je zadužio određene meleke da izgrađuju Džennet, da sade raznolike sadnice, da vode računa o džennetskim rijekama i pripremaju njegovim stanovnicima ono što im je Allah naredio. Oni su zapravo čuvari Dženneta.

Allah, dželle šanuhu, spominje čuvare Dženneta, kazavši:

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ.

*A oni koji su se Gospodara svoga bojali u povorkama će u Džennet biti povedeni, i kad do njega dođu - kapije njegove već širom otvorene – čuvari će im njegovi reći: "Selam vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njega, u njemu ćete vječno boraviti!" (Ez-Zumer, 73)*

Stanovnici Dženneta će dočekivati vjernike u Džennetu sa prvim pozdravom koji datira još od njihovog oca Adema, alejhis-selam, a taj pozdrav je selam. Prema tome, čuvari Dženneta će ući u Džennet i nazivat će selame vjericima.

Uzvišeni Allah kaže:

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ. سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

*Vrtovi Adna u koje će ući i oni i roditelji njihovi i žene njihove i porod njihov – oni koji su bili čestiti – meleki će im ulaziti na vrata svaka. Selam neka je vama, zato što ste trpjeli, a divan li je ishod nakon dunjaluka! (Er-Ra'd, 23–24)*

<sup>337</sup> Silsiletul-ehadisis-sahiha, br. 1078.

Prvi kome će džennetski čuvari vrata Dženneta otvoriti jeste naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Puno je hadisa koji nam govore u tom kontekstu.

Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Doći ću na Sudnjem danu do džennetskih vrata i zatražiti da se otvore. Čuvar Dženneta će upitati: ‘Ko si ti?’ Odgovorit ću: ‘Muhammed!’ On će kazati: ‘Naređeno mi je da ih prije tebe nikome ne otvaram.’”<sup>338</sup>

Rekao je Ibn Kesir, rahimehullah: “Kada u Džennet budu ušli, za njima će meleki selame uzvikivati čestitajući im ono što im je od Allaha dato, milost, blizinu, boravak na Ahiretu u društvu poslanika, vjerovjesnika i iskrenih ljudi.”<sup>339</sup>

#### 11. Meleki čuvari Džehennema

Allah, dželle šanuhu, kaže:

سَأُصَلِّيهِ سَقَرَ. وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ. لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ. لَوْحَةٌ لِلْبَشَرِ. عَلَيْهَا تِسْعَةٌ عَشَرَ.

*U Sekar ću ja njega uroniti. A znaš li ti šta je Sekar?! Ništa on neće poštediti, kože će pržiti, pa crnim učiniti, nad njim su devetnaesterica.* (El-Mudesir, 26–30)

Spomenutih devetnaest meleka su jako ogromnih tijela i strogog držanja. Također će biti još meleka čiji broj niko osim Allaha ne zna. Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ.

*A vojske Gospodara tvoga samo On zna.* (El-Mudesir, 31) Najveći čuvar Džehennema bit će Malik, alejhis-selam.

Već je bilo riječi o veličanstvenim osobinama meleka, i Allah ih je opisao na takav način da se duše ispune strahom i strahopoštovanjem.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

يَسْأَلُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَمَا أَنْفَسِكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

<sup>338</sup> Muslim, br. 1197.

<sup>339</sup> Tefsir Ibn Kesir, 2/510. str.

*O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre kojoj su ljudi i kamenje gorivo, o kojoj se meleki strogi i snažni brinu, koji se onome što im Allah zapovjedi ne opiru, i koji ono što im se naredi izvršavaju.* (Et-Tahrim, 6)

To su meleki iz čijih srca je iščupana milost, i oni su kao takvi snažni, strogi i opasnog su izgleda, koji će dočekati nevjernike i obavijestit će ih da su nepokorni bili Allahu i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.<sup>340</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فَتَبَحَثَ آبَاؤُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ. قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فِيمَا فِيئْتَسِ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ.

*Oni koji nisu vjerovali u gomilama će u Džehennem biti otjerani, i kad do njega dođu, kapije njegove će pootvarane biti i čuvari će ih upitati: “Zar vam nisu dolazili vaši poslanici, koji su vam ajete Gospodara vašeg kazivali, i upozoravali vas da ćete ovaj svoj dan doživjeti?!” “Jesu”, reći će oni, “ali su se obistinile riječi o kazni za nevjernike.” I bit će rečeno: “Ulazite na džehennemske kapije, vječno ćete u njemu boraviti! Grozna li prebivališta onima koji su se oholili!” (Ez-Zumer, 71–72)*

Uzvišeni Allah, kaže:

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن بَعْثٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ.

*Gotovo da se od bijesa raspadne. Kad god se koja gomila u njega baci, stražari u njemu će je upitati: “Zar nije niko dolazio da vas upozorava?” “Jeste, dolazio nam je onaj koji nas je upozoravao”, odgovorit će, “a mi smo poricali i govorili: ‘Allah nije objavio ništa, vi ste u velikoj zabludi.’” (El-Mulk, 8–9)*

Džehenemlije će dozivati čuvaru Džehennema i molit će ih da se zauzimaju kod Allaha da im olakša kaznu, a oni će im odgovoriti i

<sup>340</sup> Fil-melaiketil-mukarebin, 151. str.; Tefsir Ibn Kesir, 4/391. str.

podsjetit će ih da su zanemarili život na ovome svijetu. Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُحَقِّقْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ. قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنْ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَأَدْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ.

*I oni koji će u Vatri biti govorit će čuvarima Džehennema: “Zamolite Gospodara svoga da nam bar jedan dan patnju ublaži!” “A zar vam poslanici vaši nisu jasne dokaze donosili?”, upitat će oni. “Jesu!”, odgovorit će. “Molite onda vi! A molba nevjernika uzaludna je”, reći će oni. (Gafir, 49–50)*

Uzvišeni Allah, kaže:

وَنَادُوا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِينُونَ. لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ.

*Oni će dozivati: “O Malik! Neka nas Gospodar tvoj dokrajči!”, a on će reći: “Doista vi tu ostajete!” Mi smo vam slali Istinu, ali većina vas istinu prezire. (Ez-Zuhruf, 77-78)*

Allah nas obavještava o snažnim melekima koji će Džehenemlije u Džehennem uvoditi, i u njemu će ih kažnjavati, ali oni (meleki) bit će sačuvani i zaštićeni od te kazne.

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ”Na Sudnjem danu dovest će se Džehennem, a imat će sedamdeset hiljada povodaca, a svaki povodac vući će sedamdeset hiljada meleka.”<sup>341</sup>

<sup>341</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 152. str.

### Drugo: Djela kojima su zaduženi meleki u vezi sa kosmosom

Djela meleka su mnogobrojna i ne baziraju se samo na čovjeka. Štoviše, obuhvataju i kosmos i sve ono što se tiče drugih dešavanja. Prema tome, postoje meleki koji nose Allahov prijesto, ima onih koji su zaduženi da pokreću oblake onako kako to Allah želi, postoje i oni koji su zaduženi za brda i druge radnje kojim ih je Uzvišeni Allah zadužio.

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, je rekao: “Za sva dešavanja na nebesima i na zemlji, sva dešavanja u svemiru, zvijezde, mjesec, sunce, vjetar, oblak, biljke, zaduženi su meleki nebesa i zemlje. Uzvišeni Allah, kaže:

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا.

... i onih koji odredbe određuju. (En-Nazi’at, 5), Allah, dželle šanuhu, kaže:

فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا.

... i onih koji naredbe sprovode. (Ez-Zarijat, 4) Oni koji ugone poslanike u laž misle da te poslove obavljaju zvijezde. Ali prava istina je da sve te poslove obavljaju meleki, prema Allahovoj zapovjedi.”<sup>342</sup>

To ne znači da meleki samostalno rade neko određeno djelo i da su oni kreatori tog djela. Dakle, sve što se dešava to je Allahovo djelo, ono što je stvoreno Allah je dao, meleki nisu saučesnici u Allahovim radnjama, nego ono što provode izvršavaju uz Allahovo znanje, volju i moć. Ku’ran Časni nas obavještava da meleki usmrćuju ljude, ali u biti njih Allah usmrćuje i oživljava i to je Allahovo apsolutno djelo.

Treba znati i vjerovati da meleki ne mogu čovjeku neku korist dati ili štetu otkloniti. Prema tome, od njih (meleka) nije dozvoljeno ništa tražiti, jer od Allaha Jedinog se samo traži.

Također Kur’an Časni nas obavještava da se meleki ne mogu kod Gospodara zauzimati osim uz Njegovo dopuštenje i zadovoljstvo. Dakle, apsolutno sve pripada samo Allahu Jedinome.

<sup>342</sup> Ibnul Kajjim, *Igasetul-lehfan*, 125. str.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَكَمْ مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِّن بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ.

*A koliko na nebesima ima meleka čije zauzimanje nikome neće biti od koristi, sve dok Allah to ne dozvoli onome kome On hoće i u korist onoga kojim je zadovoljan. (En-Nedžm, 26)*

Može se postaviti pitanje zašto je Allah povjerio melekima ove mnogobrojne (raznovrsne) teške zadatke iako Allahu nije ništa nemoguće na Zemlji niti na nebesima?

Odgovor je da je to samo manifestacija (ispoljavanje) Allahove vlasti i veličanstvenosti i pokazivanje Njegove transcendentne (nematerijalne) snage (moći) u osjetilnom (čulnom) obliku (izgledu) koji odgovara ljudskoj percepciji (koji se uklapa u ljudsku percepciju) i poznatom (onome što je poznato – onome na šta je navikao) u njegovom životu.<sup>343</sup>

Poznato je da je Allah, dželle šanuhu, Stvoritelj meleka, i On im je dao ovu snagu, ali Allah nije ovisan ni u jednom segmentu posredovanja i njihove uzročnosti. Međutim, Allah, dželle šanuhu, je htio na taj način da ukaže Svojim robovima na Njegovu vlast i snagu u obliku na koji su oni navikli i koja im je poznata i koju mogu dokučiti njihovi razumi.<sup>344</sup>

Kao što se pokazuje (vidi) ovo ponašanje kroz uzroke (razloge), u kojima Allah povezuje njih i uzročnike (posljedice).

Može se, također, postaviti pitanje da je u vjerovanju u ovu ulogu, koju obavljaju meleki, negacija onoga što govori savremena nauka da postoje pravila i zakoni koji regulišu (uređuju) ovo postojanje (ovo što je stvoreno).

U odgovoru na to kažemo da su ovi zakoni i uzroci od Allahovih stvorenja (Allahova stvorenja) i meleki su zaduženi za njih također.

<sup>343</sup> Buti, *Kubral-jekinijat*, 278. str.

<sup>344</sup> Buti, *Kubral-jekinijat*, 292. str.



Zaduženi su za (povjereno im je) njihovo čuvanje (briga o njima) kao što vidiš druga stvorenja.<sup>345</sup>

U narednim poglavljima navest ćemo djela meleka u kosmosu:

### 1. Meleki, nosači Arša

Allah, dželle šanuhu, kaže:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ.

*Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega, slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprosteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri!" (Gafir, 7)*

Uzvišeni Allah, kaže:

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَّةٌ.

*I meleki će na krajevima njegovim stajati, a Arš Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati. (El-Hakka, 17)*

Spomenuti kur'anski ajeti nam ukazuju da će meleki Arš Gospodara nositi, a da će drugi oko Njegovog prijestolja biti, a na Sudnjem danu će Arš osmerica nositi ili osam vrsta i redova (meleka).<sup>346</sup>

### 2. Meleki su zaduženi za kišu i oblake

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا. فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا. فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا.

*Tako mi onih u redove poređanih, i onih koji oblake tjeraju, i onih koji Opomenu čitaju. (Es-Saffat, 1–3)*

U komentaru ovih časnih ajeta spominju se određena svojstva meleka, alejhimus-selam. Uzvišeni Allah se zaklinje melekima koji su u redovima poredani, zatim se zaklinje melekima koji oblake pokreću

<sup>345</sup> Muhammed Ne'im Jasin, *El-iman*, 46. str.

<sup>346</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 144. str.

onako kako im Allah naredi, i treći put se zaklinje melekima koji od Gospodara donose nebeske knjige i Ku'ran Časni.<sup>347</sup>

Ibn Abbas je kazao: “Dodoše jevreji Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekoše: ‘Ebul Kasime,<sup>348</sup> obavijesti nas šta je to grom?’ On reče: ‘Jedan je melek zadužen za oblake, uz njega je i raspršivač od vatre pomoću koga ih on usmjerava tamo gdje Allah hoće.’ ‘A kakav je ono glas koji čujemo?’, ponovo će oni. On reče: ‘To je glas opomene u oblacima kada ih tjera tamo gdje mu je naređeno.’ ‘Istinu si kazao!’, rekoše oni.”<sup>349</sup>

Ovaj hadis nam jasno ukazuje da postoje meleki koji su zaduženi za oblake. Glas koji se čuo, a spominje se u hadisu je glas meleka, ili pak glas zveketa oblaka. Slobodno možemo kazati da nije riječ o meleku koji se zadužen za oblake a koji se zove Er-Ra'd. Poznato je da se melek koji je zadužen za kišu zove Mikail, alejhis-selam, koji ima svoje pomoćnike koji rade ono što im se naređuje.<sup>350</sup>

Rekao je Ibn Kesir, rahimehullah: “Mikail je zadužen za kišu i bilje iz kojeg se na ovom svijetu dobiva opskrba. On ima pomagače koji rade ono što im on zapovijedi prema Allahovom naređenju. Oni po Allahovom htijenju pokreću vjetar i oblake.”<sup>351</sup>

Hadis u kojem se spominje da je Mikail zadužen za oblake je ispravniji od hadisa koji prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhum, u kojem stoji da se taj melek naziva – Melek koji je zadužen za oblake.<sup>352</sup>

Ibn Kesir, rahimehullah, dokazuje hadisom koji prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao Džibrila čime je zadužen Mikail, pa mu je on odgovorio: ‘Njegovo

<sup>347</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 4/2. str.

<sup>348</sup> Ebul Kasim je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, nadimak po sinu. (Op. prev.)

<sup>349</sup> Tirmiziji, *Džami'-sunen*, br. 5121. Albani, *Es-Silsiletu*, 1872.

<sup>350</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 54. str.

<sup>351</sup> *El-Bidaje ve en-nihaje*, 1/41. str.

<sup>352</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 54. str.

zaduženje su biljke i kiša.”<sup>353</sup> Dakle, Mikail, alejhis-selam, je zadužen za spomenute stvari i on ima ostale meleke na raspolaganju koji rade ono što im on nadredi, a Allah najbolje zna.<sup>354</sup>

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dok je jednom neki čovjek boravio u pustinji, čuo je glas iz oblaka: ‘Napoji baštu tog i tog.’ Oblak se nadvio i izlio vodu u haru (vrsta zemlje) tako da se sva voda skupila u jedan kanal. Slijedio je vodu do bašte u kojoj je stajao čovjek i alatkom usmjeravao vodu. On mu reče: ‘O Allahov robe, kako se zoveš?’ On reče: ‘Ja sam taj i taj’, pa je spomenuo ime koje je ovaj čuo da se spominje iz oblaka. Onaj čovjek ga onda upita: ‘O Allahov robe, zašto me pitaš za moje ime?’ ‘Ja sam čuo glas iz oblaka koji je izlio ovu vodu kako govori: ‘Napoji baštu toga čovjeka’, pa je spomenuto tvoje ime. Kako ti postupаш sa ovom baštom?’ Čovjek mu reče: ‘Pošto si to spomenuo, reći ću ti. Od njenog uroda udjeljujem trećinu, trećinu jedem ja sa svojom porodicom, a za njeno održavanje dajem trećinu.’”<sup>355</sup>

Ovaj hadis je dokaz da postoje meleki koji su zaduženi za oblake. Oni ih pokreću, čak i naređuju i njima se obraćaju. Štaviše, govor koji je čuo ovaj čovjek može biti međusobni govor meleka. Također ovaj hadis nam ukazuje na važnost sadake siromasima i onima koji su u potrebi. Dakle, Allah je pomogao onog koji je udijelio sadaku na taj način što je poslao meleka koji je upravljao oblacima i izlio vodu na zemlju ovog čovjeka kao nagradu za njegovo dobročinstvo i sadaku koju je udijelio siromahu i svojoj porodici.<sup>356</sup>

<sup>353</sup> Ibn Ebi Šejbe, *Musannef*, 75. Ovaj hadis je ispravan, jer je došao različitim senedima (lancima) prenosilaca koji jedan drugog pojačavaju.

<sup>354</sup> *Muslim*, br. 2984.

<sup>355</sup> *Muslim*, br. 2984. *Fil-melaiketil-mukarebin*, 154. str.

<sup>356</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 154-155. str.

### 3. Meleki brda

Već smo spomenuli hadis koji govori o svojstvima meleka. Zaista je Uzvišeni Allah poslao meleke brda da traže od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naredbu da unište stanovnike Mekke.<sup>357</sup>

Dakle, ovaj hadis je dokaz da postoje meleki brda, također, ovaj hadis nam ukazuje na veličinu ovih meleka, jer je jedan melek bio u stanju da sruči dva ogromna brda na stanovnike Mekke i zaista je to njemu lahko. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije prihvatio da melek sruči brda na Mekelije, i samo slanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je od Allahove dobrote prema ovome ummetu.<sup>358</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ.

*Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv. (Et-Tevba, 128)*

### 4. Meleki štite Mekku i Medinu

Penosi Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dedžal će ući u svaki grad, izuzev Meke i Medine. Na svakom prilazu njima čuvat će ih meleki u safovima. Kada dođe do neplodnog slanog predjela u blizini Medine, Medina će se tri puta toliko snažno zatresti, da će Allah iz nje proterati svakog nevjernika i munafika.”<sup>359</sup>

U hadisu Temima Ed-Darija, poznatijem kao hadis Džessase, stoji da je Dedžal rekao: “Ja sam Mesih Dedžal. Uskoro će mi se dozvoliti izlazak. Izaći ću i hodat ću Zemljom, neće ostati nijedno mjesto, a da neću ući u njega, i to sve u četrdeset noći. Neću ući u Mekku i Medinu, (Tajjibu). Ova dva grada su mi zabranjena. Kada god pokušam da uđem u jedan od ta dva grada, dočekat će me melek sa oštrom

<sup>357</sup> Buhari, 3059; Muslim, 1795.

<sup>358</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 155. str.

<sup>359</sup> Buhari, br. 1782.

sabljom u ruci, odbijajući me. Na svakom njihovom prilazu stoje meleki koji ih čuvaju.”<sup>360</sup>

#### 5. Meleki su zaduženi za Šam

Allah, dželle šanuhu, kaže:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا  
حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

*Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki, čiju smo okolinu blagoslovili, kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. On, uistinu, sve čuje i sve vidi. (El-Isra, 1)*

Mesdžidul-aksa se nalazi u Šamu, mjestu iz kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao na Isra i Mi'radž, veoma poznat događaj. Također na važnost ovog mjesta ukazuje činjenica da su se mnogi poslanici, alejhimus-selam, nalazili i sakupljali na ovome mjestu (Šamu).

Također, ono što nam ukazuje na važnost ovog mjesta jeste činjenica da se na tom tlu nalazi jedna od tri svete džamije zbog kojih se dozvoljeno uputiti prema njima.

Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: “Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Putovanje se poduzima samo za tri džamije: Mesdžidul-haram, Mesdžidul-aksa i moju džamiju.””<sup>361</sup>

Također, na važnost ovog mjesta ukazuje nam činjenica da meleki svojim krilima natkriljuju Šam. Prenosi se od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Blago li Šamu, blago li Šamu!” Rekli su: “Allahov Poslaniče, zašto?” On je rekao: “Allahovi meleki su raširili svoja krila nad Šamom.””<sup>362</sup>

<sup>360</sup> *Muslim*, br. 2942.

<sup>361</sup> *Muslim*, br. 827.

<sup>362</sup> *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, br. 503.

**Treće: Postupci meleka u drugim stvarima i neke korisne stvari**

Ibn Kajjim, rahimehullah, je sakupio najvažnija djela (radnje) meleka i kazao: "Oni su prilikom stvaranja samoga čovjeka zaduženi za proces njegovog sazrijevanja (napredovanja) u utrobi u kojoj fetus prelazi iz jedne faze u drugu. Oni (meleki) ga čuvaju dok se nalazi u utrobi svoje majke, zapisuju njegovu opskrbu, djela, smrtni čas i da li će biti sretan ili nesretan.

Također, meleki prate čovjeka u svakom trenutku i zapisuju njegove riječi, djela, štite ga u toku njegovog života, a na kraju života melek će mu dušu oduzeti, usmrtit će ga i dušu vratiti Njenom gospodaru i Stvoritelju. Postoje meleki koji nagrađuju i kažnjavaju u kaburu i poslije proživljenja.

Također, postoje meleki koji Allahovom dozvolom učvršćuju vjernike na Pravome putu, koji ih podučavaju onome što će im koristiti, bore se na njihovoj strani i oni su njihovi štitićenici na dunjaluku i na Ahiretu, pozivaju ih na dobro i ukazuju im na zlo, oni su zaista njihovi istinski pomagači i zaštitnici, jer ih oni pomažu, čuvaju, podučavaju, savjetuju i za njih traže oprost od Gospodara.

Postoje meleki koji blagosiljaju one robove koji su pokorni svome Gospodaru i koji podučavaju druge ljude, donose im radosne vijesti da će Uzvišeni Allah iz Svoje plemenitosti biti dobar prema njima prilikom smrtnog časa i proživljenja. Također, postoje meleki, koji čovjeka podstiču na asketizam na ovom svijetu i motivišu ga da bude ažuran prema Onome svijetu, koji ga podsjećaju kada zaboravi, a kada se ulijeni, oni (meleki) ga aktiviraju. Kada se uznemiri oni ga učvršćuju i bodre.

Meleki su Allahovi izaslanici koji donose ljudskome rodu dobro kako na dunjaluku tako i na Ahiretu. Oni (meleki) su Allahovi predstavnici (zastupnici) između Njega i Njegovih robova, dostavljaju Allahovu naredbu na svakom kutku zemaljske kugle i Njemu se vraćaju s viješću."<sup>363</sup>

<sup>363</sup> Ibnul Kajjim, *Igasetul-lehfan*, 2/125–126. str.

Također, meleki su zaduženi od strane Gospodara i drugim radnjama. Dakle, njihove radnje je Allah, dželle šanhu, spomenuo u Kur'anu bez detaljnog objašnjenja.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا. فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا. فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا..

*Tako mi onih u redove poređanih, i onih koji oblake tjeraju, i onih koji Opomenu čitaju. (Es-Saffat, 1–3)*

Uzvišeni Allah kaže:

وَالذَّرِيَّتِ ذُرُوعًا. فَالْحَمَلَاتِ وِقْرًا. فَالْجَارِيَّتِ يُسْرًا. فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا.

*Tako mi onih koji uzdižu prašinu, i onih koji teret nose, i onih kojih plove lahko, i onih koji naredbe sprovode. (Ez-Zarijat, 1–4)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا. فَالْعَصْفَاتِ عَصْفًا. وَالتَّنَشِيرَاتِ نَشْرًا. فَالْفَرَقَاتِ فَرْقًا. فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا.  
عُذْرًا أَوْ نُذْرًا.

*Tako mi onih koji se jedan za drugim šalju, i onih što pušu žestoko, i onih koji rasprostiru, i onih što razdvajaju, i onih što Opomenu dostavljaju, kao opravdanje ili upozorenje. (El-Murselat, 1–6)*

Postupci meleka u drugim stvarima:

1. *Kažnjavanje nevjernika koji su utjerivali poslanike u laž*

Allah, dželle šanuhu, je rekao:

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونََ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا  
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ.

*Mi smo narode prije vas uništavali pošto bi zulum činili i poslanici njihovi im jasne dokaze donosili. Ali, oni ionako ne bi vjerovali. Tako Mi kažnjavamo ljude prestupnike. (Junus, 13)*

Uzvišeni Allah kaže:

فَكَذَّبُوهُ فَتَبَيَّنَتْهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلِيفَ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا  
فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ.

*Ali, nazvaše ga laščem, pa Mi u lađi njega i one koji bijahu uz njega spasismo i nasljednicima ih učinismo a one koji dokaze naše poričaše potopismo, pa pogledaj kakav je bio završetak onih koji su upozoravani! (Junus, 73)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَجَوْرُنَا بَيْنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغِيًّا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرْفُ قَالَ ءَأَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَأَمَنْتُ بِهِء بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

*I mi prevedosmo preko mora sinove Israilove, a za petama su im bili faraon i vojnici njegovi, progoneći ih iz zlobe i neprijateljstva. A on, kad se poče daviti, uzviknu: “Ja vjerujem da nema boga osim Onoga u Koga vjeruju sinovi Israilovi i ja u muslimane – pokorne spadam!” (Junus, 90)*

Prenosi Ibn Džerir (Taberi) predanje od Ibn Abbasa, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Kada je htio Faraon da izgovori riječi *la ilahe illallah*, Džibril je stavljao prašinu i pijesak u njegova usta kako ne bi izgovorio te riječi.” U drugom predanju stoji: “Kada je Allah potopio Faraona u more, Džibril je rekao: ‘O Muhammede, znajući kako je Allah Milostiv i koliko prašta, ja sam požurio da sa dna mora pokupim pijeska i kamenja pa da mu to strpam u usta da prekine uzvikivati te riječi kako ga Allahova milost ne bi stigla.’”<sup>364</sup>

O uništenju Lutovog naroda, Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا بَيِّنَاتٍ بِهِنَّ وَصَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ. وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَتَقَوْمَ هُنُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَظْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ. قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ. قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوَى إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ. قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرَبْنَا بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ. فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلِيَّهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنضُودٍ. مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدٍ.

<sup>364</sup> Tirmizi, br. 3106. Ovaj hadis je hasenun garib. Njegovi prenosioci su pouzdani, među njima nema onih koji su bili lošeg pamćenja.



I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i to mu teško pade, pa reče: “Ovo je mučan dan!” I narod njegov pohrli njemu – a prije su nevaljaštine činili. “O narode moj”, reče on, “eto vam za brak mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim ne sramotite me! Zar među vama nema razumna čovjeka?” “Tebi je svakako poznato da nam kćeri tvoje nisu potrebne”, rekoše oni, “ti, doista, znaš šta mi hoćemo.” “Kad bih samo imao kakvu moć nad vama”, reče on, “ili da mogu kod zaštitnika snažnog utočište naći!” Odgovoriše: “O Lut, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni sa porodicom svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! Rok im je praskozorje, a zar praskozorje nije blizu?” I kada dođe naredba Naša, učinismo da, ono što je bilo gore – bude dolje, i na njih kišu grumenja od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga, a ono od zulumčara nije daleko. (Hud, 77–83)<sup>365</sup>

2. Dostavljanje Allahovom Poslaniku, alejhis-selam, salavata i selama, koje donosi njegov ummet na njega Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا.

Zaista Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vi koji vjerujete, blagosiljajte ga i vi i njemu selam šalžite! (El-Ahzab, 56)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Ko na mene donese jedan salavat, Allah će na njega donijeti deset salavata.”<sup>366</sup>

Sa druge strane, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorava onoga ko na njega ne donosi salavate pa kaže: “Zaista je veliki škrtac onaj u čijem se prisustvu spomene moje ime, a on ne donese salavat na mene.”<sup>367</sup>

Jedna od počasti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeste, da je Uzvišeni Allah zadužio meleke koji putuju po Zemlji i dostavljaju

<sup>365</sup> El-Kahtani, *Usulul-i'tikad fi sureti junus*, 199. str.

<sup>366</sup> *Muslim*, br. 70.

<sup>367</sup> Tirmiziji, *Džami'-sunen*, br. 3614. Hadis je hasenun garib.

salavate i selame Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, od onih koji ga selame.

Došlo je u hadisu koji prenosi Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: 'Uistinu, Allah ima meleke koji putuju po Zemlji i prenose mi selame od moga ummeta.'"<sup>368</sup>

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Ne pretvarajte vaše kuće u grobove i ne pravite od moga mezara svetkovalište, već donosite salavate na mene, jer mi vaši salavati stižu gdje god vi bili."<sup>369</sup>

Dakle, Uzvišeni Allah je zadužio određene meleke da dostavljaju salavate Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u kaburu i upravo iz tog razloga musliman se mora truditi da što ispravnije i ljepše donosi salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer meleki ih njemu dostavljaju.<sup>370</sup>

### 3. Meleki koji su došli sa tabutom za vrijeme Benu Isra'ila

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ.

"Znak njegove vlasti", reče im vjerovjesnik njihov, "bit će kovčeg koji će vam stići. U njemu će biti smirenje za vas od Gospodara vašega i ostatak onoga što su Musa i Harun ostavili, nosit će ga meleki! U tome je doista znak za vas, ako ste vjernici!" (El-Bekare, 248)

Uzvišeni Allah obavještava da je Benu Israilu za vladara poslao Taluta, ali oni nisu bili zadovoljni da im on bude vladar, što je uz to da krše Allahova naređenja i da se oholo odnose prema onome što je On naredio i bio njihov običaj. Benu Israil je smatrao da Talut nije dostojan da bude vladar zato što nije iz porodice koja posjeduje vlast, štaviše, nije iz imućne porodice. Uzvišeni Allah je to što će im se vratiti kovčeg u kojem će se nalaziti ostatak onoga što su Musa i Harun

<sup>368</sup> *En-Nesai*, br. 1282.

<sup>369</sup> *Sahihul-džami'*, br. 7103.

<sup>370</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 199. str.

ostavili učinio znakom blagoslova Taluta.<sup>371</sup> To je bio kovčeg koji će meleki nositi između nebesa i Zemlje i stavili ga pred Taluta, a to će ljudi gledati<sup>372</sup> i poslije toga oni će se smiriti, povjerovat će da je Talut odabran od svoga Gospodara i oni će ga slijediti i pokorit će mu se.<sup>373</sup>

#### 4. Silazak Isaa, alejhis-selam, na zemlju u društvu dva meleka

Zaista će se Isa, alejhis-selam, pred kraj ovoga svijeta spustiti na dunjaluk i to je jedan od predznaka Sudnjega dana u koji vjeruju muslimani. Mnogo je šerijatskih tekstova koji nam na to ukazuju, a neki od njih su:

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ  
وَأَنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا.  
بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا. وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ  
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا.

*I zbog riječi njihovih: “Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika...” A nisu ga ubili ni raspeli, već im se pričiniilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su samo o tome u sumnji bili; o tom nisu ništa pouzdano znali, samo su nagađali; a sigurno je da ga nisu ubili”, već ga je Allah uzdigao Sebi. – A Allah je Silan i Mudar. I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti. (En-Nisa, 157–159)*

Spomenuti kur’anski ajeti nam ukazuju da Jevreji nisu ubili Isaa, alejhis-selam, i da ga nisu razapeli, već ga je Allah uzdigao Sebi.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ صَلِّ عَلَىٰ سَلْمَةَ وَعَلَىٰ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَإِسْرَافِيلَ وَعَلَىٰ الْيَسْرَافِيلَ وَرَافِعَكَ إِلَىٰ وَمُطَهَّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ  
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ  
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ.

<sup>371</sup> Ibn-Abbas kaže: “Njegov štap i komadići pločica”, a Ikrima dodaje: “I Tevrat uz to.” (Op. prev.)

<sup>372</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 1/300-303. str.

<sup>373</sup> Omer El-Eškar, *Alemul-melaike-tel-ebrar*, 66. str.

*I kad Allah reče: “Isa, Ja ću ti dušu uzeti, i k Sebi te uzdignuti! Očistiti te od nevjernika, i učinit ću da oni koji te slijede budu iznad onih koji ne vjeruju do Dana sudnjega! Zatim ćete se Meni vratiti, pa ću Ja presuditi o onome u čemu ste se razilazili!” (Ali Imran, 55)*

Ovaj kur’anski ajet nam ukazuje da će neki sljedbenici knjige povjerovati u Isaa, alejhis-selam, kada se on bude spustio a prije nego umre prirodnom smrću. O tome nam govore hadisi koji su dostigli stepen mutevatir<sup>374</sup> hadisa.<sup>375</sup>

Isa, alejhis-selam, će se spustiti pred kraj ovoga svijeta tako što će staviti svoje ruke na dva plemenita meleka, kako se to spominje u dugom hadisu koji prenosi Nevas b. Sem’an, radijallahu anhu, a u njemu stoji: “Kada siđe Isa, sin Merjemin kod bijele minare u istočnom Damasku, sa dva mirisna dijela odjeće<sup>376</sup>, naslonjenih ruku na krila dva meleka.”

#### *5. Meleki koji prave hlad šehidu*

Meleki su na dženazi pravili hlad čestitom ashabu Abdullahu b. Haramu el-Ensariji, radijallahu anhu.

Imam Buhari, rahimehullah, je spomenuo u svome *Sahihu* poglavlje: “Meleki prave hlad šehidu”, a u poglavlju je spomenuo hadis koji se prenosi sa senedom od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je rekao: “Pred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je donesen moj otac, izmasakriran i unakažen. Htjedoh mu otkriti lice, ali me drugovi u tome spriječiše. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo neki krik. Rečeno mu je da je to Amrova kćerka ili sestra. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ju je upitao: ‘Zašto plačeš (ili je rekao: Ne plači)? Nad njim meleki neprestano svojim krima prave hlad.’”<sup>377</sup>

<sup>374</sup> Mutevatir hadis je onaj hadis koji iz generacije u generaciju direktno prenosi toliki broj prenosilaca u svakoj generaciji da je isključena svaka sumnja u njegovu autentičnost. (Op. prev.)

<sup>375</sup> Jusuf El-vabil, *Ešratus-sa’a*, 349. str.

<sup>376</sup> *Muslim ala šerhi En-nevevi*, 18/63. str.

<sup>377</sup> *Buhari*, br. 1244.

### 6. Meleki koji se zauzimaju za vjernike

Prenosi Ebu Se'id El-Hudri, radijallahu anhu, da je rekao: "Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenijevši od svoga Gospodara, Koji je kazao: "Zauzimali su se vjerovjesnici, meleki i vjernici. Ostao je samo Najmilostiviji."<sup>378</sup>

### 7. Meleki koji silaze prilikom učenja Kur'ana

Meleki silaze kako bi slušali učenje Kur'ana, kao što je bio slučaj sa poznatim ashabom Usejdom b. Hudajrom, radijallahu anhu.<sup>379</sup>

### 8. Meleki prisustvuju mjestima gdje se Allah spominje

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Neće se sakupiti ljudi u neku od Allahovih kuća da uče i međusobno proučavaju Allahovu knjigu, a da se na njih ne spusti smiraj, prekrije ih milost, okruže meleki i Allah ih spomene kod onih koji su kod Njega."<sup>380</sup>

### 9. Prisustvo meleka dženazama dobrih ljudi

Sa'd b. Muaz el-Ensari, radijallahu anhu, pogođen je u Bici protiv saveznika i nakon određenog perioda njegova rana je počela krvariti te je podlegao. Njegovi su ga sunarodnjaci odnijeli u kvart u kojem je živjelo pleme Abdulešhel. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se obratio ashabima i rekao: "pođimo tamo!" i pošao s njima. Idući, toliko je žurio da su popucale pertle na obući ashaba i pospadali s njih donji ogrtači. Ashabi se na to požališe, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: "Bojim se da nas ne preteknu meleki i ogasule ga, kao što su ogasulili Hanzalu. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Sa'dovu kuću, već su ga gasulili, a njegova je majka plakala i izgovarala stihove:

*Jadna majka Sa'dova što izgubi sina,  
čestita i plemenita!*

<sup>378</sup> *Muslim*, br. 183;

<sup>379</sup> *Buhari*, br. 5018.

<sup>380</sup> *Muslim*, br. 2700.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to je rekao: ‘Svaka narikača pretjeruje, osim Sa’dove majke.’<sup>381</sup>

U predaji koju bilježi Nesai od Ibn Omera, radijallahu anhuma, navodi se broj meleka koji su prisustvovali Sa’dovoj dženazi. Govoreći o Sa’du, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ovo je dobri rob radi kojeg se potresao Arš i njegovoj dženazi prisustvovalo je 70.000 meleka, koji nikada prije nisu sišli na Zemlju, i stisnut je jednim stiskom u kaburu, a zatim je pušten.”<sup>382</sup>

#### 10. Imena meleka i propis nadijevanja djeci njihovih imena

Uzvišeni Allah nas je u Kur’anu obavijestio o nekim imenima meleka. Allah, dželle šanuhu, kaže:

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ.

*Ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikalu” – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju!* (El-Bekare, 98)

Što se tiče propisa o nadijevanju imena meleka djeci, Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: “Pokuđeno je nadijevanje imena meleka, kao što su: Džibril, Mikail, Israfil.

Ešheb prenosi da je imam Malik upitan o nadijevanju imena meleka djeci, kao što je ime Džibril, pa je to pokudio. Kadi Ijjad, rahimehullah, kaže: “Neki učenjaci smatraju da je pokuđeno nazivati se imenima meleka, i toga mišljenja je Haris b. Miskin. On smatra da je imam Malik, rahimehullah, smatrao pokuđenim davanje imena Džibril, Jasin, Ebah i druga imena slična ovim. Abdurrezak u Džami’u bilježi da je Ma’mer upitao Hammada b. Ebu Sulejmana šta veli za čovjeka koji nosi ime meleka Džibrila i Mikaila, a on mu je odgovorio: ‘Nema ništa sporno (to je uredu).’<sup>383</sup>

<sup>381</sup> *Siretu Ibn Hišam*, 3/264. str.; El-Albani fi *Es-sahih*, br. 1158.

<sup>382</sup> *En-Nesai*, br. 2055.

<sup>383</sup> Omer el-Eškar, *Vahatul-imani inde Ibnil-Kajjim*, 68. str.

### 11. Neprijateljstvo prema nekim melekima

Ibn Kajjim, rahimehullah, o židovskom ispoljavanju neprijateljstva prema Džibrilu veli sljedeće: “Došli su Židovi Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitali ga: “Kako se zove tvoj prijatelj melek, jer nije poslanik onaj kome melek ne dostavlja vijesti?” “Džibril”, reče im Poslanik. “To je onaj koji nagovještava rat i borbu, on nam je neprijatelj”, rekoše oni i dodadoše: “Kamo sreće da si rekao da te posjećuje Mikail, koji je zadužen za spuštanje kiše i koji donosi milost.”

Povodom toga je Allah objavio ajet:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى  
وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ. مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ  
لِّلْكَافِرِينَ.

*Reci: “Ko je neprijatelj Džibrilu, neka zna da on Allahovom dozvolom tebi na srce stavlja Kur’an potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.” Ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju! (El-Bekare, 97–98)<sup>384</sup>*

\* \* \*

<sup>384</sup> Isti izvor, 82. str.

## ŠESTO POGLAVLJE: ŠEJTANSKE SPLETKE KOJE SE TIČU PITANJA VJEROVANJA U MELEKE

Za sva dešavanja na nebesima i na zemlji, za sva dešavanja u svemiru, za zvijezde, Mjesec, Sunce, vjetar, oblak, biljke i životinje zaduženi su meleki nebesa i zemlje. Uzvišeni Allah, kaže:

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا.

*I onih koji odredbe određuju (En-Nazi'at, 5), a to su zapravo meleki i sljedbenici poslanika, alejhimus-selam.*

Oni koji ugone poslanike u laž misle da te poslove obavljaju zvijezde. Ali prava istina je da sve te poslove obavljaju meleki (prema Allahovoj zapovijedi).<sup>385</sup>

Iblisove spletke po pitanju vjerovanja u meleke jako su velike, a mi ćemo spomenuti neke od njih.

### Prvo: Negiranje njihovog postojanja

Zaista je velik cilj i želja Iblisa, la'netullahi alejhi, da poništi vjerovanje u meleke kod ljudi. Iblis je svjestan da negiranje postojanja meleka dovodi do negiranja knjiga koje je Uzvišeni Allah objavljivao, što vodi i ka negiranju Stvoritelja – Allaha Uzvišenog. Prema tome, ne može čovjek biti potpune spoznaje (Allaha) i potpunog vjerovanja osim uz vjerovanje u ono o čemu su nas obavijestili poslanici putem objava koje su im dostavljali Allahovi meleki.

Neka od tih sredstava su:

– Tumačenje izraza onako kako se on ne koristi. Takav je postupak kršćana koji tvrde da se Ruhul kudas – Sveti duh odnosi na Allahov život.<sup>386</sup> Ono čime su protumačili kršćani površno značenje Mesihovog (Isa, alejhis-selam) govora je tumačenje na koje ne ukazuje jezik Mesiha i njegov govorni običaj, stil govora (ono šta on uobičajeno govori), niti jezik drugih vjerovjesnika i naroda. Naprotiv, u duhu

<sup>385</sup> Kazla el- Kahtani, *Mekajidu eš-šejtan*, 526. str.

<sup>386</sup> *El-dževabu es-sahih limen bedele dinel-mesih*, 3/198-199. str.



njegovog govora, a i govora ostalih vjerovjesnika jeste tumačenje kojem smo i mi pristupili. Na taj način su ga protumačili i najveći kršćanski učenjaci. A što se tiče onih zabludjelih kršćana, koji iskrivljuju značenja Allahove knjige, oni su ga protumačili na način koji je u suprotnosti sa njegovim vanjskim značenjem i što je u suprotnosti s razumom i vjerom.<sup>387</sup>

– Govor filozofa koji za sebe tvrde da su oni efikasni umovi koji su rođeni (nastali) iz Allaha Uzvišenog rađanjem (nastajanjem) uzroka iz posljedice, koja se ne odvaja od njega i koji su kao sin i kćerka. Razumi su Njegovi sinovi, a duše su Njegove kćerke.<sup>388</sup>

– Tvrdnja nekih filozofa da je efikasni um (razum koji djeluje) Džibril. Oni tvrde da se Allahov govor izlijeva na srca stvorenja (robova) naukom i znanjem. (Dakle, da se srca napune znanjem i naukom samim izlivanjem, prelijevanjem Allahovog govora. Ovo je, naravno, filozofsko tumačenje.) Također smatraju da se meleki oblikuju u duši u svjetlosnim (blještavim) oblicima. Ovo izlivanje (prelijevanje) biva shodno primanju duše (prihvaćanju od strane duše) ovog prelijevanja koje je moguće steći određenom vrstom vježbanja, snagom maštanja (imaginacije) i unutarnjim čulima.<sup>389</sup>

Oni su u većoj zabludi od Jevreja, kršćana i arapskih mušrika. Oni u stvarnosti smatraju da Uzvišeni Allah nije stvoritelj bilo čega, niti On radi bilo koje djelo svojom voljom i svojim izborom. Meleki su dakle Njegovi robovi, čak su učinili prvi um (prvi razum) gospodarom svega mimo Allaha.

Reći će im se da je razum u jeziku svih muslimana, od prvog do posljednjeg. Nije naznačeno da je to jedan melek, niti je suština (esen-cija) koja opstoji sama po sebi, nego je to razum koji je u čovjeku (koji

<sup>387</sup> Isti izvor, 3/198-199. str.

<sup>388</sup> *Mekajidu eš-šejtan*, 527. str.

<sup>389</sup> Isti izvor, 528. str. Ovim oni tvrde da je izvor spoznaje fejd (izlivanje, emana-cija), te da se spoznaja dostiže tako što se duša vježba kako da znanje dođe do nje, meditacijom, imaginacijom i unutrašnjim čulima. Znači kod njih se znanje ne uči, nego se stekne na jedan od spomenutih načina. (Op. prev.)

je pri čovjeku) i niko od muslimana nikada nije nazvao nekoga od meleka razumom, niti su ljudsku govornu dušu (razumsku) nazvali melekom, već ovo potiče iz grčkog jezika.

Zbog toga su došli do tumačenja ove stvari tako da su učinili meleke i šejtane osobinama koje se nalaze pri duši (opstoje na duši) i nisu živa govorna (razumna) bića koja postoje sama po sebi, a poznato je da je ovo suprotno onome o čemu su obavijestili poslanici i u čemu su saglasni muslimani.<sup>390</sup>

– Govor onoga ko tvrdi da su meleki dobronamjerna snaga (dobre sile) koja je u čovjeku i koja ga podstiče i motiviše da radi dobra djela, suprotno snazi zlih bijednih sila, tj. šejtana.<sup>391</sup>

Ovaj govor je u suprotnosti sa onim u čemu su saglasni muslimani i na šta ukazuju Kur'an i Sunnet.<sup>392</sup> Spomenuti govor vodi do toga da se meleki i šejtani opišu osobinama koje postoje same po sebi, a koje ne postoje u stvarnosti.<sup>393</sup>

### Drugo: Robovanje melekima i njihovo svetkovanje

Druga šejtanska metoda, a od Njega utočište tražimo, jeste što je nekim ljudima uljepšao robovanje melekima, i na taj način ih uveo u zamku širka i kufra.<sup>394</sup>

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكِ أَهْلُوا لَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ. قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ  
وَلِيْنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْحِجْنَ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ.

*A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: "Jesu li ovi vas obožavali?", oni će odgovoriti: "Uzvišen neka si, Ti si Gospodar naš, a nisu oni! Oni su džine obožavali i većina njih je vjerovala u njih." (Sebe, 40–41)*

<sup>390</sup> Ibn Tejmije, *Bugjetul-Murtad*, 1/219. str. Ovo je isto tako filozofsko tumačenje gdje oni negiraju postojanje meleka i šejtana kao bića, nego tvrde da su oni osobine kojima bude opisana neka duša, pa ako je dobra duša, to znači da ima osobine meleka, a ako je loša, onda su pri njoj šejtanske osobine. (Op. prev.)

<sup>391</sup> *Mekajidu eš-šejtan*, 529. str.

<sup>392</sup> Ibn Kajjim, *Igasetul-lehfan*, 2/374. str.

<sup>393</sup> Ibn Tejmije, *Bugjetul-murtad*, 1/251. str.

<sup>394</sup> *Mekajidu eš-šejtan*, 530. str.

Dakle, šejtan, predstavljajući se kao melek, poziva nevjernike da mu ibadet čine.<sup>395</sup>

Osvrnuvši se na gorespomenuti ajet, možemo kazati da meleki nisu naređivali ljudima da se njima pokoravaju, već ih je džin pozivao da robuju šejtanima, kao što ih je pozivao da se klanjaju kipovima i zvijezdama, pretvorivši se u nečiji oblik, a to je zapravo samo bio jedan od šejtana.<sup>396</sup>

Također su određene grupacije mušričkih Arapa robovali melekima i smatrali su ih (meleki) Allahovim kćerima.<sup>397</sup>

Kao što Uzvišeni Allah spominje:

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنْتِثًا أَشْهَدُوا خَلَقَهُمْ سَتَكْتَبُ شَهَادَتَهُمْ وَيُسْأَلُونَ.  
وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ.

*Oni meleke koji su robovi Svemilosnog ženskinjem smatraju. Da nisu prisustvovali stvaranju njihovu?! Njihova tvrdnja bit će zapisana i oni će odgovarati! I oni vele: "Da je htio Svemilosni, njih ne bismo obožavali!" Oni o tome ništa ne znaju, oni samo lažu. (Ez-Zuhruf, 19–20)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ.

*A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: "Jesu li ovi vas obožavali?" (Sebe, 40)*

Mušrici su zapali u mnogobrojne greške, a mi ćemo spomenuti neke od njih:

- pripisali su Allahu dijete, a On je Uzvišen i daleko iznad onoga što mu oni pripisuju;
- tvrdili su da je On (Allah) kćeri sinovima pretpostavio i da su meleki ženskog roda;

<sup>395</sup> El-dževabul-kafi, 1/99. str.

<sup>396</sup> Ibn Tejmijje, Medžmuul-fetava, 4/135. str.

<sup>397</sup> Isti izvor, 17/271-272. str.

- robovali su melekima bez ikakvog dokaza i bez Allahove dozvole, u tome su slijedili svoje pretke, očeve, i oholnike koji su daleko utonuli u neznanje;
- sebi su našli opravdanje dokazujući da je njima sudbinom određeno da melekima ibadet čine.

Zaista je apsurdno njihovo argumentiranje, njihovu argumentaciju kategorički je Allah odbacio.

Dakle, Uzvišeni Allah je slao poslanike, knjige objavljivao i eksplisicito naređivao da samo Njemu Jedinom, Koji nema sudruga, ibadet čine i strogo je zabranio da nekome drugom ibadet čine.<sup>398</sup>

\* \* \*

---

<sup>398</sup> *Tefsir Ibn Kesir*, 6/222. str.; *Mesajidu eš-šejtan*, 532. str.

## SEDMO POGLAVLJE: VREDNOVANJE MELEKA I ADEMOVIH POTOMAKA

### Prvo: Vrednovanje meleka i Ademovih potomaka

Meleki se vrednuju i u tom pogledu preferiraju jedni nad drugima, kao što je slučaj i sa ostalim stvorenjima. Najbolji su oni meleki koji su Allahu najbliži.

Hafiz Ibn Kesir, rahimehullah, govori o vrstama meleka i spominje da su najčasniji meleki oni koji se nalaze u blizini Arša i oni koji nose Allahovo prijestolje (Arš).

Allah, dželle šanuhu, kaže:

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ.

*Mesihu neće biti zazorno da bude Allahov rob, pa ni meleki, Njemu najbliži. (En-Nisa, 172)*

Najbolji meleki od onih koji su Allahu najbliži jesu tri meleka koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominjao u svojoj dovi kojom je otpočinjao noćni namaz: "Allahu moj, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju Nebesa i Zemlje..."<sup>399</sup>

Dakle, Ibn Kajjim, rahimehullah, je spomenuo samo ova tri meleka zbog njihove posebnosti i blizine kod Uzvišenog Allaha. Koliko li je samo meleka koji se nalaze na nebesima i na zemlji, a koji nisu spomenuti.<sup>400</sup>

Islamski učenjaci su se razišli kada je u pitanju vrednovanje između ova tri meleka. Prema tome, ja sam izabrao mišljenje da je od njih najbolji melek Džibril, zatim Mikail i Israfil. Baš onako kako su spomenuti u hadisu koji smo spomenuli.

Melek Džibril, alejhi selam, najčasnije je, najbolje i najodabranije nebesko stvorenje.<sup>401</sup> On je donosilac svakog dobra, upute imana i

<sup>399</sup> Muslim, br. 770.

<sup>400</sup> Ibn Kajjim, *Zadul-me'ad*, 1/43. str.

<sup>401</sup> Ibn Kajjim, *Šifaul-alil*, 2/620. str.

dobrote. Allah, dželle šanuhu, ga je pohvalio u Kur'anu, pripisavši mu najljepše osobine, rekavši :

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنُوسِ. الْجَوَارِ الْكُنُوسِ. وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ. وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ. إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ  
كَرِيمٍ. ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ. مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ.

*I ne! Kunem se onim što se skriva, što se kreće i sklanja, i noći kad dolazi, i zorom kad "diše", On – Kur'an je, zaista, kazivanje izaslanika plemenitog, moćnog, kod Gospodara Arša, cijenjenog. Kome se drugi tamo pokoravaju, povjerljivog. (Et-Tekvir, 15–21)*

Dakle, ovo je melek Džibril, kojeg je Allah opisao kao izaslanika plemenitog, moćnog, kome se na nebesima pokoravaju. Također, ga je Allah opisao kao povjerljivog dostavljača objave. Ono što ga također čini posebnim jeste što je on Allahu najbliži i najdraži melek.

Koliko je snažan Džibril ukazuje nam činjenica da je podigao grad Lutovog naroda svojim krilom i zatim ono što je bilo dole učinio da bude gore (iznad). On je jak jer fantastično implementira ono što mu se naređuje. Poslušni su mu meleki na nebesima u onome što im od Gospodara naređuje.<sup>402</sup>

Allah, dželle šanuhu, je meleka Džibrila opisao fantastičnim svojstvima u suri Et-Tekvir, rekavši da je on plemeniti, snažni, kod Allaha utjecajni, kojem se meleki na nebesima pokoravaju i povjerljivi.

Svojstva koja su spomenuta govore nam o dozvoli samoga kur'an-skog seneda. Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je čuo Kur'an od Džibrila, a Džibril od Gospodara svih svjetova. Prema tome, trebamo spomenuti ovaj veličanstveni sened, a Kur'an je zaista Allahov govor koji je On lično izgovorio.<sup>403</sup>

*Prvo svojstvo – plemenitost.* Džibril je izaslanik koji je dolazio Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, koji ima sva svojstva plemenitosti, a nije onakav kakvim su ga opisivali njegovi protivnici, koji su govorili da Muhammedu šejtan dolazi. Šejtan je zao, pokvaren, nevaljao, ružnog je izgleda i lišen je svakoga dobra. Spoljašnjost mu

<sup>402</sup> Omer el-Eškar, *Vahatul-iman inde Ibnul-Kajjim*, 38. str.

<sup>403</sup> Omer el-Eškar, *Vahatul-iman inde Ibnul-Kajjim*, 28. str.

je ogavnija i ružnija od nutrine. U njemu ne postoji nikakav vid dobra i on je daleko od svojstava plemenitosti. Džibril je izaslanik koji je Kur'an dostavljao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, plemenit je, lijepog i blistavog izgleda, kod njega je svaki vid dobra, a svako dobro na zemlji upravo proizlazi iz upute, znanja, istinske spoznaje i vjerovanja, dobročinstva, a to je ono što je Njegov gospodar njemu dodijelio, i to je najviši stepen plemenitosti.

*Drugo svojstvo* – posjedovanje ogromne moći i snage. Allah, dželle šanuhu, kaže:

عَلَّمَهُرَّ شَدِيدُ الْقُوَى.

Uči ga jedan ogromne snage. (En-Nedžm, 5) Na osnovu citiranog ajeta možemo zaključiti da Džibril svojom snagom sprečava šejtanima da mu se približe i da mu bilo kakav vid zla nanesu, ili da mu nešto uskrate ili oduzmu. Čak kada ga šejtan ugleda, bježi od njega i ne približava mu se. Također možemo zaključiti da je on zaštitnik Poslanika kojeg su u laž utjerivali, prisni mu je prijatelj i pomagač. Allah, dželle šanuhu, kaže:

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَلِحَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةَ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ.

*Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa, vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete. A ako se protiv njega udružite, pa, Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; najposlije, i svi meleki će mu podrška biti.* (Et-Tahrim, 4) Prema tome, kome ovaj snažni i jaki bude zaštitnik, pomagač i učitelj taj je upućen i potpomognut. Allah će ga uputiti i učiniti pobjednikom.

Ko bude neprijatelj ovome Poslaniku, taj je neprijatelj njegovom prijatelju – zaštitniku Džibrilu. Ko je neprijatelj silnome i jakome izložen je sigurnoj propasti.

Zaista je on sposoban da ispuni (sprovede) ono što mu je naredeno, jer je pouzdan i jak. Kada neko od nas ovlasti (opunomoći) nekoga za neku od stvari – za poslanicu, za upravljanje, za povjeravanje (nekom poslu) i sl., ovlastit će za to nekoga ko je jak, sposoban i

pouzdan u tome. Ako je ta stvar od važnih stvari kod njega, opunomoćit će snažnog, pouzdanog, onoga koga veličaju, koji zauzima važno mjesto kod njega, kome se pokoravaju ljudi. Ovakvim je osobinama Allah opisao svoga roba Džibrila. Ovo ukazuje na veličanstveno mjesto Onoga Koji šalje poslanicu, poslanika, poslanice i onoga kome je poslana, jer je za nju zadužio plemenitog, jakog, onoga koji ima posebno mjesto kod Njega, kome se pokoravaju uzvišeni meleki i koji je istinski pouzdan. Zaista, vladari (kraljevi) ne šalju u svoje važne poslove osim najuglednije, dostojanstvene (poštovane) i one visokog položaja.

*Treće svojstvo* – zauzimanje istaknutog mjesta i položaja kod Allaha. Ovo se spominje u ajetu:

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ.

*Moćnog, kod Gospodara Arša, cijenjenog.* (Et-Tekvir, 20)

Dakle, on posjeduje kod Allaha važno mjesto i on je najbliži Allahu od ostalih meleka, i nalazi se u blizini Arša cijenjenog.

*Četvrto svojstvo* – onaj kome se drugi potčinjavaju. Njegova se riječ sluša i njemu se pokorava viši svijet, on nije iz reda običnih, već najodabranijih meleka. Spomenute osobine govore nam o tome kako su vojska i njegovi pomagači njemu odani te pokorni pri davanju podrške njegovom prisnom prijatelju Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Dakle, onaj koga u laž utjerujete i suprotstavljate mu se, bit će mu drugi potčinjeni na Zemlji. Kao što se Džibrilu pokorava sve na nebesima, isto tako će se obojici izaslanika pokoravati mnogi na Zemlji.

*Peto svojstvo* – pouzdanost. Pouzdanost je Džibrilova osobina. Velika je stvar da Allah, subhanehu ve te'ala, potvrđuje nečiju vjernost. Također, ovo nam ukazuje na njegovu vjernost prilikom dostavljanja poslanice.<sup>404</sup>

<sup>404</sup> Omer el-Eškar, *Vahatul-iman inde Ibnul-Kajjim*, 30. str.



*Šesto svojstvo* – ljepota Džibrila, alejhis-selam. Ovako Uzvišeni Allah opisuje Svoga izaslanika koji je dolazio našem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On Uzvišeni kaže:

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى. ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى. وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى. ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى. فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى. فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى. مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى. أَفَتُمَرُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَى. وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى. عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى. عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى. إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى. مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى.

*Uči ga jedan velikih moći; snažni, koji se uspravio u liku svome, na obzorju najvišem. Zatim se približio, pa nadnio blizu koliko dva luka ili bliže i objavio robu Njegovu ono što je objavio. Srce nije poreklo ono što je vidio. Pa zašto se prepirete s njim o onom što je vidio? On ga je i drugi put vidio. Kod Sidretul-Muntehaa, gdje je džennetsko utočište. Kad je Sidru prekrilo ono što ju je prekrilo, pogled mu nije skrenuo i nije prekoračio. (En-Nedžm, 5–17)*

### **Drugo: Vrednovanje meleka i dobrih ljudi**

Što se tiče pitanja vrednovanja meleka i dobrih ljudi, postoji veliko razilaženje među islamskim učenjacima. Svaka skupina učenjaka argumentira relevantnim šerijatskim dokazima. Prema tome, ispravno mišljenje je da su dobri ljudi vredniji i bolji čak i od meleka, a mi ćemo spomenuti neke od dokaza koji na to aludiraju.

1. Prenosi Ebu Ja'la el-Mevsili u svome djelu *Et-Tefsir* sa lancem prenosilaca do Abdullaha b. Selama, radijallahu anhu, da je rekao: “Nije Uzvišeni Allah stvorio plemenitije stvorenje od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.”<sup>405</sup>

2. Allahove riječi koje nam ukazuju na poštovanje prema Ademu, alejhis-selam, i njegovu superiornost, jesu one u kojima On Uzvišeni naređuje da mu sedždu učini:

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ

<sup>405</sup> Hakim, *Mustredrek*, 5/368. str.

“Reci mi”, reče onda, “evo ovoga koga si iznad mene uzdigao...” (El-Isra, 62) Sedždu koju je Allah naredio Iblisu da učini to je uradio iz poštovanja prema njemu (Ademu).

3. Allah, dželle šanuhu, je stvorio Adema Svojom rukom, dok meleke nije stvorio Svojom rukom već ih je stvorio Svojom riječju: *Budi i ono bude*.

4. Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةًۙ

Ja ću na Zemlji halifu postaviti... (El-Bekare, 30) Što se tiče samoga odlikovanja namjesnika, možemo spomenuti dvije stvari. Prva stvar jeste ta da se namjesnik odlikuje nad onim ko nije namjesnik. Druga stvar jeste ta što su meleki tražili da njima pripadne namjesništvo. Da namjesništvo ne predstavlja veći stepen od stepena na kojem su oni, ne bi meleki tražili i da oni budu namjesnici.

5. Ljudi su nad melekima odlikovani znanjem. Kada ih je Uzvišeni upitao o imenima svih stvari, oni nisu znali odgovoriti. Odgovorili su da oni to ne znaju, pa ih je Adem obavijestio o njima.

6. Melekima je naređena sedžda, koju su učinili Ademu, alejhis-selam, a prokleti su oni koji nisu htjeli da učine ovu sedždu. Dakle, riječ je o sedždi poštovanja prema Ademu, alejhis-selam.

7. Mnogobrojni su govori naših dobrih prethodnika koji nam ukazuju da su dobri ljudi bolji od meleka, a koji ni u jednom trenutku nisu negirali nekog od njih (meleka). Zapravo, nije postojalo ni razilaženje među njima kada je to u pitanju, razilaženje nastupa tek kasnije, kada su se podijelili i razišli oni koji su došli poslije njih.

8. Uzvišeni Allah se diči (hvali) melekima za Svoje robove, vjernike, koji su mu pokorni kao što je slučaj sa onima koji stoje na Arefatu na danu Arefata<sup>406</sup> i tome slično.

9. Uzvišeni Allah je obećao Svojim robovima na Sudnjem danu veliko dobro i blagodati. Neke od tih blagodati su smiraj i zadovoljstvo

<sup>406</sup> Munziri, *Et-tergibu ve et-terhib*, 2/200. str.

oka koje nikada neće prestati, uživanje u gledanje lica Allaha plemenitog, a Allaha, subhanehu ve te'ala, molimo da nas učini da budemo od te kategorije ljudi.<sup>407</sup>

Iz tog razloga većina islamskih učenja smatra da su dobri ljudi, oni koji vjeruju u Allaha, vredniji i bolji od samih meleka. Dakle, meleki robuju svome Gospodaru a pritom su oslobođeni od svih poriva i strasti duše, kojima su ljudi iskušani. Meleke ništa od ibadeta ne odvraća i ništa im u tome ne staje na put, nego su srođeni s ibadetom, kao što je duša srođena sa tijelom. Sa druge strane, kada je riječ o ljudima, njih od robovanja Allahu odvraćaju porivi, strasti i sama njihova priroda. Eto zbog čega je ljudski ibadet vredniji i potpuniji.

Prema tome, rezime ovog govora jeste da su dobri ljudi bolji od meleka u smislu njihovog završetka. Dakle, Uzvišeni Allah je pripremio vjernicima, dobrim ljudima, mnogobrojne nagrade i blagodati u Džennetu, a nije spomenuo da će iste podariti i čestitim melekima, alejhimus-selam. Djela vjernika, dobrih ljudi, prekidaju se kada uđu u Džennet i oni imaju samo uživanja koja će im Allah darovati. Sa druge strane, djela meleka ne prestaju čak ni u Džennetu, jer će meleki u Džennetu nazivati selam dženetlijama.<sup>408</sup>

Međutim, meleki u odnosu na početak bolji su od ljudi zato što je njihov ibadet stariji od ljudskog i zato što je melekima usađena pokornost Allahu prije Ademovih potomaka, pokorni su Allahu i ne griješe prema Njemu, ni koliko je treptaj oka. Također ibadeti meleka su mnogobrojniji od ibadeta ljudi.<sup>409</sup>

Rasprava o tome da li su kod Allaha vredniji meleki ili vjernici bespotrebna je, jer čovjek to ne mora ni znati.<sup>410</sup>

<sup>407</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 208. str.

<sup>408</sup> Ibn Kajjim, *Tarikul-hidžretejn*, 11/95. str.

<sup>409</sup> Muhammed Abdulvehab el-Akil, *Fil-melaiketil-mukarebin*, 209. str.

<sup>410</sup> Muhammed b. Usejmin, *El-Medžmus-semin*, 1/138. str.

## Treće: Prava meleka kod ljudi

### 1. Vjerovanje u meleke

Vjerovanje u meleke spada u drugi temelj imana, i neće biti potpuno čovjekovo vjerovanje sve dok ne bude vjerovao u meleke. Uzvišeni Allah je Benu Israilu obaveznim učinio da priznaju postojanje meleka i to je učinio dijelom vjere za koji će čovjek biti pitan na Sudnjem danu. Što je veća spoznaja meleka to ujedno povećava vjerovanje. Dakle, to je tako zbog toga što je to vjerovanje u ono o čemu su nas obavijestili Allah, dželle šanuhu, i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Prema tome, da nije važna spoznaja meleka i njihovih stanja, osobina i djela, ne bi Allah učinio da vjerovanje u meleke bude drugi temelj imana (vjerovanja).<sup>411</sup>

### 2. Udaljavanje od grijeha jer to meleke uznemirava

Najviše šta uznemirava meleke jeste širk, nevjerstvo i grijesi. Sa druge strane, ono što meleke čini zadovoljnim, jeste da čovjek bude iskren prema Gospodararu i da se kloni svega onoga što Ga (Allaha) uznemirava.<sup>412</sup>

### 3. Udaljavanje od svega onoga što uznemirava meleke

Došla je u autentičnim hadisima zabrana određenih stvari koje uznemiravaju meleke. Također postoje hadisi koji nam ukazuju da meleki ne ulaze u kuću u kojoj postoji nešto što oni preziru. Prema tome, obavezni smo da se udaljimo i da uklonimo sve ono što meleki preziru, kako nas ne bi zaobišlo veliko dobro i kako se meleki ne bi udaljili od nas.

Neke od stvari koje uznemiravaju meleke jesu slike (živih bića okačene na zidove), držanje psa u kući, kačenje zvona na životinje, odlaganje čišćenja od velike nečistoće (džunupluka) sve do zore, što je običaj kod čovjeka, mirisanje el-hulukom, vrstom mirisa koji pri sebi ima za'ferana. Naročito se ovo odnosi na žene, a spomenuli smo hadise koji ovo zabranjuju.

<sup>411</sup> *Fil-melaike til-mukarebin*, 209. str.

<sup>412</sup> *Alemul-melaike til-ebrar*, 68. str.

Meleke, također, uznemirava konzumiranje crvenog i bijelog luka, prase i ostalih namirnica sličnog mirisa. O tome nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu koji prenosi Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, u kojem stoji: “Ko jede crveni ili bijeli luk ili prasu neka se ne približava džamiji, uistinu meleke uznemirava ono što uznemirava ljude.”<sup>413</sup>

Zabranjeno je pljuvanje na desnu stranu u toku namaza, i to je stvar koja uznemirava meleke.<sup>414</sup> Došlo je objašnjenje u hadisu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog čega je to zabranjeno, a kao razlog ove zabrane navodi se to što se sa desne strane klanjača nalazi melek i upravo iz poštovanja prema njemu i da on ne bi bio uznemiren to treba napustiti. O spomenutom nam govori hadis koji prenosi Ebu Hurejre, radijallallahu anhu, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Kada čovjek klanja, neka ne pljuje ispred sebe, jer dok klanja, razgovara sa svojim Gospodarom. Neka ne pljuje ni na desnu stranu, jer na toj je strani melek. Može (ako za to ima prijeku potrebu) pljunuti na lijevu stranu ili pod nogu, ali neka pljuvačku prekrije zemljom.”<sup>415</sup>

#### 4. Ljubav prema melekima i spominjanje njihove vrijednosti

Musliman treba voljeti sve meleke i ne smije praviti razliku među njima, jer su oni Allahovi pokorni robovi koji rade ono što im On naređuje i klone se onoga što im zabranjuje i u tome su apsolutno svi isti i po tom pitanju se ne razlikuju.<sup>416</sup>

Prema tome, mi volimo meleke jer su oni Allahovi pokorni robovi koji rade ono što im se naređuje i klone se onoga što im se zabranjuje. Također ih volimo zbog njihovih djela i radnji koje vrše kako na nebesima, tako i na Zemlji. Volimo ih i zato što oni mole Gospodara za nas, o čemu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

<sup>413</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 210. str.

<sup>414</sup> *Muslim*, br. 564. En-Nevevi, *El-Minhadž*, 1/394. str.

<sup>415</sup> *Buhari*, br. 416. Ibn Hadžer, *Fethul-Bari*, 2/512. str.

<sup>416</sup> *Alemul-melaiketil-ebrar*, 69. str

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِءِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ  
الْجَحِيمِ. رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ  
وَذُرِّيَّتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ  
وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

*Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega, slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprosteni grijesi vjericima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u vrtove Adna koje si im obećao, i one koji su bili dobri od predaka njihovih, i žena njihovih, i potomstva njihovog. Ti si, uistinu, Silni i Mudri. I sačuvaj ih zala, jer, koga Ti toga dana poštediš zala – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!" (Gafir, 7–9)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ  
رَحِيمًا.

*On je Taj Koji vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo – On je prema vjericima milostiv. (El-Ahzab, 43)*

Uzvišeni Allah, kaže:

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي  
الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

*Gotovo da se nebesa odozgo raspadnu! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga i mole oprost za one koji su na Zemlji. Nije li Allah, zaista, Oprostitelj grijeha, Milostivi?! (Eš-Šura, 5)*

Ove veličanstvene dove od strane odabranih meleka, na časnom mjestu, kod Milostivog i Samilosnog, nas obavezuju da ih volimo, da im budemo zahvalni i da zamolimo Allaha da ih nagradi najboljom nagradom.<sup>417</sup>

<sup>417</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 210. str.

Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, običaj, kada bi ga neko pozvao da jede, bio bi upućivanje dove za tu osobu, koja glasi: “Neka se kod vas iftare postači i neka vašu hranu jedu pobožni i neka za vas istigfar čine meleki!”<sup>418</sup>

Kada god čovjek razmisli o djelima meleka, zasigurno će se njegovo vjerovanje povećati, i da nije tih njihovih radnji, dovoljan bi razlog za ljubav prema njima bilo to što je vjerovanje u njih sastavni dio vjerovanja u Allaha. Ukoliko bismo spomenuli njihove osobine, onda bi ljubav prema njima postala još jača. Doista, ako bismo spomenuli ponaosob svaku njihovu odliku, ona bi bila zasebni razlog da ih volimo i po dobru spominjemo.

Prema tome, obaveza muslimana jeste da voli Allahove evlije, a slobodno možemo kazati da časni meleki pripadaju evlijama. Upravo zbog toga im trebamo ukazivati čast, razmišljati o njihovim svojstvima o kojima nam govore Kur’an i hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominjati ih i veličati onako kako ih Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominju i veličaju i žudjeti za susretom sa njima u Džennetu.<sup>419</sup>

##### *5. Sustezanje od grđenja meleka i umanjivanja njihove vrijednosti*

Od prava meleka je da ih uvijek spominjemo po dobru, da budemo daleko od bilo kojeg govora kojim bi se pokušala umanjiti njihova vrijednost, govora kojim bismo ih opsovali ili izrazili neprijateljstvo prema njima, jer mržnja i neprijateljstvo prema melekima je zapravo nevjerovanje (kufr) u njih, a nevjerovanje u meleke je i navjerovanje u Allaha.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى  
وَبُشْرَى لِّلْمُؤْمِنِينَ. مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ  
لِّلْكَافِرِينَ.

<sup>418</sup> Ahmed, *Musned*, 3/138. Lanac ovog hadisa je sahih – ispravan.

<sup>419</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 212. str.

Reci: “Ko je neprijatelj Džibrilu, neka zna da on Allahovom dozvolom tebi na srce stavlja Kur’an potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.” Ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikalu” – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju! (El-Bekare, 97–98) Ovo je žestoka prijetnja za klevetu na Džibrila, alejhis-selam, jer onaj ko se neprijateljski odnosi prema jednome od meleka, neprijatelj je i drugoga, odnosno, on je također neprijatelj Allahov.<sup>420</sup>

Možemo bez imalo sumnje kazati da su meleki Allahovi bliski robovi (evlije), kao što Uzvišeni Allah kaže:

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا.

Mesih se neće ustezati da bude Allahov rob, pa ni meleki, Njemu bliski. A one koji se budu ustezali da Njemu ibadet čine, i one koji se budu oholili, Allah će pred Sobom sakupiti. (En-Nisa, 172) Neprijateljstvo prema Allahovim evlijama spada u jedan od najvećih grijeha koji prouzrokuje Allahovu srdžbu i neprijateljstvo.

Došlo je u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uzvišeni Allah kaže: ‘Ko uznemiri Mog prijatelja (evlijju), objavit ću mu rat.’”<sup>421</sup>

\* \* \*

#### Četvrto: Plodovi vjerovanja u meleke u životu muslimana

Vjerovanje u meleke donosi mnogo plodova, a neke od tih plodova ćemo spomenuti.

##### 1) Vjerovanje u meleke jača spoznaju i svijest veličine Uzvišenog Allaha

Kao što je poznato meleki posjeduju veličanstvena svojstva i zaduženja. Oni su ogromna stvorenja, velikih sposobnosti i potpune pokornosti svome Gospodaru. Dakle, ta njihova veličina eksplicitno

<sup>420</sup> Tefsiru El-Kurtubi, 2/36. str.

<sup>421</sup> Buhari, br. 6137.



ukazuje na Allahovu veličinu, jer je On Jedan, Jedini, Tvorac nebesa i Zemlje. Meleki nisu ništa drugo do vojska koja je Gospodaru na usluzi i koji izvršavaju ono što im je Allah naredio iz pokornosti prema Njemu Uzvišenom.<sup>422</sup>

Sušтина spoznaje i znanja o melekima jeste zapravo da razmislimo o njihovim svojstvima o kojima nas obavještava Allah, dželle šanuhu, u Kur'anu i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svome Sunnetu, i to bi zasigurno učinilo da srce veliča Stvoritelja, da Ga se boji i da se nada Njegovoj milosti. Zaista Stvoritelj ovih veličanstvenih stvorenja zaslužuje da se samo On obožava, da se spominje, a ne da se zaboravi, da Mu se pokorava, a ne da se prema Njemu griješi.<sup>423</sup>

Allah Uzvišeni kaže:

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ. اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ. يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ.

*Oni ne veličaju i ne poznaju Allaha kako treba, a Allah je, uistinu, moćan i silan. Allah bira izaslanike među melekima i ljudima – Allah je, zaista, Onaj Koji sve čuje i Onaj Koji sve vidi, On zna šta su uradili i šta će uraditi. A Allahu se sve vraća. (El-Hadždž, 74–76)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ.

*Oni nisu veličali Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava će Zemlja na Kijametskom danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati. Čist je On i Uzvišen iznad onih koje Njemu smatraju ravnim! (Ez-Zumer, 67)*

Učenjaci su ukazivali na dokaze o odnosu meleka prema Uzvišenom Allahu i tome da je obaveza samo Allahu ibadet činiti.

Uzvišeni Allah kaže:

<sup>422</sup> Dr. El-Džela, *Akidetul-islamije*, 178. str.

<sup>423</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 229. str.

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أْذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنِ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ  
قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ.

*I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: “Šta je to rekao Gospodar vaš?” “Istinu!”, odgovorit će, “On je Uzvišeni i Veliki.” (Sebe, 23)*

Ovaj kur’anski ajet presijeca klicu (vene) širka. Također nam objašnjava stanje meleka, a oni su zasigurno veća i snažnija stvorenja od onih kojima se ljudi, mimo Allaha, klanjaju. Dakle, ako je takvo stanje meleka sa Allahom, i ako se oni toliko plaše od Njega, zar je moguće da će neko tražiti od nekog drugog a ne od Allaha, zar će uzeti za posrednika nekog ko nema nikakve sposobnosti, poput umrlih ljudi i kipova. Dakle, ovo je odgovor svim mušricima koji se mole drugima mimo Allaha, a oni kojima se oni mole nisu poput meleka ni u kojem svojstvu.<sup>424</sup>

2) *Vjervanjem u meleke se ostvaruje vjerovanje – iman*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۖ وَكُتُبِهِ ۖ وَرُسُلِهِ ۚ  
لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

*Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, a i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove: “Mi među poslanicima Njegovim ne pravimo razliku!” I govore: “Čujemo i pokoravamo se! Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, a kod Tebe je konačno odredište.” (El-Bekare, 285)*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu dobra i zla.”<sup>425</sup>

Prema tome, ko bude vjerovao u meleke realizirao je jedan obavezni rukn (temelj) imana i obaveza mu je da realizuje i ostale ruknove.

<sup>424</sup> *Fil-melaiketil-mukarebin*, 230. str.

<sup>425</sup> *Muslim*, br. 93.

Sa druge strane, ko ne bude vjerovao u meleke takav ne vjeruje ni u Allaha, i takvom je obaveza da povjeruje u ostale temelje imana.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا.

*A onaj koji ne bude vjerovao u Allaha, i u meleke Njegove, i u knjige Njegove, i u poslanike Njegove, i u Posljednji dan – daleko je zalutao. (En-Nisa, 136)*

3) *Vjerovanjem u meleke čovjek spoznaje mnoge kosmičke i stvaralačke tajanstvenosti kojima povećava vjerovanje*

Vjerovanjem u meleke čovjek spoznaje mnoge kosmičke tajanstvenosti. Također, ako razmisli o ajetima u kojima Allah spominje meleke i radnje kojima ih je zadužio, to će njegove grudi prostranim učiniti i vjerovanje će mu povećati. Ako pogleda samo u oblake i brda, zna da njih meleki pokreću i da njima upravljaju, ako razmisli o samoj tekućini koja se nalazi u matericama, o melekima koji će doći poslije smrti u kaburu i da će iste te meleke vidjeti na Sudnjem danu, zasigurno će zavoljeti meleke i povećat će se njegovo strahopoštovanje prema Allahu.<sup>426</sup>

Uzvišeni Allah kaže:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَمْرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ. وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ.

*Zar ne znaš da Allah s neba pušta vodu i da Mi pomoću nje stvaramo plodove različitih vrsta; postoje brda bijelih i crvenih staza, različitih boja, i sasvim crnih i ljudi i životinja i stoke ima, isto tako, različitih vrsta. A samo se Allaha, među robovima Njegovim, boje učeni. Allah je, doista, silan i Onaj Koji oprašta grijeha. (Fatir, 27–28)*

4) *Vjerovanjem u meleke ostvaruje sigurnost i smirenost*

Lijep i ugodan život na dunjaluku i na Ahiretu zavisi od samog vjerovanja, a u vjerovanje spada i vjerovanje u meleke.

<sup>426</sup> *Fil-melaiкетil-mukarebin, 232. str.*

Uzvišeni Allah kaže:

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ.

*Samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju bit će uistinu sigurni – oni su upućeni. (El-En'am 82)*

Allah, dželle šanuhu, kaže:

قَالَ أَهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى. وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى. قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا. قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى.

*“Izlazite iz njega svi”, reče On, “jedni drugima neprijatelji ćete biti! Od Mene će vam Uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio Uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko se okrene od Opomene Moje, taj će teškim životom živjeti i na Kijametskom danu slijepim ćemo ga oživjeti.” “Gospodaru moj”, reći će, “zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?” “Evo zašto”, reći će On. “Ajeti i znakovi naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas tako i ti biti zaboravljen.” (Ta-ha, 123–126)*

Također postoji na dunjaluku još jedan poseban osjećaj sigurnosti i smirenosti, a to će osjetiti onaj ko bude vjerovao u meleke. Dakle, kada čovjek zna da je Allah zadužio meleke koji će čovjeka čuvati od njegovih neprijatelja, zasigurno će osjetiti sigurnost u svojoj duši i svome srcu, kada bude znao da ga ono što ga je zadesilo nije moglo zaobići, a ono što ga je zaobišlo nije moglo zadesiti. Također, kada prouči određene zikrove, poput: Ajetul-kursije, sure El-Ihlas i El-Mu'avizetejn, Allah će poslati meleka koji će ga čuvati od neprijatelja i neće mu moći nauditi džin, životinja, a ni sihr. Prema tome, ko ovo bude spoznao samo će se na Allaha oslanjati, i udaljiti će se od svega zabranjenog, poput odlaska vračaru i sihirbazu i slično, a oni samo strah povećavaju.

Allah, dželle šanuhu, kaže:

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا.

*I bilo je ljudi koji su zaštitu od džina tražili, pa su im još više strah povećali.* (El-Džin, 6) Znaj, ma gdje bio, na kopnu ili na moru, nebu ili zemlji, noću ili danju, sa sobom imaš meleke koji te prate i koji se nikada od tebe ne odvajaju.

Prema tome, budi ustrajan u učenju propisanih zikrova ako želiš da osjetiš sigurnost i smirenost. Poznato je da je uzvišeni Allah poslao meleke Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim ashabima u jednoj od borbi kako bi ih postojanim učinio.

Uzvišeni Allah kaže:

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ. وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِءَ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ. إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ. إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَتَبَيَّنُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا سَأَلْتَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ.

*I kada ste od Gospodara svoga spas zatražili, On vam se odazvao: "Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugima dolaziti." Allah je to učinio da bi vas obradovao i da bi se time srca vaša umirila; a pobjeda je samo od Allaha – Allah je zaista silan i mudar. Kad je On učinio da vas san, kao spokojstvo od Njega, obuzme i s neba vam vodu spustio da bi vas njome očistio, i da bi od vas šejtanovo uznemiravanje odstranio, i da bi srca vaša jakim učinio i da bi njome – kišom stopala učvrstio. Kad je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: "Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po svim udovima." (El-Enfal, 9–12)<sup>427</sup>*

*5) Svijet meleka i njegovo poznavanje oslikava bitnost i važnost čovjeka u svemiru*

Meleki su daleko jači i snažniji od nas, kada im je bilo naređeno da učine sedždu (poštovanja) Ademu, alejhis-selam, oni su to učinili. Zaduženi su da uređuju naš život na dunjuluku i da nam budu na

<sup>427</sup> Fil-melaiketil-mukarebin, 233. str.

raspolaganju na Ahiretu. Dakle, ovo je čovjeku upozorenje da spozna svoju vrijednost i sposobnost, jer ga je Uzvišeni Allah postavio kao namjesnika na Zemlji, da bude na Pravome putu i da se pazi svih devijacija i zabluda.

*6) Vjerovanjem u meleke javlja se želja kod čovjeka da bude poput njih u ibadetima*

Kada čovjek zna da meleki veličaju Allaha noću i danju, da prema Njemu ne griješe, rade ono što im naređuje, to će ga podstaći da bude poput meleka i trudit će se da postepeno bude što potpunijeg imana – vjerovanja. Gazali, rahimehullah, je u svome djelu Preporod islamskih nauka, u poglavlju O tajnama posta, kazao: “Suština slijeđenja meleka jeste u suzdržavanju od strasti i žudnje što je moguće više, jer meleki nemaju strasti i požude i onaj ko bude napustio svoje strasti i požude uzdiže se na najveće razine, pridružuje se njihovom društvu a oni su blizu Allaha, dželle šanuhu. Prema tome, onaj ko žudi da bude poput njih i da njegovo ponašanje bude poput njihovog, zasigurno će biti u Allahovoj blizini kao što su i meleki. Dakle, sličnost je bliska sličnom.”<sup>428</sup>

Također Gazali je u istom djelu, u poglavlju koje govori o tajni hadždža, spomenuo: “Znaj, da kada si u tavafu, sličiš melekima koji tavafe oko Allahovog, dželle šanuhu, Arša.”<sup>429</sup>

*7) Vjerovanjem u meleke proizlazi (jača) stid prvenstveno od Allaha, udaljava se čovjek od grijeha kako u tajnosti, tako i u javnosti*

Kada čovjek povjeruje da ga meleki natkriljuju (natkrivaju) krilima na sijelima znanja, da upisuju njegova djela u svojim listovima onda kada je u nemaru, na putu ili kada je prisutan, te kada ovo u potpunosti spozna, zasigurno se neće približavati grijesima i pogreškama.

<sup>428</sup> *Ihjaw ulumid-din*, 1/236. str.

<sup>429</sup> Isti izvor, 1/269. str.

8) *Vjervanje u meleke odagnava osjećaj samoće i potištenosti*

Kada vjernika zadese teške situacije ili kada bude izložen neprijateljima i ismijavanju od strane neprijatelja vjere, osjetit će blagost i nježnost od strane meleka, koji će ga tješiti, podsticati na strpljivost, koji će ga ohrabrivati i učvrstiti da ustraje na tom putu, na putu istine, a zatim će se suočiti sa neprijateljima, jer zna da će ga Allah podržati i pomoći Svojom vojskom.<sup>430</sup>

9) *Vjervanjem u meleke povećava se svijest o prolaznosti ovoga svijeta*

Kada se čovjek prisjeti meleka smrti kojem je naređeno da uzima duše prilikom smrti, spoznat će da nije vrijedno da bude preokupiran ovim svijetom, a da zanemari Ahiret. Dakle, čovjeku je dovoljno od dunjaluka samo ono što je Allah lijepim i dozvoljenim učinio.

10) *Vjervanje u meleke je razlog da čovjek više radi za Ahiret*

Kada se vjernik prisjeti dobrodošlice vjernicima, koju će meleki ukazati, i kazne nevjernicima, kojom će ih meleki kazniti, bez imalo sumnje će se potruditi da bude od onih kojima je Allah Svoju blagodat darovao – podario im Džennet i Njegovo zadovoljstvo, a sačuvao ih od žestoke (džehennemske) patnje.<sup>431</sup>

<sup>430</sup> Doktor El-Džela, *El-akidetul-islamije*, 179. str.

<sup>431</sup> Muhammed Kutb, *Rekaizul-iman*, 188. str.





## ZAKLJUČAK

Ovo je sve što mi je Allah omogućio da napišem o vjerovanju u meleke. Naslovio sam ovu knjigu *El-imanu bil melaike / Vjerovanje u meleke*. Ono što u njoj nađete od ispravnog i dobrog, to je isključivo od Allahove dobrote prema meni i neka Mu je hvala na tome. Sa druge strane, ako nađete neku pogrešku, ja molim Allaha da mi oprost i Njemu se kajem. Allah Uzvišeni i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, su daleko od bilo koje pogreške, a ja sam se zaista trudio da ne bude bilo kakvih propusta i molim Allaha da mi ne uskrati nagradu.

Allaha molim da ova knjiga bude od koristi čovječanstvu i nadam se da će me u dovi spomenuti oni muslimani koji budu čitali ovu knjigu. Znamo da se dova u odsustvu za brata muslimana ne odbija, inšallah.

Knjigu ću završiti riječima Uzvišenog Allaha:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ.

Oni koji poslije njih dolaze – govore: “Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, milosrdan i milostiv.” (El-Hašr, 10)

Rekao je pjesnik:

*Budi onaj koji čini dobro i puno ga spominje,  
riječi i djela međusobno su povezani.  
Pomozi nevoljniku, nahrani gladnog,  
odjeni nagog, otkupi zarobljenog...*

*Kada učiniš dobro, ne nadaj se da ti se uzvрати,  
nema nikakvog haira u onome koji puno daruje, a traži da se hvali!  
Zahvaljuij na blagodatima, saburaj na iskušenjima,*

*i jedno i drugo pohvalne su vrline.  
 Jedino se u Allaha pouzdaj, Njemu se vraćaj i od Njega pomoć traži,  
 ako tako učiniš, pa ti si dobio najbolju pomoć.  
 Kada se o Allaha ogriješiš, brzo Mu se pokaj,  
 imaj strah od smrti i ne reci da je ona daleko.  
 Kada budeš iskušán kakvom teškoćom, strpi se,  
 teškoća je jedna, a slijede je dvije olakšice.<sup>432</sup>*

Kaže pjesnik:

*Ispoljavaj iman i Sunnetom i Knjigom  
 i jedno i drugo su posredstvo prave vjere.  
 I Sunnet i Knjiga čine  
 osnovu svega onoga što od vjere radiš.  
 Svaki rob ima dva čuvara,  
 za sve za šta slijedi obračun oni su stvoreni.  
 Naređeno im je da bilježe njegov govor i djela  
 i oni izvršavaju ono što im je Allah naredio.<sup>433</sup>*

Slavljen i hvaljen budi, Allahu moj, svjedočim da nema boga osim Tebe, od Tebe oprosta tražim i Tebi se kajem!

<sup>432</sup> Ebu Muhammed El-Endelusi, *Nunijetul-kahtanije*, 40. str.

<sup>433</sup> Isti izvor, 16. str.

# SADRŽAJ

Dozvola za prijevod, štampanje i izdavanje knjiga doktora Alija Muhameda es-Sallabija.....	5
UVOD.....	7
Obaveza vjerovanja u meleke, njihova fizička i duhovna svojstva i od čega su stvoreni.....	17
Prvo poglavlje: Definicija meleka, njihova suština, te objašnjenje od čega su stvoreni .....	17
<i>Prvo: Jezička i šerijatska definicija meleka .....</i>	17
1. Jezičko značenje.....	17
2. Šerijatsko značenje .....	19
<i>Drugo: Činjenice o melekima na osnovu dokaza iz Kur'ana i Sunneta .....</i>	19
<i>Treće: Mjesto vjerovanja u meleke .....</i>	20
<i>Četvrto: Njihovo stvaranje .....</i>	24
<i>Peto: Da li je Iblis bio od meleka?.....</i>	25
Drugo poglavlje: Duhovna i fizička svojstva meleka.....	30
<i>Prvo: Fizička svojstva .....</i>	30
1. Njihova veličina i moć.....	30
2. Krila meleka .....	32
3. Brzina meleka .....	33
4. Meleki ne jedu i ne piju .....	33
5. Meleki su bespolni.....	34
6. Govor meleka.....	36
7. Ljepota meleka .....	37
8. Nadnaradne moći meleka .....	38
9. Odsustvo dosade i umora .....	39
10. Sposobnost pretvaranja u drugi lik .....	39
<i>Drugo: Moralna svojstva.....</i>	44

1. Meleki su časni i čestiti .....	44
2. Meleki su dobročinitelji.....	45
3. Meleki su skromni i ponizni.....	46
4. Stid meleka .....	47
5. Urednost meleka.....	48
6. Ljubav i mržnja meleka.....	48
7. Melekima smeta ono što smeta i čovjeku.....	49
8. Nemogućnost poznavanja gajba .....	49
9. Meleki – Allahovi robovi, stalno su u ibadetu Allahu .....	49
 Treće poglavlje: Broj meleka, njihova imena, umiranje i viđenje meleka.....	 51
<i>Prvo: Broj meleka</i> .....	51
<i>Drugo: Imena meleka</i> .....	52
a) Opisna imena .....	52
b) Pojedinačna imena .....	55
c) Imena koje se pripisuju melekima, a kojima ih nije ispravno nazivati .....	63
<i>Treće: Smrt meleka</i> .....	63
<i>Četvrto: Viđenje meleka</i> .....	65
 Četvrto poglavlje: Ibadet meleka.....	 71
1) Vjerovanje meleka u Allaha i svjedočenje Njegove jednoće.....	72
2) Veličanje i slavljenje Allaha od strane meleka .....	73
– Veličaju Ga stalno i bez prekida .....	73
– Veličaju Allaha meleki nosioca Arša i oni koji ga okružuju	75
– Veličaju Allaha hvaleći Ga.....	78
– Veličaju Allahov govor .....	79
– Veličanjem započinju dijalog sa Uzvišenim Allahom .....	80
– Nalaze se u posebnom stanju prilikom slavljenja Allaha ...	82
3) Dova meleka za vjernike.....	84
– Dova meleka za onoga ko traži znanje i drugoga njemu podučava .....	85
– Dova meleka za onoga koji iščekuje namaz u džematu i za onoga koji ostane sjediti u džamiji nakon namaza.....	85

– Dova meleka za one koji spajaju safove i popunjavaju praznine u njima .....	86
– Dova meleka za one koji daju prednost prvim safovima....	86
– Dova meleka za onoga koji udjeljuje na Allahovom putu..	86
– Dova meleka za onoga koji donosi salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem .....	86
– Dova meleka za one koji ustaju na sehur .....	86
– Dova meleka za postača kod kojeg se jede.....	87
– Meleki aminuju na dovu onoga koji je prisutan kod bolesnika ili umrloga.....	87
– Meleki aminuju na dovu vjernika za brata u odsustvu .....	87
– Dova meleka u blizini ćuprije (sirata) .....	87
4) <i>Dova meleka protiv nevjernika i onih koji čine loša djela</i> .....	87
– Meleki proklinju onoga ko u Medinu unese neku novotariju.....	89
– Meleki proklinju onoga koji psuje (i vrijeđa) ashabe Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem .....	90
– Meleki proklinju onoga ko okrene hladno oružje (gvožđe/željezo) prema bratu muslimanu .....	90
– Meleki proklinju onoga koji se pripisuje nekom drugom, a ne svome ocu ili se pripisuje nekom drugom, a ne svojim vlasnicima ili zaštitnicima .....	90
– Meleki proklinju onoga koji spriječi da se izvrši obavezna kazna nad onim koji je zaslužuje .....	91
– Meleki proklinju ženu koja se ne odazove svome mužu u postelji .....	91
– Meleki ne dove za onu ženu koja vrišti za umrlim.....	91
5) <i>Odanost meleka vjernicima</i> .....	91
– Meleki dove i traže oprost za vjernike .....	91
– Obveseljavaju vjernike na dunjaluku Džennetom prilikom uzimanja duše, a na Ahiretu sigurnost prilikom ulaska u Džennet .....	92
6) <i>Odricanje meleka od velikih grješnika i mržnja prema predvodnicima nevjerstva</i> .....	93
7) <i>Strah meleka od Allaha i strahopoštovanje prema Njemu</i> .....	95
8) <i>Prisustvuju sijelima zikra i džumanskim hutbama</i> .....	95

9) Prisuštvo meleka namazima u džematu i ponavljanje onoga što govore klanjači.....	96
10) Namaz meleka .....	97
– Stajanje i redanje u safove .....	98
– Ruku' i sedžda .....	98
11) Pozdrav ( <i>selam</i> ) meleka .....	98
Peto poglavlje: Postupci meleka.....	101
<i>Prvo: Postupci meleka vezanih za potomke Adema, alejhis-selam .</i>	101
1. Meleki udahnjuju dušu embrionu.....	101
2... Meleki nadgledaju ljude, zapisuju i prebrojavaju njihova djela.....	103
3. Meleki čuvaju ljude .....	111
4. Jedan od meleka prati čovjeka i poziva ga na dobro.....	115
5. Meleki su Allahovi predstavnici između Njega i Ademovih potomaka .....	117
5. Melek kojeg je Allah poslao gubavcu, ćelavcu i slijepcu, kojim je Allah iskušao trojicu ljudi iz Benu Israila .....	128
6. Meleki su učvrstili vjernike i borili su se na njihovoj strani .....	128
7. Meleki koji su zaduženi da uzimaju dušu prilikom smrti ..	138
a) Način na koji uzimaju dušu .....	138
c) Uzimanje duše nevjerniku .....	143
8. O pitanjima mejita (umrloga) u kaburu (mezaru), i njegovom nagrađivanju i kažnjavanju nakon što se duša vrati u tijelo .....	148
9. Puhanje u Rog (Sur) .....	151
10. Meleki koji brinu za stanovnike Dženneta i njihove blagodati.....	155
11. Meleki čuvari Džehennema .....	156
<i>Drugo: Djela kojima su zaduženi meleki u vezi sa kosmosom .....</i>	159
1. Meleki, nosači Arša .....	161
2. Meleki su zaduženi za kišu i oblake .....	161
3. Meleki brda .....	164
4. Meleki štite Mekku i Medinu .....	164
5. Meleki su zaduženi za Šam.....	165

<i>Treće: Postupci meleka u drugim stvarima i neke korisne stvari.....</i>	166
1. Kažnjavanje nevjernika koji su utjerali poslanike u laž ...	167
2. Dostavljanje Allahovom Poslaniku, alejhis-selam, salavata i selama, koje donosi njegov ummet na njega.....	169
3. Meleki koji su došli sa tabutom za vrijeme Benu Isra'ila....	170
4. Silazak Isaa, alejhis-selam, na zemlju u društvu dva meleka .....	171
5. Meleki koji prave hlad šehidu .....	172
6. Meleki koji se zauzimaju za vjernike .....	173
7. Meleki koji silaze prilikom učenja Kur'ana .....	173
8. Meleki prisustvuju mjestima gdje se Allah spominje .....	173
9. Prisustvo meleka dženazama dobrih ljudi .....	173
10. Imena meleka i propis nadijevanja djeci njihovih imena.	174
11. Neprijateljstvo prema nekim melekima.....	175
Šesto poglavlje: Šejtanske spletke koje se tiču pitanja vjerovanja u meleke .....	176
<i>Prvo: Negiranje njihovog postojanja .....</i>	176
<i>Drugo: Robovanje melekima i njihovo svetkovanje .....</i>	178
Sedmo poglavlje: Vrednovanje meleka i Ademovih potomaka.....	181
<i>Prvo: Vrednovanje meleka i Ademovih potomaka.....</i>	181
<i>Drugo: Vrednovanje meleka i dobrih ljudi .....</i>	185
<i>Treće: Prava meleka kod ljudi.....</i>	188
1. Vjerovanje u meleke.....	188
2. Udaljavanje od grijeha jer to meleke uznemirava .....	188
3. Udaljavanje od svega onoga što uznemirava meleke .....	188
4. Ljubav prema melekima i spominjanje njihove vrijednosti.....	189
5. Sustezanje od grđenja meleka i umanjivanja njihove vrijednosti .....	191
Četvrto: Plodovi vjerovanja u meleke u životu muslimana .....	192
1) Vjerovanje u meleke jača spoznaju i svijest veličine Uzvišenog Allaha .....	192
2) Vjerovanjem u meleke se ostvaruje vjerovanje – iman .....	194
3) Vjerovanjem u meleke čovjek spoznaje mnoge kosmičke i stvaralačke tajanstvenosti kojima povećava vjerovanje .....	195

---

4) Vjerovanjem u meleke ostvaruje sigurnost i smirenost....	195
5) Svijet meleka i njegovo poznavanje oslikava bitnost i važnost čovjeka u svemiru .....	197
6) Vjerovanjem u meleke javlja se želja kod čovjeka da bude poput njih u ibadetima .....	198
7) Vjerovanjem u meleke proizlazi (jača) stid prvenstveno od Allaha, udaljava se čovjek od grijeha kako u tajnosti, tako i u javnosti .....	198
8) Vjerovanje u meleke odagnava osjećaj samoće i potištenosti .....	199
9) Vjerovanjem u meleke povećava se svijest o prolaznosti ovoga svijeta .....	199
10) Vjerovanje u meleke je razlog da čovjek više radi za Ahiret .....	199
Zaključak.....	201